

A
CSENDŐRSÉGI
♦♦ LAPOK ♦♦
KÖNYVTÁRA

7.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

*Híven,
Becsülettel,
Vitézül.*

*Mi sohsem pihenünk . . .
Haladunk éj s nappal a bűnök után
És eléjük megyünk — szüntelenül
És akkor is látják a falvak, mezők,
Ha fény, láрма, ima s minden elült . . .*

*Előttünk zászló leng: a becsületé.
Babér övezi és cserlevél zöldje,
És hősín selymén kakastoll ragyog!*

7.

Tanulságos nyomozások

Összeállítva

a Csendőrségi Lapokban közölt cikkekből

// A Csendőrségi Lapok kiadása //

1941

Felelős: Besenyői Beöthy Kálmán őrnagy

Tanulságos nyomozások

VI.

Vagyon elleni bűncselekmények

VILLÁBA TÖRTÉNT BETÖRÉS NYOMOZÁSA.

Beküldte: *Rácz József* tiszthelyettes.

(1938.)

1937 szeptember 29-én 20 órakor, amikor az egyik Balaton melletti Fővárosi Üdülőtelepen egy előzőleg elkövetett lopási ügyben pótnyomozást folytattam Tankó István csendőrrel, az egyik közelben levő villának a felügyelője, Pós Károly felkeresett bennünket és elpanaszolta, hogy amíg ő $1/2$ 19 óra tájban a szomszédos Balatonakarattya fürdőtelepről a Fővárosi Üdülőtelepre ment vacsorázni, valaki a villába bement. A cselekményt úgy fedezte fel, hogy amikor vacsora után a villához visszatért, a villa folyosóján levő kis ablak nyitva volt, holott az mindig zárva szokott lenni. A szobájába lépve látta, hogy háromlángos rádiókészülékéből valaki a lámpákat kiszedte. Semmi mást nem nézett meg, hanem sietett az esetet a járőrnek jelenteni.

A sértettet, mint megbízható embert ismertem. Néhány hozzáintézett kérdés után a helyszínre siettünk. Mivel a cselekményt értesülésünk előtt alig 1 órával követték el, a részletes helyszíni szemlét nem foganatosítottam. Csak futólagosan néztük át a helyiségeket, hogy a tettes nincs-e még ott, illetve, hogy milyen tárgyakat vitt magával, mert egy esetleges nyomonüldözéstől sikert vártam.

A villa emeleti, földszinti és pincelakásból áll. Először a pincelakás szobáit vettük sorra. Amint Pós Károly szobájába értünk, Pós rögtön észrevette, hogy a szekrényéből két öltöny ruhája, zsebórája és különböző fehérneműi, összesen 107 pengő értékben hiányoznak.

A villafelügyelő szobája után a következő pince-

szobát vettük vizsgálat alá. Pós itt is észlelte, hogy egy ládából a tulajdonosnak egy új amerikai fűró-gepe és 5 hozzávaló fűrója hiányzik.

A pincelakás futólagos átvizsgálása után a földszinti helyiségeket, majd az emeleti helyiségeket vizsgáltuk át.

Az átvizsgálás során észleltem, hogy az ajtók zárfedő rézlapjaiban volt alsó csavar csavarhúzóval ki van csavarva és a rézlap fel van görbítve. Az egyik szobában elhelyezett hétlámpás rádió szakszerűen széljel volt szedve. A lámpák és a hangszóró hiányoztak. Az emeleti szoba terrasra nyíló kétszárnyú ajtajának lapjaiból az üvegtáblák ki voltak törve, míg a terras alá egy kettős létra volt odatámasztva. Ezekből megállapítottuk a tettes behatolásának és eltávozásának irányát, valamint azt is, hogy a tettes nem lehetett kezdő, mert szakmunkát végzett.

A tulajdonos nem volt jelen, ezért a villafelügyelő által eltűntnek jelzett tárgyakat jegyeztük fel.

A Fővárosi Üdülőttelepről a helyszínre 20 óra 10 perckor érkeztünk és 20 óra 40 perckor távoztunk el, tehát a sok helyiségben tartott futólagos helyszíni szemlénk csupán fél órát vett igénybe. 20 óra 50 perckor érkeztünk vissza a Fővárosi Üdülőttelepre azzal a tervvel, hogy a telep vezetőségétől autót kérünk és megkezdjük az ügynek minél szélesebbkörű nyomozását. Az autó 10 perc múlva rendelkezésünkre állt és így 21 órakor a telepről már el is távoztunk.

Előre elgondolt tervem szerint, a 3 km-re levő Balatonkenese községbe, az őrsre mentünk, ahová 21 ó 15 perckor érkeztünk meg. Az őrsönlevő legénységből Bog-nár József törzsőrmester v. és Hermann Károly törzsőrmesterből álló járőrt gyalog a helyszínre vezényeltem azzal, hogy a helyszínen és közelében tartózkodjanak, megfelelő helyeken tartsanak lesállításokat, a környéket kutassák át és azután helybeli ember tettes-

ségét feltételezve is végezzenek puhatolásokat. Komáromy Géza és Saskói János csendőrökből álló járőrt pedig kerékpáron vezényeltem ki azzal a feladattal, hogy az Enying és Balatonakarattya fürdőtelep között vezető útvonalat a tettesek esetleg kézrekerítése végett portyázzák le s azután, eredménytelenség esetén is, térjenek vissza a helyszínre. Én járőrtársammal autón Balatonfőkajáron keresztül a lepsényi őrsre, majd onnan a székesfehérvári vámig szándékoztam menni s onnan visszafelé Polgárdi—Füle—Balatonakarattya fürdőtelep között vezető műutat akartam lejárni. Feltevésém volt: a tettes idegen. Elmenekült. Menekülési irányát nem ismerem ugyan, de tapasztalat szerint városi és székesfővárosi bűnözők gyakran rándulnak ki egy-egy betörést elkövetni vidékre s azután ugyanoda térnek vissza a zsákmányukkal. Ebből a második feltevésből kiindulva, fektettem az üldözés súlypontját a főváros felé vezető útra. A lepsényi őrsre azért szándékoztam menni, hogy az esetet az őrsnek tudomására hozzam azzal, hogy 30-án reggel Balatonakarattya fürdőtelepen razziát fogok tartani (azt is számításba vettem ugyanis, hogy a tettes egyelőre a környéken rejtőzik) s mivel a lepsényi őrshöz tartozó balatonaligai fürdőtelepi rész a tettesek menekülésének elősegítésére nagyon alkalmas, kérem a segítségüket.

Az őrsről mindhárom járőr 21 óra 30 perckor indult el. Én az autóval 22 ó 15 p-kor érkeztem a 9 km-re levő Balatonfőkajár községbe. Itt két éjjeliőrrel találkoztunk, megkérdeztem, hogy láttak-e idegen egyéneket csomaggal vagy valamilyen járóművet? Azt felelték, hogy körülbelül $\frac{1}{4}$ órával azelőtt egy motorkerékpár haladt át a községen, Füle felé ment. Ketten ültek rajta, egyikük hátán hátizsák volt.

Tervem szerint innen a lepsényi őrsre kellett volna mennem, tervemet azonban eme értesülés után azonnal megváltoztattam és meghagytam a vezetőnek, hogy most már Fülén—Polgárdin át megyünk a székesfehé-

vári vámig az előttünk haladó motorkerékpárosok után. 22 ó 20 p-kor indultunk el és 22 ó 35 p-kor érkeztünk a kb. 6 km-re levő Füle község széléhez. Itt gerendákat szállító kocsival találkoztunk. Autónkkal megállva, a kocsistól megkérdeztem, hogy látott-e egy motorkerékpárt erre haladni? Azt felelte, hogy látott. Most a község túlsó végénél lehet. 22 óra 40 perckor indultunk el. 4 km-nyire előttünk az úton valami fényt pillantottunk meg. Rögtön arra gondoltunk, hogy motorkerékpárosok lehetnek. A vezetőnek meghagytam, menjünk, amilyen sebesen csak lehet, hogy szemünk elől ne tévesszük őket. 23 órakor értünk Polgárdi község széléhez. Itt már egészen közel jutottunk a motorkerékpárosokhoz.

Az előttünk haladó motorkerékpár hirtelen megfordult és mellettünk lassan visszafelé akart haladni. A motorkerékpár vezetője, amikor már az autó is megállt és mi is éppen kiléptünk az autóból, azt kérdezte soffőrünktől, hogy merre kell menni Székesfehérvárra? Én azonnal a motorkerékpár elé álltam, a motort, amely még üresen járt, megállítottam, az illetőket igazoltattam és hozzáfogtunk a csomagok átvizsgálásához. A vezetőnél rendes hátizsák, míg a hátsó ülésen ülőnél csalánzsákból készült hátizsák volt, ez utóbbi egészen meg volt tömve. A vezető azt adta elő, hogy ő útburkolómester, a hátsó ülésen ülő ember a segédje. Tapalcsról jönnek, ott dolgoztak a vasútállomáson. A csalánzsák kibontása után azonban felismertem a zsák tetején a villafelügyelő sötétkéék ruháját és az ellopott amerikai fűrógépet. Ezekután minden további vizsgáldást abbahagytam, elfogtam és járőrtársammal megbilincseltettem őket. A bilincselés után a csomagot az autóba tettük, a motorkerékpárt a közeli polgárházba toltuk, hogy másnapig őrizték meg, azután az autóval Balatonkenese községbe visszatértünk. Visszatérésünk közben a másik két járőrrel is találkoztunk, akikkel a tettesek elfogását közöltem.

A tettesek ifj. Majos István 23 éves burkolómunkás és Plesz József 28 éves burkolómunkás, budapesti lakosok voltak. Kikérdezésük alkalmával cselekményüket beismerték, nem is tagadhatták volna le, mert az összes bűnjelek náluk voltak. Az ellopott bűnjelek között ruhaneműek, ágyneműek, óra, likőrök, fűrógép szerepelt 307 pengő kárértékben. Ezenkívül találtunk náluk gumikeztyűt, tolvaj zseblámpát (fényfogóval) és tolvajkulcsokat.

Másnap, azaz 30-án részletes helyszíni szemlét tartottunk és ezután a gyanúsítottakat a veszprémi kir. ügyészségnek átadtuk.

Az első futólagos helyszíni következtetésünkben nem csalódtunk, mert a tettes szakember volt. Bizonyítják a náluk talált szerszámok, valamint az, hogy Plesz József 1934. évben 3 rendbeli kasszafúrásért 1¹/₂ évi börtönre már el volt ítélve. Plesz József a helyszínen az ajtókon levő zárfedő rézlapok alsó csavarjait azért távolította el, mert a rézlapon levő kulcslyuknyílás kisebb volt, mint az ő tolvajkulcsa s így másképpen nem tudott volna a tolvajkulcsával a zárhoz férkőzni.

*

Megfigyelhettük, hogy a fürdőidényben a nyaraló- és üdülőtelepekre tóduló nyaraló közönséget a fővárosból és más nagyobb városokból a bűnözők is követik. Éppen ezért szükséges a nyaraló- és üdülőhelyeknek minél gyakoribb, fokozottab figyelemmel történő portyázása, az idegenellenőrzés szigorú kezelése és a gyanús egyének alapos megfigyelése.

A bűnözők azonban nemcsak a nyári idényben kínálkozó alkalmat használják ki. Az idény elmúltával, amikor már a nyaraló- és üdülőhelyeken a villák tömege lakatlan, újból visszatérnek, hogy a javarészt felügyelet nélkül álló villákat, hétvégi (weekend) házakat, lakásokat fosztogassák. Az idényben ilyenképpen

inkább az alkalmi, besurranó lopások, csalások, fürdő-kabinlopások, zsebtolvajlások, míg az idényen kívül a betöréses lopások okoznak a csendőrségnek gondokat.

Mind a megelőző, mind a nyomozó szolgálatot hozzáértéssel, alapossággal és célirányossággal kell kezelnünk, ha azt akarjuk elérni, hogy a bűnözőkkel folytatott küzdelmekben ne maradjunk alul.

A fürdőtelepek, üdülőhelyek portyázása nem arra való, hogy a csendőr ott csupán megjelenjen és ha valami bűncselekményt a járőrnek panaszolnak, azt elintézzé, hanem arra, hogy a járőr mindent alaposan szemügyre vegyen és ha valamit észlel, annak alaposan a végére is járjon. A járőr ne csak nézzen, hanem lásson is. Ha pedig valamit meglátott, akkor ne nyugodjék addig, míg a látottakra megnyugtató magyarázatot nem talált. Pl.: a fürdőtelepet portyázó járőr az egyik villa kerítésén sáros lábtól eredő nyomokat talál. A nyomokat szemével követve, látja, hogy a villa ablaka alá vezetnek. A villa ablaka be van törve. Tehát betörés történt. A sáros nyomokból ítélve, a bűncselekmény még friss. Az azonnal bevezetett nyomozás sikert ígér. Ha azonban a járőr a villa kerítésén a sáros lábtól eredő nyomokat nem veszi észre, akkor a betörést a tulajdonos esetleg csak valamikor tavasszal fedezi fel. Nem vitás, hogy a hónapok múlva megindított nyomozásnál eredményre vajmi kevés kilátás van.

Tegyük fel, hogy a járőr a kerítésen észrevette a sáros lábnyomokat. Utánanézés a dolognak és megállapítja, hogy a villa felügyeletével megbízott egyén mászott be a telek megmunkálása végett a kerítésen, mert a kerítéskapu kulcsát elhányta. Rosszat csinált a járőr? Nem, mert megállapította a valót, a gyanúját eloszlatta. A villatulajdonos sem veszi zaklatásnak a dolgot. Sőt! Egészen biztosan az a kellemes, megnyugtató érzés tölti el, hogy a csendőrség éber, örködik.

Ennél a nyomozásnál az elért szép sikerhez mindegyesre a véletlen és a szerencse is hozzájárult. Mindazonáltal ki kell emelni az őrsparancsnok céltudatos, körültekintő, talpraesett intézkedéseit. Felismerte, hogy itt minden a gyorsaságon múlik. Vagy, vagy. Nem volt támpontja a tettes menekülési irányára, de mivel az időelőny még sikert ígért, feltevésből kiindulva vágott neki az üldözésnek. Ugyanakkor azonban körültekintően megtette az intézkedéseit (másik két járőrt más feladatokkal bízott meg) arra az esetre, ha a feltevése nem volna helyes.

Az, hogy a véletlennek és szerencsének is szerep jutott, nem csorbítja az őrsparancsnok érdemeit. A szerencse és a véletlen csak annak segít, aki ki tudja használni őket. Az őrsparancsnok bizonyoságot tett amellett, hogy ő ért ehhez.

A PÓKHÁLÓ.

Beküldte: Szabó Lajos törzsőrmester.

(1939.)

A péceli őrsön 1927 május hónap egyik napján napos szolgálatban voltam, 24 óra tájban a telefon csengője vert fel álmomból.

A telefonhívás szokatlan volt, mert hiszen azelőtt évekre visszamenőleg nem emlékeztem olyan esetre, hogy 18 óra után a telefon csengett volna. El sem tudtam képzelni, hogy ki tud ilyenkor telefonálni, mikor a postahivatalban 18 óra után nincs senki.

A telefon kagylóját leakasztottam. A helyi postamesternő jelentkezett és jelezte, hogy a postahivatal előtt két gyanús egyén ólálkodik, kik a postahivatalt akarják kirabolni.

Erre nyomban felköltöttem az egyik bajtársamat, felszereltünk és a laktanyához csak kb. 400 m-re levő postahivatalhoz siettünk, hogy ott a gyanús egyéneket elfoghassuk. A postahivatalt észrevétlenül megközelítve láttuk, hogy annak ablakai alatt egy jól ismert szerelmespár sétált. Óvatosan mégis megkérdeztem, hogy mit keresnek a postahivatal előtt éjnek idején, mire a felelet az volt, hogy élvezik a szép májusi éjszakát. A nő egyébként a postahivatal közvetlen szomszédságában lakott. Így tehát a jó fogásnak ígérkező esetből nem lett semmi. Ezért bevonultunk. A postamesternővel az eredményt közöltem, ki ennek dacára még akkor is azt állította, hogy a postahivatalt ki akarták rabolni, de felvilágosításomra mégis megnyugodott és kért, hogy éjjel sűrűn nézzünk el a postahivatal felé.

A történeteket és a postamesternő kívánságát másnap reggel jelentettem az őrsparancsnokomnak, ki azonnal érintkezésbe lépett a postamesternővel. A személyes megbeszélésük után a járőrök igen gyakran

tartottak is lesállást a postahivatal közelében, de minden esetben eredménytelenül. A lesállások alkalmával, vagy ha a járőr a postahivatal előtt éjjel megfordult, — a postamesternő kívánságára a hálószoza ablakát mindig meg kellett zörgetni. Ezt az eljárásunkat a postamesternő már annyira megszokta, hogy ha a zörgetés esetleg egy éjszaka elmaradt, már nyugodtan aludni sem tudott, hanem szeretett volna a csendőrlaktanyával dróton keresztül állandóan érintkezésben lenni.

Meg is zavarta a postamesternő a laktanya éjjeli csendjét sűrűn, néha-néha pedig a szolgálatból bevonuló járőröknek szerzett csengetéseivel nyugtalan éjszakát. Ezt már egészen megszoktuk.

Lassanként a postahivatal közelében tartott lesállások is elmaradtak, mert eredményt elérni nem sikerült.

1928. év nyarán az egyik nap reggel 8 óra tájban megszólalt a telefon csengője és a postamesternő rémülten jelentette, hogy az éj folyamán a postahivatalt kirabolták.

Pillanatok alatt a helyszínre érkeztünk. A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a postahivatalban tényleg járt valaki, mert a fiókok kihúzgálva, az iratok, postai bélyegek, levelezőlapok, stb. a hivatal helyiségében szétszórva voltak. Arra a kérdésre, hogy hiányzik-e valami, a postamesternő egyelőre felvilágosítást nem tudott adni.

A kikérdezése során határozottan állította, hogy a betörők az ő szolgálatában álló Ormos Péter és annak János nevű 20 éves fia, levélhordók voltak. Ezt azzal igazolta, hogy reggel 4 órakor, amikor Ormos Péter a vasútállomásra a postát kocsival oda vitte és neki az ablakon beadta, a hivatalban még minden rendben volt, tenát a betörés 4 óra után történhetett.

A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a postahivatal egy irodahelyiségből és egy előszobá-

ból állott. Az előszoba az udvarból nyílt, s azon keresztül lehetett az irodahelyiségbe menni, de viszont az irodából nyílt a postamesternő hálószobája is. Este lefekvés előtt az utcaajtót, azután az előszoba ajtaját, majd pedig az előszobából nyíló irodahelyiség és végül annak a hálószobába nyíló ajtaját szokták rendszeresen belülről, kulccsal bezárni. A kulcsokat a postamesternő a hálószobájában szokta felakasztani.

A postamesternő állítása szerint ezek megtörténtek az eset előtt való este is. Megállapítást nyert, hogy az itt leírt ajtókat, a hivatalos óra után, sohasem használták, mert lakásuknak volt az utcára egy másik külön ki- és bejárata. Ezért ezeket az ajtókat kívülről sohasem szokták zárni, csak belülről.

Az alapos és részletes helyszíni szemle során nem sikerült felfedezni olyan nyomot, vagy tárgyat, amelyből a tettes személyére, vagy kilétére lehetett volna következtetni.

A postamesternő a betörésről jelentést tett a postavezérigazgatóságnak. A bizottság kiszállásáig nem tudtuk megállapítani a hiányzó dolgokat, illetve a kár nagyságát, így nem is tudtuk, hogy a postamesternő által gyanúsított levélkihordónál mit keressünk. Mindenesetre azért a két levélkihordót őrizetbe vettük. A rovincsolás megtörténte után megállapítást nyert, hogy a postahivatalból még egy fillér értékű tárgy sem hiányzott. Ez a körülmény arra mutatott, hogy az egész betörés bosszú műve, épp ezért a gyanú most már határozottan az Ormos levélkihordó családra irányult, ezt a gyanút az is bizonyította, hogy a két kihordó a postamesternővel nem állott jó viszonyban.

A gyanúsítottak többszöri kikérdezése nem vezetett eredményre. A cselekmény elkövetése a leghatározottabban tagadták. Ezért újabb eszközöz kellett folyamodni és most már a nyomozásnál a fősúlyt arra helyeztem, hogy vajjon hol mehetett be a tettes, mert fészítés nyoma sem az utca, sem az előszoba, sem az

előszobából az irodába nyíló ajtókon nem volt. Az irodahelyiség utcára nyíló ablakai is épek voltak. Most már az a gyanú látszott fennforogni, hogy a tettes álkulccsal nyithatta ki és zárhatta be az ajtókat. A postamesternő állítása szerint ugyanis az ajtókat reggel mind zárva találta, ezért az ügy nyomozása igen rejtélyesnek és bonyolultnak ígérkezett.

Az ügy alapos átgondolása után — mert a nyomozás már-már holtpontra jutott — az az ötletem támadt, hogy ha nem a házbeliek között van a tettes, akkor az csakis az előszoba ajtaján keresztül juthatott be az irodahelyiségbe. Az előszoba ajtaját pedig kívülről kellett álkulccsal a tettesnek kinyitnia. Elővettem a nagyítóüvegemet és azon keresztül kezdtem az előszoba ajtajának kulcslyukát kívülről vizsgálni, hogy megállapítsam pontosan, nincs-e azon karcolás nyoma. Amint belenéztem a nagyító lencsébe, legnagyobb örömömmel azt láttam, hogy a kulcslyuk kívülről tele van szöve igen poros, régi pókhálóval, ami bizonyítéka annak, hogy abban az ajtóban kívülről kulcs már régen nem járt. Ezt a döntő felfedezésemet féltve is őriztem, mert az esetnek csupán ez az egy bizonyítéka volt az, amely megdöntötte, hogy a postahivatalba kívülről, álkulccsal ment volna be valaki. Tehát a tettesnek a postamesternő hálószobáján kellett keresztül mennie, ami pedig az ő tudta nélkül nem történhetett meg.

Most már tisztában voltam azzal, hogy a tettes nem az Ormos-család, hanem maga a postamesternő, ezért az őrizetbevett Ormos Pétert és fiát szabadon bocsátottam.

A postavezérigazgatóságtól kiküldött rovincsolóbizottság vezetőjének felfedezésemet bemutattam, aki a poros pókháló láttára rögtön azt mondta, hogy itt önbetörés történt.

Ezekután következett a postamesternő gyanúsítottként való kikérdezése, kinek az esetet elétártam és

megmagyaráztam, hogy az előszoba ajtajában kívülről kulcs már hosszú idő óta nem fordult meg. A postamesternő a kulcslyukba nézve, a pókháló láttára megtörve, sírvafakadt és beismerte, hogy az egész esetet ő követte el azért, mert az Ormos-családot nem szerette és gondolta, hogy a betörést rájuk fogja és akkor jogosan elbocsájthatja őket állásukból.

A postamesternő beismerő vallomása után az ügy további részét a kiküldött rovincsolóbizottság vezetője vette át, ki a postamesternőt állása alól azonnal felfüggesztette.

•

Ebből láthatjuk, hogy egy hisztériás nő mire képes. Feláldozta állását, becsületét azért, hogy amit ő elgondolt, megvalósítsa, vagyis ezen esetnél a becsülettel szolgáló Ormos Pétert és fiát akarta állásukból eltávolítani anélkül, hogy arra bármely csekély oka lett volna.

Minden szépen „sikerült”, csak a postamesternő az elkövetéskor nem gondolt arra, hogy az előszoba kulcsát az ajtó zárjában kívülről megforgassa, s arra sem gondolt, hogy a nyomozó közegek még a kulcslyukat is nagyító lencse segítségével vizsgálják át. Ha a kulcsot a zárban megforgatta volna, a betörés aligha derült volna ki, de legalább is nem a poros pókháló alapján.

Ki mert volna itt először arra gondolni, hogy az a postamesternő a betörő, ki minden éjjel betörőket látott a postahivatal előtt ólálkodni és annyira őriztette magát a csendőrökkel. Lehet, hogy a sok betörőlátás csak azért történt, hogy ennél az esetnél magáról a gyanút teljesen elháríthassa és jogosan hivatkozhasson arra, hogy ő igenis betörőket látott a posta előtt, amit számtalan esetben be is jelentett a csendőrörsön.

•

A leírt nyomozás több tanulságot nyújt. A bűncselekmény elkövetése közben minden bűnös elkövet valami hibát, bármennyire alaposan fel is készült. Ezt a hibát megtalálni — ebben az esetben a pókháló a kulcslyukban — megérteni és belőle helyesen következtetni, a nyomozás művészete.

Egy hisztériás nőtől minden kitelik. Itt is hidegvérűen romlásba tudta volna dönteni az ártatlan levélhordócsaládot. Pedig az önbetöréssel talán nem is ez volt a közvetlen célja. Az előzményekből ítélve inkább az tételezhető fel, hogy az önbetörést hisztériás félelmében követte el. Azt akarta elérni, hogy az őrs a rablókról való képzelődéseit komolyan vegye és hogy a járőrök lehetőleg minden éjjel ott tartózkodjanak a posta közelében s így ő nyugodtan alhassék.

FÜRDŐJEGYCSALÓK LELEPLEZÉSE.

Beküldte: *Farkas Mihály I.* tiszthelyettes.

(1938.)

A Balatonalmádi Fürdő és Építő R.-T. igazgatósága 1933 augusztus 5-én az őrson — ismeretlen tettesek ellen — feljelentést tett, hogy a fövényfürdjükön a R.-T. kárára, ismeretlen módon, a fürdőjegyekkel visszaélést követnek el. A visszaélések elkövetésével az alkalmazottaikat gyanúsítják.

Az igazgatóság kérte az őröt, hogy az ügy nyomozására kérjen egy olyan polgáriruhás nyomozót, akit a fövényfürdön nem ismernek. A nyomozó a fürdő alkalmazottait vegye „diszkrét” megfigyelés alá és a visszaélést elkövetőket — lehetőleg — leplezze le.

Az őr az esetet még aznap bejelentette a nyomozó alosztályhoz és — az igazgatóság kérelmének figyelembevételével — kérte egy polgáriruhás nyomozó kivezénylését. Az ügy nyomozására a nyomozó alosztályparancsnokság 1933 augusztus hó 7-én polgári ruhában engem vezényelt ki. Eligazításkor azt a parancsot kaptam, hogy az őrparancsnokkal az érintkezést vegyem fel, de ne az őrson, hanem olyan helyen, ahol rajta kívül a találkozásról más nem szerezhethet tudomást. Erre az elővigyázatra azért volt szükség, mert a fürdőigazgatóság minden fövényfürdői alkalmazottjával szemben bizalmatlan volt, mert nem tudta, hogy közülök kik jöhetnek számításba tettesként.

Balatonalmádiba 7-én, délután érkeztem meg, hol az érintkezést az őrparancsnokkal sikerült feltűnés nélkül felvennem. Az őrparancsnok közölte velem, hogy a fürdőigazgatóval is érintkezésbe kell lépnem, mert az állítólagos visszaélésekre vonatkozó gyanúját az igazgató a nyomozóval óhajtja részletesen meg-

beszélni. A fürdőigazgatóval még akkor este érintkezésbe léptem, ki a visszaélésekre vonatkozólag az alábbi gyanújának adott kifejezést:

Annak ellenére, hogy a fürdőidény legforgalmasabb időszakáról van szó, amikor annyi a fürdővendég, hogy alig tudják elhelyezni őket — a vendégek számarányához mérten a bevétel kevés. Feltevése szerint valaki — valószínűleg a jegyellenőrök vagy kabinosok — valamilyen módon fürdőjegyeket szereznek és azokat ismerőseik révén a községben lakó fürdővendégek között áron alul árusítják. Kijelentette, hogy e feltevését csak pusztán gyanúra alapítja, biztos adatai nincsenek. Szerinte különösen a jegyellenőröket kellene megfigyelni, mert leginkább reájuk gyanakszik.

A jegyellenőrök szolgálatára vonatkozólag elmondta, hogy ez a feladatuk: a fövényfürdő bejáratánál kétoldalt felállva, a fürdőtelepre belépő vendégek jegyeit oly módon ellenőrzik, hogy a jegyeket elkérik és akinek kabinjegye van, a jegyük egy részét letépi, a másik részét pedig a vendégnek visszaadják (szelvény nincs a jegyeken). A kabinjegy letépett részét azután, megsemmisítés végett, egy mellettük levő urnába dobják. Azoktól a fürdővendégektől pedig, akik csak fürdő-, illetve belépőjegyet váltottak, — visszaélések elkerülése végett, — a jegyellenőrök az egész jegyet kötelesek elvenni és az urnába dobni. Magyarátként az igazgató megemlítette, hogy ilyen jegyeket leginkább azok a fürdővendégek szoktak vásárolni, akik a fürdőtelepre fürdőruhában mennek le s így kabinra nincsen szükségük. Ugyanis, ha a fürdővendég a bejáratnál a jegyellenőrök ellenőrzésén átmegy, többé ilyen szempontból — kivéve a kabinjeggyel rendelkezőket — ellenőrzés alá nem kerül. A kabinjeggyel rendelkezőknek ezenkívül még a kabinosok előtt is fel kell mutatni a jegyellenőrök által ellenőrzött és visszaadott jegyrészt, mert a kabinosok csak a jegyrész felmutatása után adnak kabint. Mikor a

fürdővendég a kabint megkapta, utána már neki sincs szüksége a jegyre, mert többé már senki sem ellenőrzi őket. A kabinosok ezeket a jegyeket rendszerint a kabin ajtajára függesztik ki.

E megbeszéléskor az igazgatóval úgy egyeztünk meg, hogy másnap délelőtt a főnyírfürdön találkozunk s ott észrevétlenül — a tömegben elvegyülve — a jegyellenőröket és a kabinosokat távolról megmutatja. Másnap, 8-án 8 órakor a főnyírfürdőtelepre mentem és ott fürdőruhába öltöztem. Utána kb. egy óra mulva találkoztam az igazgatóval, aki távolról megmutatta, hogy a bejárati ajtó jobboldalán Remete László, a baloldalán pedig Kallós János jegyellenőr áll. A kabinosokat — kik mindannyian nők voltak — névszerint nem sorolta fel, csak megmagyarázta, hogy hol kell tartózkodniok és hogy 8—12-en vannak, aszerint, hogy milyen a fürdőtelepen a forgalom.

Kijelentette még az igazgató, hogy előtte úgy a jegyellenőrök, mint a kabinosok gyanúsak, éppen ezért a szolgálatom mikénti teljesítésében befolyásolni nem akar. Teljesen reám bízta, hogy a gyanúba jöhető személyek közül melyiken kezdem a figyelmet.

Én úgy határoztam, hogy először a jegyellenőröket veszem figyelés alá, mert az igazgató közléseiből következtetve, leginkább nekik áll módjukban a jegyekhez hozzáférni. Az igazgatótól való elválás után a bejárat előtti földszinti terrazon — a fürdővendégek közé elvegyülve — egy asztalnál foglaltam helyet. Látszólag újságolvasásba merültem, valójában azonban a két jegyellenőrt kezdtem szemügyre venni. Megfigyelésük nem volt könnyű, mert ha túlközel helyezkedtem el hozzájuk, annak a veszélynek voltam kitéve, hogy személyem feltűnik előttük, ha pedig távolabbi helyről figyelem őket, a tömegesen érkező fürdővendégektől nem láthatom, mit művelnek. E délelőtti gondom inkább arra irányult, hogy megfelelő helyet biztosítsak magamnak. Találtam is a terrazon egy osz-

lop mellett megfelelő helyet, hol azután egy asztalhoz ültem és tovább folytattam a látszólagos újság- és könyvolvasást. Innen már kevesebb veszéllyel és több eredményre való kilátással kezdtem figyelni a jegyellenőröket. 12 óra felé, mikor legnagyobb volt a forgalom a fürdőtelepen, — figyelésemnek kezdett az eredménye mutatkozni. Csak egy pillanatnyi ideig láttam, amikor Remete egy vörösszínű fürdőjegyet, amit előzően egy fürdővendégtől vett el, bűvészi ügyességgel jobbkezeből a balkezebe tette át s azután divatos, bő nadrágja zsebébe rejtette. Ezt a műveletet több ízben megismételte. Közben buzgón ellenőrizte a jegyeket és mintha csak mutatni akarta volna, feltűnően rakta az elkezelt egész és darabjegyeket az urnába.

Egyszerre mindkét jegyellenőr kezét nem tudtam megfigyelni és Kallós megfigyelését csak azután kezitem meg, amikor láttam, hogy Remete 5—6 ízben rejtett el jegyeket. Kallós óvatosabb volt és megfigyelése is nehezebben ment. Remete ugyanis testével részben eltakarta őt, emiatt nem volt jól látható, de 2—3 ízben azért őt is észrevettem, amikor fürdőjegyeket rejtett el a nadrágja zsebébe. Kallós még ügyesebben és gyorsabban végezte a jegyelrejtést, mint Remete. Pillanatig tartott, amíg egyik kezéből — melyben több elszedett jegy volt — a jegyet áttette a másik kezébe s utána a nadrágja zsebébe rejtette.

Az enapi megfigyelés eredményével meg voltam elégedve. A figyelmet mindaddig folytattam, amíg tömegesen érkeztek fürdővendégek a fürdőtelepre. Figyelés közben arra is rájöttem, hogy a jegyellenőrök a jegyeket mindig olyankor rejtették el, amikor legnagyobb volt a tolongás a bejárati ajtónál. Ha kisebb volt a forgalom, nem fordult elő jegyelrejtés. Ennek valószínűleg az volt a magyarázata, hogy a jegyellenőrök tudatában voltak annak, hogy — bármilyen boszorkánys ügyességgel értettek is a jegyelrejtés-

hez, — kis forgalom esetén vagy a közönség, vagy pedig az ellenőrzésre hivatott valamelyik személy: az igazgató, vagy a kabinosok valamelyike észreveheti őket és kiteszik magukat a leleplezésnek.

E napon, kb. 15 óra tájban a jegyellenőrök szolgálata véget ért. A későbbi délutáni gyér forgalomban a jegyellenőrzést felváltva, a kabinosok látták el. Részben ez volt az oka annak, hogy a kabinosok is gyanússá váltak.

Remete és Kallós szolgálatuk végeztével hazamentek a lakásukra. Utána elegánsan felöltöztek és a községhez kb. 1 km távolságra levő halászcárdába mentek mulatni. Mint „fürdővendég” én is megjelentem itt a mulatóban.

Remetét és Kallóst egy női zenekar társaságában találtam. Mindketten a női zenekar társaságában levő, de hozzájuk nem tartozó nőekkel szórakoztak, közben táncoltak. Szeszies italokat, ételeket fogyasztottak a nőkkel együtt. Kb. 22 óráig maradtak itt. Az elfogyasztott italok és ételek árát Remete és Kallós fizette ki, ami kb. 8 P-be került. Innen a „Pannonia” mulatóba mentek, hova szintén követtem őket. Azok a nők, akikkel előzően szórakoztak, ide nem követték őket. Itt is szeszies italokat fogyasztottak s táncoltak éjfélután 2 óráig. Ezután hazamentek. Az itteni szórakozásuk kb. 10 P-be került.

A jegyelrejtés észlelése és költekezésük mindjobban megerősítette bennem azt a gyanút, hogy a fővenyfürdői alkalmazottak közülők azok, akik a visszaélést elkövetik. Hiányzottak még az ismeretlen társaik, akik révén a jegyeket értékesítik. Állandó figyelésem célja az volt, hogy ezeket megtaláljam. Ez este azonban — állandó figyelésem dacára — nem tudtam megállapítani kilétüket. Azok a nők, akikkel a halászcárdában szórakoztak, talán számításba jöhettek volna, de szinte biztosra vettem, hogy ezeknek jegyeket nem adtak át.

Másnap, 9-én a fővenyfürdőn folytattam a figye-

lést. Megint a terraszon helyezkedtem el ugyanúgy, mint az előző napon. Hogy a felfedezés veszélyét csökkentsem, másszínű fürdőruhát vettem fel és sötét, napvédő szemüveget használtam. Figyelésem rövid idő múlva ismét eredménnyel járt. Mikor a fürdővendégek nagyobb tömegben kezdtek a bejárati ajtónál tolongani, az előző naphoz hasonló módon folytatták a jegyelrejtést. Ez alkalommal még egy érdekes módját figyeltem meg az elrejtéssel kapcsolatos fogásuknak. (Hiába, a figyelést is lehet tökéletesíteni, mert ezt a fogást már előző napon is alkalmazták — amint később beismerésük során kiderült —, csak én nem vettem észre. Figyelésem nem lehetett állandó és elég éles, bizonyos kis hézagok lehettek benne.)

Ez a fogás abból állott, hogy a kabinjegyes fürdővendégtől náluk maradt kabinjegyrészt nem tették megsemmisítés végett az urnába, hanem maguknál tartották és mikor egy másik kabinjegyes fürdővendég érkezett, attól az egész kabinjegyet elvették és gyorsan egyik kézből a másikba helyezték s eközben kezükkel olyan műveletet végeztek, mintha a jegyet eltépték (kezelték) volna. A valóság azonban az volt, hogy nem tépték el, hanem egészben megtartották maguknak. Mivel azonban a kabinjegyes fürdővendégnek a jegy egy részét vissza kellett adni, úgy oldották meg a kérdést, hogy az előzően kezelt és náluk maradt kabinjegyrészt adták vissza. Ezt persze a fürdővendég nem vette észre, azt hitte, hogy az ő jegyének egy részét kapta vissza. Így azután 2—2 kabinjegyes fürdővendégtől 1—1 kabinjegyet tudtak szerezni.

A kabinjegyekre úgylátszik azért pályáztak, mert ezeken többet kerestek, mint a fürdőjegyeken. A kabinjegyek ugyanis 1 pengőbe, míg a fürdőjegyek csak 60 fillérbe kerültek. E napon Remete és Kallós becslésem szerint, fejenként 18—20 darab kabin- és fürdőjegyet rejtett el.

Szolgálatuk közben, felváltva néha rövid időre el-

eltávoztak a bejárati ajtótól, de ez mindig olyankor történt, amikor gyér volt a forgalom, 1—2 percnél tovább azonban sohasem voltak távol. Eleinte azt hittem, hogy talán a bejárati ajtón kívül levő előcsarnokba távoztak trafikot vásárolni, azonban, mint később látni fogjuk, nem a trafikba mentek, hanem a pénztárnokot keresték fel.

Egy ízben Kallós után mentem és láttam, hogy a pénztárnoki fülkébe ment. Ide utánamenni veszélyes lett volna, mert e napon már észrevettem, hogy a terrazon való hosszú otllétem feltűnt nekik és gyanússá váltam előttük, több ízben felém nézegettek. Jegyváltás ürügye alatt mégis odamentem a pénztárlakhoz és kétségtelenül megállapítottam, hogy Kallós és a pénztáros tartózkodik benn. Szerencsémre az ablakon át Kallós nem láthatott meg, mert az ablakon homályos üveg volt. Azon a kis nyíláson, melyen a jegyeket kiadták, csak a pénztárnok láthatott, aki akkor még nem ismert. Innen még Kallós előtt sikerült a terraszra visszajutnom és előbbi figyelőhelyemet elfoglaltam.

Mikor Kallós visszajött a bejárati ajtóhoz, egy harmadik fiatalember is megjelent náluk, — akit már azelőtt is több ízben láttam a társaságukban és suttogni kezdtek vele. A fiatalember utána egy pohár sörrel az asztalomhoz ült és engem kezdett figyelni, hogy én figyelem-e Remetét és Kallóst. Én e szándékát még idejében észrevettem és teljesen közömbös arccal tovább olvastam, néha-néha felnéztem és úgy tettem, mintha a bejárati ajtó felé eső terraszrészén — köztem és a jegyellenőrök között — egy asztalnál ülő nőt néztem volna. Ezt persze olyan feltűnően tettem, hogy az asztalnál ülő fiatalembernek okvetlen észre kellett vennie. A fiatalember félórai otttartózkodás után eltávozott az asztalomtól és visszament társaihoz. Utána ismét suttogni kezdtek, hogy miről, azt a köztünk levő távolság miatt nem értettem meg, de abból a körülményből, hogy utána nem nézegettek felém, továbbá, hogy a jegyeket

ezután is eldugdosták, sejtettem, hogy sikerült félrevezetnem őket, illetve elhítni velük, hogy nem figyelem őket.

E napon 15 óra tájban a jegyellenőrök szolgálatakat ismét befejezték anélkül, hogy sikerült volna megtudnom azt, hogy a jegyeket kinek a révén és milyen módon értékesítik. A sikertelenség bosszantott, mert éreztem, hogy egy-két napnál tovább — a felfedezés veszélye nélkül — nem figyelhetem őket, még akkor sem, ha a külsőmet ismét megváltoztatom. Halvány sejtésem volt ugyan már, ami Kallós és a pénztáros találkozásával állt összefüggésben, azonban ezt akkor még túlmerész elgondolásnak tartottam. A fürdőigazgató ugyanis a pénztárnok személyét egyáltalán nem említette, mint gyanúba jöhető alkalmazottat.

Remete és Kallós, továbbá az a fiatalember, aki az asztalomhoz ült, ismét a halászcárdába, majd onnan a Pannonia-mulatóba mentek. Hasonló módon szórakoztak, mint az előző napon. Mindkét helyen figyeltem őket, de ismét eredménytelenül.

A harmadik nap a figyelést megint a fővenyfürdőn folytattam, ami az előző napitól csak annyiban különbözött, hogy nem tartózkodtam egyfolytában hosszabb ideig a terrazon. Rövidebb időre eltávoztam onnan, hogy alkalmasabb helyet keressek a figyelésre. Fürödni is el kellett mennem, hogy a jegyellenőrök lássák és higgyék, hogy fürdővendég vagyok. Ezt pedig csak úgy tudtam velük elhítni, ha úgy viselkedtem, mint ahogy a fürdővendégek szoktak. Ehhez tartozott, hogy a fürdőruhát be kellett vizesíteni.

E napon, úgy 11 óra tájban észrevettem, hogy Remete bement a terrazon levő vendéglőbe és ott 2 korsó sört rendelt. Az egyiket elfogyasztotta, a másikat pedig magával vitte a pénztárnoki fülkébe. Én utána mentem és a kissé nyitva hagyott ajtóreszen át láttam, hogy Remete a sört átadta a pénztárnoknak és suttogva beszélgettek. Suttogás közben papírzörgést hallottam,

mintha papirokat számoltak volna át. Ekkor érlelődött meg bennem az a gyanú, hogy a jegyellenőrök az elrejtett jegyeket a pénztárnok segítségével értékesítik. Innen észrevétlenül visszamentem a figyelőhelyemre és tovább figyeltem mindaddig, amíg azt láttam, hogy úgy Remete, mint Kallós ismét jegyeket rejtettek el. Mikor erről meggyőződést szereztem, a közelben levő, szolgálatot teljesítő csendőröknek karjellel intettem, hogy a jegyellenőröket vegyék őrizetbe. Előző este ugyanis már az őrsparancsnokkal megbeszéltem, hogy másnap a terraszközeli járőrök tartózkodjanak és figyeljenek engem. Ha a karomat fellemelem, azonnal jelenjenek meg a terraszon és a jegyellenőröket fogják el. Ugyanekkor a fürdőigazgatóval is érintkezésbe léptem és vele is megbeszéltem, hogy ha másnap a jegyellenőrök elfogása bekövetkezik, a további jegyellenőrzésről gondoskodjék, hogy a R.-T.-ot károsodás ne érje azáltal, hogy — ellenőrzés hiányában — jegy nélkül menjenek be a fürdőzők a telepre. De erre a feltűnés elkerülése végett is szükség volt.

Karjelemre egy 2 főből álló járőr a terraszon nyomában megjelent és Remetét, Kallóst őrizetbe vette. A bejárat ajtótól gyorsan eltávolította őket és az előcsarnokon át a ruhatárba kísérte. Kísérés közben Remete egy papírgombóccá összesodort fürdőjegyet az előcsarnokban a padlóra ejtett. Ekkor kénytelen voltam kitémet felfedni, mert a járőr tagjai a gyors eltávolítással voltak elfoglalva és nem vették észre, hogy Remete ilyen módon igyekszik megszabadulni a súlyos bizonyítékot szolgáltató fürdőjegytől, mint bűnjeltől. Mint a későbbi nyomozás során kiderült, Remeténél az eldobott jegyen kívül akkor több jegy nem is volt. Ha sikerül neki ettől az egy jegytől észrevétlenül megszabadulni, bűnösségének bebizonyítása — tagadás esetén — nehézségekbe ütközött volna.

A ruhatárban a járőr felszólította őket, hogy az elrejtett jegyeket adják elő. Erre mindketten kijelentet-

ték, hogy náluk semmiféle jegy nincsen, mert ők jegyeket nem rejtettek el. Erre én szemükbe mondtam, hogy nincs semmi értelme a tagadásuknak, mert én láttam még azt is, hogy melyik zsebükbe rejtették a jegyeket. Erre a kijelentésemre láthatóan megszeppentek, de azért tovább tagadtak. Mivel a járőr nevezetteket már előzően a Szut. 310. pont d) alpontja alapján őrizetbe vette, a személymotoszás mindkettőnél, ugyancsak a Szut. 439. pont második bekezdése alapján jogos volt. A személymotoszás azonban csak Kallósnál vezetett eredményre. Nála a járőr 24 darab különböző, kabín- és fürdőjegyet talált. Remete a hozzá intézett azon kérdésemre, hogy az aznap elrejtett jegyeket hová tette, megtört — mert látta társa bukását —, s beismerte, hogy kb. 18 darabot Binder Béla jegypénztárnoknak adott át, akkor, amikor egy korsó sört vitt be hozzá. A további kérdésekre elmondották még azt is, hogy a jegyeket Binder pénztárnok felbujtására rejtették el és azokat Binder értékesítette. A jegyekért kapott pénzen megosztottak.

A jegyellenőrök beismerése után a járőr Binder jegypénztárnokot is őrizetbe vette és mindhármukat a község házára kísérte. Pótlásukról a fürdőigazgató nyomában gondoskodott és a jegypénztárnál ő maga azonnal rovancsolást tartott. A rovancsolás eredménye 29 pengő 12 fillér pénztári többlet és 7 darab olyan fürdőjegy volt, amit Remete vitt vissza a pénztárba. Ez abból a körülményből derült ki, hogy a tömbökbe fűzött jegyek folyószámokkal voltak ellátva és abból megállapítható volt, hogy a tömbön kívül levő 7 darab fürdőjegy folyószámai jóval alacsonyabbak voltak, mint az őrizetbevétel alkalmával a tömbökből eladásra került jegyek számai, tehát ezt a 7 darab jegyet már jóval korábban el kellett a pénztárnoknak adni, mint az őrizetbevétele előtt utóljára eladott, tömbből letépett jegyet. De az a körülmény is, hogy 7 darab fürdőjegy folyószáma nem egymásután következő volt, bizo-

nyítja, hogy összegyűjtött jegyek voltak. Ezenkívül a gyűrődés is látszott a jegyeken, ami amellet szolt, hogy már előzően kézben voltak.

A Remete által e napon bevitt többi jegyet — a pénztárnok a későbbi beismerése szerint — a rovacsolás előtt már eladta. A 29 pengő 12 fillér egy része részben ebből, részben pedig régebben eladott jegyek árából tevődött össze.

A Binderen végzett személymotoszás alkalmával a járőr 140 pengő készpénzt is talált, melynek holszerzését igazolni nem tudta. A gyanúsítottak kikérdezésük alkalmával a csalások elkövetését és az azokban való részvételt az alábbiak szerint ismerték be:

1. Remete László előadta, hogy 1933 júl. 16-tól leleplezéséig állt a Balatonalmádi FürdőésÉpítő R. T. szolgálatában, mint fővenyfürdőtelepi jegyellenőr. A jegycsalásra Binder pénztárnok és Kallós jegyellenőr társa bírta rá. Emlékezete szerint a csalást, illetve a jegyekkel való visszaélést július 25-től leleplezése napjáig folytatta és neki ebből összesen kb. 120 pengő haszna volt. Ugyanennyi jutott Binder pénztárnoknak is, mert úgy egyeztek meg, hogy az általa beszolgáltatott jegyekért értékük 50%-a őt, a másik 50%-a pedig a pénztárnokot illeti meg. Az ily módon szerzett pénzből 60 pengője még megvan, a többit részben ruhára, részben szórakozásra költötte el. A jegycsalás elkövetését egyébként úgy ismerte be, mint ahogy azt a figyelésem eredményénél tárgyaltam.

Elmondotta még azt is, hogy mikor Binder és Kallós a jegycsalásra rábeszélést, közölték vele azt is, hogy ők már 1932. év nyarán is — hasonló módon — visszaélést követtek el a jegyekkel. Ezzel bátorítást kapott a cselekmény elkövetésére.

Végül beismerte még, hogy az elfogása előtti napon gyanússá váltam előttük azáltal, hogy állandóan a terraszon tartózkodtam. Ebből ugyanis ők arra következtettek, hogy figyelem őket. Ezért Nagy Elemér ba-

rátjukat — akit egyébként a jegycsalásba is beavattak —, arra kérték fel, hogy egy pohár sör mellett üljön az asztalomhoz és figyelje meg, nem figyelem-e őket? Nagy e kérésüknek eleget is tett. Mikor kb. 1/2 óra múlva visszament hozzájuk, közölte velük, hogy én nem őket figyelem, hanem olvasok és egy nőt nézek a terraszon. Erre megnyugodtak és többé nem törődtek velem.

2. Kallós János előadta, hogy 1932 júl. 1-től szept. 1-ig és 1933 júl. 9-től aug. 10-én történt leleplezéséig állt a Balatonalmádi Fürdő és Építő R. T. szolgálatában mint jegyellenőr. 1932-ben egy Bárdos János nevű fiatalember volt a jegyellenőr társa s ez, valamint Binder pénztárnok rábeszélte őt arra, hogy a fürdővendégekől ellenőrzés céljából elvett jegyeket ne semmisítse meg, hanem gyűjtse össze és adja be hozzá (Binder pénztárnokhoz), ő azután majd a jegyeket ismét értékesíteni fogja. Binder mindjárt azt is megmagyarázta neki, hogy a jegyekért kapott pénz 50%-a az övé, 50%-a pedig Binderé lesz. Ő a rábeszélésre a csalásba belement, amit több-kevesebb szerencsével a fürdőévad végéig folytatott. A csalás neki 1932. évben 30—35 pengőt jövedelmezett.

1933 július 14-én vagy 15-én Binder rábeszélésére — a jegyekkel való csalást újból megkezdte és a leleplezésig folytatta. A jegyeket ugyanúgy, mint az előző évben, Binder értékesítette és az érték kapott pénzen is úgy osztottak meg, mint 1932-ben. A csalás útján szerzett pénz 1933-ban kb. 320—340 pengőt tett ki, ennek fele lett az övé. A pénzt, különböző mulatóhelyeken, nők társaságában elmulatta, csupán 4 pengője maradt meg belőle.

Beismerte, hogy Remete csalásairól tudott — mert hiszen együtt csaltak —, de azt tagadta, hogy a csalások elkövetésére ő bírta volna rá. Szerinte a felbujtó Remete esetében is Binder volt.

Azt is beismerte, hogy Nagy Elemér ismerősüket

ő és Remete bíztatták fel arra, hogy engem figyeljen meg — a már említett célból.

3. Binder Béla eleinte konokul tagadta, hogy neki a csalások elkövetésében bármi része is volna. Később azonban beismerte, hogy 1932. és 1933. évek nyarán — leleplezése napjáig — a csalásokban résztvett oly módon, hogy Kallós, Bárdos és Remete által hozzá visszahordott jegyeket a fürdővendégeknek ismét eladta és a kapott pénzt nem a Fürdő R. T.-nak szolgáltatatta be, hanem azt — a már írt arányban — elosztották. Neki az ilyen módon szerzett pénzből 1932-ben 70—80, míg 1933-ban 280—300 pengő jutott. A pénzt elmulatta, csupán a pénztárban talált 29 pengő 12 fillér van meg belőle. A nála talált 140 pengő holszerzésére vonatkozólag kijelentette, hogy az, az augusztus havi 120 pengőt kitevő fizetéséből és a felesége által neki adott 20 pengőből tevődött össze.

Végül előadta, hogy véleménye szerint Nagy Elemérnek is része van a csalásban, mert több ízben látta Remete és Kallós társaságában a főnyírfürdön és a mulatóhelyeken.

4. Bárdos János, ki a leleplezés alkalmával Veszprémben katonai szolgálatot teljesített, tagadta, hogy neki a csalásban bármi része is lett volna. Azt is tagadta, hogy a többiek csalásairól tudott volna. Tagadásával szemben más adat, mint társai terhelő előadása, beszerezhető nem volt.

5. Nagy Elemér beismerte, hogy a csalásokról tudomással bírt. Több ízben jelen volt, amikor Kallós és Remete a fürdővendégektől elszedett jegyeket zsebre rakták s azt is látta, amikor a jegyeket — értékesítés végett — a pénztárnokhoz bevitték. Egy ízben a pénztárnoki fülkében is jelen volt.

Tagadta, hogy a gyanúsítottak, hallgatási díj címén, pénzt adtak volna neki. Előadása szerint hallgatását azzal jutalmazták, hogy a mulatóhelyeken szesz italokat fizettek neki.

Beismerte azt is, hogy augusztus 9-én a főnyírfürdön Kallós és Remete kérésére engem megfigyelt abból a célból, hogy én figyelem-e őket. Ezért a „szívességéért” társai egy pohár sört fizettek neki.

Tárgyi bizonyíték Nagy ellen sem volt beszerezhető, csupán a saját és társai beismerése alapján — csalásban való bűnrészesség címén — jelentette fel az őrs a kir. ügyészséghez. Ugyanide jelentette fel Bárdos Jánost is, mert a cselekmény elkövetésekor még nem teljesített katonai szolgálatot.

A többi gyanúsítottat az őrs elfogta és tényvázlatlalt a kir. ügyészségnek adta át őket.

A gyanúsítottak saját beismerésük szerint is a Fürdő R. T.-ot 1932. és 1933. években 7—800 pengővel károsították meg. Ezzel szemben a Fürdő R. T. igazgatósága a kárt mintegy 1000 pengőre becsülte.

A veszprémi törvényszék által megtartott főtárgyaláson — Bárdos kivételével — gyanúsítottak, bűnösségük foka szerint, szabadságvesztésbüntetést kaptak. Bárdost felmentették, mert tagadásával szemben — tárgyi bizonyíték hiányában — bűnössége megnyugtatólag nem nyert beigazolást.

CSALÁS NYOMOZÁSA.

Beküldte: *Rétvári János* alhadnagy.

(1936.)

1928 december 9-én a sárvári takarékpénztár igazgatósága az őrsön feljelentést tett, hogy 1928 december 3-án megjelent a takarékpénztárban Sörös András bejegyztyánosi lakos, földműves és a 10 holdas tehermentes birtokára 1000 pengő kölcsönt kért. Mivel Sörös nem tudta magát kellően igazolni, azt mondták neki, hogy igazolja magát valakivel, akit ők ismernek és a kölcsönt ki fogják fizetni.

Sörös a takarékpénztárból eltávozott és fél óra mulva visszatért az általuk is ismert Tóth Márton sárvári lakos, bognármesterrel, aki Sörös személyazonosságát igazolta. Az egyik tisztviselőt időközben elküldtük a telekkönyvi hivatalba, meggyőződést szerezni arról, hogy Sörösnek van-e tényleg ingatlana és az tehermentes-e? A tisztviselő azzal jött vissza, hogy Sörös bemondása megfelel a valóságnak.

Mivel a telekkönyvben a birtok Sörös és felesége nevéen állt, a szükséges okmányok aláírása után Sörösnek csak 600 pengőt fizettek ki és azt mondták neki, hogy a hátralékos 400 pengőt csak akkor fizetik ki, ha felesége is aláírta az okmányokat.

A 600 pengőt a következő nap bekebelezgették Sörös ingatlanára és a telekkönyvi hatóság erről értesítette Söröst. Néhány nap mulva a takarékpénztárban megjelent a telekkönyvi végzéssel egy ismeretlen, magát Sörös Andrásnak nevező ember és közölte velük, hogy ő nem vett fel semmiféle kölcsönt. Kiderült, hogy ő a valódi Sörös és a kölcsönt az ő nevével visszaélve, ismeretlen csaló vette fel.

Az ügyben én, mint az akkori sárvári őrsparancsnok, Hubay András törzsőrmesterrel és Tóth Ferenc

csendőrrel a nyomozást megkezdjük. Kikérdeztük a takarékpénztár tisztviselőit, akik a fentírtakat adták elő. Tóth Márton bognármester azt adta elő, hogy 1928 december 3-án délelőtt az utcán megszólította egy férfi, aki magát Sörös András bejegyztyánosi lakosnak mondomta. Elmondta, hogy 10 hold földje és háza van. 1000 pengőt akar felvenni a birtokára, de csak úgy adnak neki kölcsönt, ha valakivel igazolja magát. Kérte, hogy menjen el vele a takarékbába és igazolja, hogy ő tényleg Sörös András. Fáradtságáért jutalmat is ígért. Tóth eleget tett az idegen kívánságának, aki a takarékpénztárból kijövet, 10 pengőt adott neki és azonkívül egy pohár bort is fizetett. Hogy valóban ki volt ez az egyén, nem tudja, nem ismeri.

Kikérdeztük Sörös Andrásnak József nevű fiát is, aki azt mondta, hogy 1928 december 3-án délelőtt kocsival bent járt apjával a sárvári piacon. Amint a piac téren a kocsival álldogált, odament hozzá egy férfi, aki adóellenőrnek mondta magát. Leolvasta atyja nevét a kocsijuk táblájáról és azt mondta neki, hogy a földadójuk leszállítása végett van kiküldve és ebben az ügyben járt Bejegyztyános községben, de ott az anyjától megtudta, hogy ő és az apja Sárváron vannak s az ügyben csak ők tudnak felvilágosítást adni.

Sörös András felesége azt mondta, hogy vele nem beszélt ilyen ügyben senki. Sörös András az ügyben semmit sem tudott. A sértett fiától és a tanuktól az ál Sörös személyleírására csak annyit tudtunk meg, hogy alacsony, barna, az orra nyerges.

A takarékpénztárban intézkedtem, hogyha az ál Sörös jönne a 400 pengőért, telefonáljanak az őrsre és amíg az őrsről oda nem megy valaki, valamilyen ürüggyel tartsák fel.

Közben Sárváron nyomoztunk az ál Sörös után. Megnéztük a szokásos bűnözők, rovott előéletűek és a gyanús egyének előjegyzését. Az volt a feltevé-sünk, hogy a tettesnek Sárvárra valónak kell lenni,

vagy legalább is olyannak, mint aki ott ismerős. Olyan nyergesorru férfi után nyomoztunk, aki már egyszer összeütközésbe került a törvénnyel. Végigjártuk a vendéglőket, kocsmákat és kereskedőket, hogy nem mulattott-e ott ilyen egyén, vagy nem vásárolt-e valamelyik kereskedésben valamit. Az egyik kereskedő azt mondta, hogy egy ilyen személyleírású ember 1928 december 3-án délelőtt egy teljes öltöny új ruhát vásárolt nála. Hogy ki volt az illető, azt nem tudja.

Négy nap után meg tudtuk, hogy Ravasz János volt sárvári lakosnak van nyerges orra, aki már nem egyszer volt büntetve. Elmentünk Ravasz János rokonaihoz és ezek a legnagyobb örömeinkre azt mondták, hogy János fivérének 1928 december 2. és 3-án járt náluk délután. Egy öltöny új ruhát hozott magával, abba átöltözött, a régi ruhát náluk hagyta és 3-án este eltávozott tőlük. Azóta sem látták és jelenlegi tartózkodási helyét sem tudják. Nem tudnak arról sem, hogy csalást követett el. Azt azonban mondták, hogy többször volt büntetve és az orra nyerges.

Minden lehetőt megtettünk, de Ravaszt nem sikerült kézrekerítenünk. Már nyolc napja folyt a nyomozás. A kilencedik napon a takarékpénztár közölte velünk, hogy az ál Sörös egy levelet küldött neki, amelyhez csatolta a felesége nyilatkozatát. A nyilatkozat szerint az asszony beleegyezik, hogy a kettőjük nevén álló ingatlanra férje 1000 pengőt felvehessen. Az ál Sörös kérte, hogy a 400 pengőt Budapest, Hársfa-utca 45. alá táviratilag küldjék el, mert a pénzre nagy szüksége van.

Megkértem a takarékpénztár igazgatóját, hogy táviratozzák meg neki, hogy a pénzt postán küldik. A pénzt azonban a takaréknak ne adja postára.

A következő napon a járőrt Budapestre küldtem azzal a feladattal, hogy menjen a rendőrségre, közölje az esetet és kérje, hogy egy detektív először állapítsa meg, hogy miféle helyiség az adott cím. Azután kérje

meg a detektíveket, hogy egy detektív öltözzön fel postásruhába, menjen el a valódi pénzkézbesítő postással, mint gyakorló postás, az adott címre és ha jelentkezik az ál Sörös a 400 pengőért, a detektív fogja el.

A Hársfa-utca 45. szám alatt gyanús egyének által látogatott vendéglő volt. Egy pincérnő azt mondta, amikor a postás a 400 pengő kézbesítése végett az ál Söröst kereste, hogy Sörös úr nincs idehaza.

A következő nap megismételték a fogást, de csak a valódi postás ment az ál Söröst keresni a 400 pengővel, a detektív pedig a kocsmák körül figyelt, de a válasz ismét az előbbi volt.

Mivel az ál Söröst így nem sikerült elcsípni, a város területén nyomoztak eredménytelenül. A járőr bevonult, de megkérte a detektíveket, hogy néhány nap múlva ismételjék meg, talán sikerülni fog. Végre azután az egyik pincérnő besúgta az ál Söröst és elfogták. A pincérnő összeveszett Ravasszal — mert tényleg ő volt az ál Sörös —, és bosszúból elárulta a detektíveknek.

Ravaszt Sárvárra kísértetem, aki dicsekedve elmondotta, hogy nemcsak Sárváron, hanem még öt más helyen is követett el hasonló módon csalásokat.

Azt is elmondotta, hogy amikor a pénzkézbesítő először kereste a gyakorlópostással, az ivóhelyiségen belül egy másik helyiségben tartózkodott, azonban nem jelentkezett a pénzért, mert gyanús volt neki, hogy két postás hozza a pénzt. A gyakorló postásban detektívet sejtett és azt mondta a pincérnőnek, hogy ő nincs odahaza.

*

Elismerésreméltó a járőr alapossága és fáradhatatlansága. Ennek köszönhető, hogy a kapott igen hiányos személyleírás segítségével a csalással alaposan gyanúsítható személy kilétét megállapította.

Érdekes példát szolgáltat a leírt eset arra is, hogy a bűnözők milyen gyanakvóak és óvatosak. Ezzel mindig számolni kell, nehogy a bűnöző, akivel szemben eljárunk, keresztüllásson a szitán. Mindent kerülni kell, ami a rendestől, a megszokottól eltér, mert ez feltűnik és felkeltheti a gyanakvást.

EGY SZÉLHÁMOS LELEPLEZÉSE.

Beküldte: *Ferenczi Márton* tiszthelyettes.

(1937.)

A hevesi őrs 1935 október 24-én a nyomozó alosztálynak a következőket jelentette:

„Folyó hó 22-én Berecz György, szül. 1894 november 26-án, róm. kat., nős, kerékgyártósegéd orosz fogságból Hevesen lakó szüleihez hazatért. 1914-ben vonult be katonának a 10. honvéd gyalogezredhez és 1915-ben orosz fogságba esett. Azóta Orenburgban élt, ott megnősült, két gyermeke van. Orenburgból 1935 augusztus 16-án indult el, hogy rokonait meglátogassa és október 18-án lépte át a magyar határt”.

1935 november 3-án a jászapáti szakaszparancsnok távbeszélőn bizalmas ügyben nyomozó kivezénylését kérte. Az alosztálytól engem vezényeltek ki. Jászapátira megérkezve, a szakaszparancsnok közölte vellem, hogy Jávor János ottani lakos az őrsön a következő feljelentést tette:

1935 október 21-én a határban levő tanyáján szántott. Munkaközben odajött hozzá egy jólöltözött ember és a nevét kérdezte. Bemutatkozott, mire az idegen azt mondta neki, hogy akkor jó helyen jár, mert ő Jávor József kocséri lakos, községi bíró és közgyám. Hagyatéki ügyben jött hozzá, mert Jávor Gergely Amerikában elhalálozott és mint rokonnak, neki is hagyott pénzt, ruhaneműt és egyéb ingóságokat. Mivel neki tényleg vannak rokonai Kocséron, nem kételkedett az idegen szavaiban és behívta a lakásába, ahol rokona-ként bemutatatta a feleségének. Az idegen a feleségét össze-vissza csókolta és ángyikájának nevezte.

Az állítólagos rokon tiszteletére a felesége alapsan kitett magáért, jó ebédet készített és 2—3 liter bort

is hozatott az örökség reményében. A késő délutáni órákig elborozgattak, amikor a rokon kirukkolt, hogy neki Kocsérról Jászapátig 28 pengő útiköltsége merült fel, ezt térítse meg és fogadjon a részére egy kocsit. Kérésének eleget tett és mivel csak papírpénze volt, 30 pengőt adott a rokonnak, aki a vendéglátást megköszönve, eltávozott azzal, hogy a kocséri községi előjáróság értesíteni fogja az örökség-ügyben.

Mivel a kilátásba helyezett időpontban nem kapott értesítést, ajánlott levelet írt a kocséri községi előjáróságnak. A bíró azt válaszolta, hogy hírért sem hallotta az ügynek és őt nem is Jávör Józsefnek hívják.

A megadott személyleírás alapján Berecz György orosz fogságból hazatért egyén került gyanúba és őrizetbe. Eleinte arról sem akart hallani, hogy ő a sértettet ismerné, de a bizonyítékok súlya alatt jobbnak látta a beismerést abban a reményben, hogy ezt a kis csalást enyhe következményekkel megússza.

Már ekkor felmerült az a gondolat, hogy Berecz György talán nem is azonos azzal, akinek kiadja magát. Ezt azonban határozottan állította és állítását a hozzátartozói is alátámasztották. Anyja, egyik nőtestvére és katonatársai olyan adatokat hoztak fel, amelyek előtt meg kellett hajolni.

Berecztől a fényképeket elvettem és összehasonlítottam őket vele. A fényképek nagyon hasonlítottak ugyan hozzá, de az arc orralatti része eltérő volt. A fényképen ugyanis az orralatti rész feltűnően kicsi volt, a valóságban pedig nagy. Ez sehogy sem tetszett nekem, de a család és Berecz György mereven megmaradtak állításuknál.

Berecz Györgyről személyleírást vettem fel és tudakozólapon prioráltattam az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalban. Azt a választ kaptuk, hogy a nyilvántartásban nem szerepel. Így megszerkesztettem a tényvázlatot és Bereczet átadtuk a jászapáti járásbíró-

ságnak. A járásbíróság Bereczet az azonnal megtartott tárgyaláson 21 napi fogházra ítélte.

A 21 nap alatt nem maradtam tétlen. Átnéztem a Nyomozati Értesítőt, a Bűnügyi Körözések Lapját és megállapítottam, hogy az ország három — egymástól távolosó — helységében hasonló módon követtek el csalásokat. A tettes személyleírása is megegyezett nagyjából Bereczével. Szabadulásakor a járásbíróság épülete előtt vártam a hozzátartozókkal együtt. Amikor az elfogását kijelentettem, Berecz testvére elájult. Őt az ott levő asszonyok gondjaira bíztuk, Bereczet pedig bekísértük az örsre. Az örsön ismételten megkezdtük a kikérdezését, de hiábavaló volt minden, mert tagadott és megmaradt amellett, hogy ő Berecz György, annak keresztelték és az is marad.

A legközelebbi vonattal Tiszafüredre kísértük, ahol több fényképessel megnéztem a Bereczről készült fényképeket és Bereczet. A fényképészek azt állították, hogy a fényképek tényleg Bereczet ábrázolják. Ennek dacára sem adtam fel a reményt és kitartottam amellett, hogy emberünk nem Berecz György. Elkísértük Tiszaszőlősrre, ahol Gót Gábor sérelmére követett el csalást 1935 szeptember 7-én. Gót és családja Bereczben határozottan felismerték a csalás tettesét. Berecz a csalást a következőképpen ismerte be:

1935 szeptember 7-én Tiszafüredről Tiszaszőlősrre ment és többektől érdeklődött, hogy kinek van rokona Amerikában. Így jutott el Gót lakására. Ott Gótnak és családjának azt mondta, hogy ő Kerekes János és Amerikából most jött haza. Ott együtt volt Seres Zsigmonddal, Gót sógorával, aki 150 kilogramm súlyú csomagot küldött részükre. A csomag a tiszacsegei vasútállomáson van és főleg finom ruhaneműt és aranyneeműt tartalmaz.

Erre az örömhírré Gótné jó vacsorát készített. Borozgatás közben Berecz azt mondta Gótnak, hogy a csomagszállítás 27 pengőbe került, amit Gót készsége-

sen kifizetett. Berecz ezután átadott Gótnak egy nagy „Doxa” órát azzal, hogy ezt a rokon küldte, amiért azonban 8 pengő vámot fizetett a határon. Gót ezt az összeget is örömmel fizette ki.

Lefekvés előtt abban állapodtak meg, hogy másnap reggel 4 órakor indulnak a csomagért Tiszacsegére. Berecz úgy tervezte, hogy amikor Gót felkel, neki már csak a hült helyét találják. Ez azonban nem így történt, mert elaludt és Gót csak akkor keltette fel, amikor a lovak már be voltak fogva a kocsiba. Berecz azonban ekkor sem jött zavarba. Indulás közben jól bepálinkáztak, miközben Gótot rávette, hogy menjen fel a padlásra abrakért. Ő Gót távollétét kihasználva, kiment a Tiszaparra és a hálószobában előre elkészített ruhaneművel Tiszaigara irányába eltávozott.

A „Doxa” órát őrizetbe vettük. Tanácsért ismét a Nyomozati Értesítőhöz fordultam. Átnéztem a VI. fejezet „Tárgymutató” rovatát hetekre visszamenőleg. Megállapítottam, hogy az óra Liszakai József ónodi lakos tulajdona. 1935 szeptember 5-én betörés útján lopták el tőle több ékszerrel együtt. Berecz erre vonatkozólag előadta, hogy az órát vette egy ismeretlen embertől és továbbra is megmaradt amellet, hogy őt Berecz Györgynek hívják.

Tiszaszőlősen arról értesültem, hogy az amerikai csomag-trükkhöz hasonló csalást követtek el a Polgár községhez tartozó Görbehát-telepen is. Így Bereczet odakísértük. Az őrsön érdeklődtem, hogy család miatt tett-e valaki feljelentést ismeretlen tettes ellen. Kérdésemre azt a választ kaptam, hogy nem. Így meg kellett állapítani, hogy kinek a kárára követtek el csalást, amennyiben Berecz tagadta, hogy valaha is járt volna Polgáron. Fáradságos puhatolással sikerült megállapítani Mák János személyében a sértettet.

Mák előadta, hogy 1935 szeptember 6-án az estéli órákban bezörgetett a lakása ablakán egy idegen azzal, hogy:

— Nyisd ki az ajtót, fiam, hazajöttem Amerikából, én vagyok az apád!

Az ajtót kinyitotta és az idegent beengedte a konyhába. Ott az idegen a nyakába borult, össze-vissza csókolt és „kedves fiam”-nak nevezte. Majd bementek a szobába, ahol a feleségének borult a nyakába. Ott az idegen megkérdezte tőle, hogy az anyja Diós Jánossal él-e még együtt? Mire ő azt felelte, hogy igen. Az atyja ugyanis nem küldött pénzt Amerikából s így az anyja vadházasságba került Diós Jánossal.

Ez után a családi viszonyok felől való tájékozottságot mutató kérdés után teljesen megbízott az idegenben és azt hitte, hogy tényleg az atyja. A felesége jó vacsorát főzött. „Atyja” a vacsora közben elmondta, hogy 6000 dollárt és 8 mázsa súlyú csomagot hozott Amerikából. A csomag a tiszafüredi vasútállomáson van, fogadjon kocsit és reggel érte mennek. Egyben arra is kérte, hogy kérjen kölcsön vagy 100 pengőt, mert neki csak 1000 dolláros bankjegyei vannak, amelyek itt a vidéken nem igen tud majd beváltani.

A 6000 dollár megszédítette. Azonnal elment Kis Gáborhoz és megfogadta fuvarba 20 pengőért s ugyanekkor 100 pengőt is kért tőle kölcsön. Kisnek csak 30 pengője volt s így csak ennyit adott át az „atyjának”. Másnap reggel 4 órakor elindultak a 65 kilométer távolságra levő Tiszafüredre. Mivel „atyján” nem volt télikabát, elindulásuk előtt új télikabátját ráadta, hogy meg ne fázzenek.

Egyekre érve érdeklődtek, kinek volna 150 holdas tanyája eladó. Találtak is egy 180 holdas tanyát, de „atyja” drágálotta és így nem vették meg. Tiszafüredre érve „atyja” azt mondta neki, hogy menjen el a Községháza-utcába és keresse meg Sárosi Zsigmondot. Sárositól kérje meg a beígért 25 liter bort, mert ő Sárosival együtt jött haza Amerikából és az 25 liter bort ígért neki.

A megadott címre elment, de Sárosi Zsigmondot

nem találta, ezért az előre megbeszélt találkahelyre, a vásártérre ment, ahol csak Kis Gábor fuvarost találta, aki elmondta, hogy „atyja” elment a bankba dollárt váltani. Ekkor Kis megjegyezte, hogy:

— Te, János, én úgy nézem, hogy ez nem az apád.

Erre veszekedni kezdtek, de azután kibékültek és elmentek a bankba emberüket keresni. Érdeklődésükre ott azt a választ kapták, hogy ott senki sem járt 1000 dollárost váltani. Itt ő gyanúba vette a bankigazgatót, hogy nem tette-e el láb alól az „atyját”, mert ő már olvasta a Friss Ujságból, hogy egy dolláros embert így tüntettek el Pesten. Gyanújának nyíltan kifejezést is adott, mire aztán a bankigazgató nem éppen a legudvariasabb formában kiparancsolta őket a bankhelyiségből. Az udvarra érve, a cselédeánytól megtudták, hogy egy idegen ember ezelőtt kb. 2 órával a bank-épület hátsó udvarában levő 3 méter magas kerítésen átmászott a másik utcára. A személyleírásból ismert az „atyjára”. Kissel most már kimentek a vasútállomásra abban a reményben, hogy ott találják s már azóta ki is váltotta a 8 mázsás csomagot.

Az állomásra érve, érdeklődésükre azt válaszolta az egyik vasutas, hogy a keresett embert nem látta, de csomag sem érkezett Amerikából senkinek. Így jött rá, hogy alaposan becsapták, oda a télikabátja, a 30 pengő és a 20 pengős fuvardíjat is ki kell fizetnie. Kárát még az is tetőzte, hogy Kis fuvaros elkezdte gúnyolni, mire alaposan összepofozkodtak úgy, hogy gyalog kellett mennie a 65 kilométer távolságra fekvő falujába. A házába éjszaka surrant be, hogy meg ne lássák a szomszédok. Két hétig nem is jött ki a lakásából.

Bereczben határozottan felismerte az „atyját”, aki beismerte a csalást. A kikérdezés során kiderült, hogy Mák egy évvel idősebb, mint Berecz s ennek dacára felült a szélahámos határozott fellépésének és meggyőző előadásának. Ezekután biztosra vettük, hogy

emberünk Berecz Györggyel sem azonos, azonban ő állítása mellett továbbra is rendületlenül kitartott.

Ekkor alaposan átvizsgáltam a karján levő tetoválásokat. Nagyítóüveggel a jobbkarján egy marhafej mellett elmosódott „A. L.” betűket fedeztem fel. Hirtelen rászóltam az állítólagos Bereczre:

— Lajos, miért tagadod még mindig a nevedet?

Igy ismerte be, hogy őt Antal Lajosnak hívják, egyik testvére Kötegyánban lakik és annál fényképei is vannak. Azt is beismerte, hogy különböző országokban körülbelül tíz évet ült és hogy Magyarországon is büntetve volt kémkedés miatt. Berecz György személyi adatait, viszonyait véletlenül ismerte meg s így tájékozottsága felhasználásával azért férközött be a Berecz-családba, hogy azokat kifossza.

Minden további nélkül természetesen most már azt sem hittük el emberünknek, hogy őt tényleg Antal Lajosnak hívják. A kötegyáni őrs megállapításai, valamint a kapott priusz és a fénykép azonban kétségtelenül igazolták, hogy emberünk tényleg azonos Antal Lajossal. A további nyomozás során rábizonyítottunk még Ónodon 3, Újszászon 1, Vecsésen 1 rendbeli nagyobb-szabású betöréses lopást és 20 rendbeli csalást.

A csalások közül említésreméltó még Kemecei György nyíregyházai lakos esete, akivel gépkocsin elvitette magát Tokajba. A Tisza-hídnál megállította a gépkocsit azzal, hogy kiváltja a 150 kg-os csomagot, amelyet a vámpénz megtakarítása céljából oda kocsin fog kihozni. A csomag kiváltására előzőleg 30 pengőt kicsalt és eltűnt. Kemecei aznap éjjel 24 óráig várakozott feleségével és a gépkocsivezetővel a Tisza-hídnál. A várakozást megúnva, hazamentek és az esetről nem szóltak senkinek, sőt még a gépkocsivezetőt is lekenyerezték 10 pengővel, hogy ne szóljon senkinek, mert igen szégyenlik az esetet. A többi csalásokat a leirtakhoz hasonlóan követte el.

A nyomozás 21 napig tartott, de nem volt fárasztó,

mert minden nap új eredményt hozott. Antalt mult év nyarán ítélte el a pestvidéki kir. törvényszék 3 és fél-évi fegyházra. Antal egyébként világlátott ember, hét nyelven beszél.

*

Szélhámosokat, csalókat rendszerint nem sikerül az első cselekmény után ártalmatlanná tenni. A csaló továbbáll és rendszerint egészen addig nyoma vész, amíg a következő csalást el nem követi. Ilyenkor azután az elkövetési mód hasonlatossága, az alkalmazott „trükk” azonossága elárulja, hogy újból ő dolgozott.

A Nyé. tanulmányozása ilyen ügyek nyomozásánál nagy segítségére van a nyomozó csendőrnek. A hasonló módon elkövetett bűncselekmények keresése már sokszor a kézrekerült bűnöző teljes bűnlajstromának összeállításához vezetett, vagy pedig éppen ez tette lehetővé a tettes kilétének megállapítását és kézrekerítését.

A csalók igyekeznek az emberek gyengéit kikapintani és azután ezeket kihasználni. Itt a csaló áldozatainak a kapzsiságára épített. A felébresztett kapzsiság azután vakká tette az áldozatot, aki hagyta magát kifosztani. Jellemző erre az a sértett, aki elhitte a csalónak, hogy a saját apja, holott a csaló nálánál egy évvel fiatalabb volt.

A leírt nyomozás jellemző példákat ad arra is, hogy milyen kétes értékű a személyazonosságot felismerő tanuk vallomására építeni, különösen olyankor, amidőn a felismerés évek óta nem látott személyre vonatkozik.

LÓTOLVAJBANDA ELFOGÁSA.

Beküldte: *Ligeti Alajos* alhadnagy.

(1934.)

1916. év folyamán, a világháború kellős közepén, mint aránylag fiatal őrsparancsnokot, az igen mozgalmas és nagy létszámú verseci tiszti szakaszparancsnok úr ideiglenes helyettesítésére vezényeltek.

A szakaszparancsnokság átvétele és kellő tájékozódás után, Sávai Pál őrmester, volt verseci őrsparancsnoktól az őrskörlet közbiztonsági állapotáról érdeklődtem. Sávai őrmester aggodalmasan jelentette, hogy a közbiztonsági állapotok napról-napra rosszabbodnak, a lopások úgyszólván napirenden vannak. Különösen a lólopás kapott lábra. A legénység emberfeletti munkát végez, állandóan nyomozó szolgálatban áll, eredményt azonban alig ér el, a kiderítetlen esetek száma pedig rohamosan szaporodik. A katonaszökevények is nagyon elszaporodtak és a vidéken főleg igen sok katonaszökevény idegen cigány fordul meg. Annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a lopásokat, de különösen a lólopásokat csakis ezek követhetik el.

Hasonló jelenségek mutatkoztak egyébként az egész szakasz területén.

Ezeknek a veszélyes jelleget ölteni kezdő állapotoknak véget akartam vetni, ezért a vidéket összpontosított legénységgel több ízben meglepetésszerűen átkutattam. Miután a célt a leggondosabban előkészített és vezetett átkutatással sem sikerült elérni, arra a meggyőződésre jutottam, hogy az előfordult lopásokat csakis távolabbi vidékről idekóborolt cigányok követhetik el, akikről ismeretes, hogy a tett elkövetése után rendszerint hihetetlen távolságban bukkannak fel.

Meggyőződésemet közöltem az összes alárendelt őrsökkel is, utasítván őket arra, hogy a cigányok szí-

gorú ellenőrzésével kövessenek el mindent, hogy a már tarthatatlanná vált állapot mielőbb megszűnjék. Egyben meghagytam az őrsöknek, hogy idevágó észleleteiket nekem minden esetben a legrövidebb úton jelentsék.

Néhány nap mulva, a körülbelül 60 km-re fekvő nagytopolyi őrs telefonon jelentette, hogy egyik járőre, névleg Horváth István őrmester és Tatár József csendőr az őrskörlethez tartozó Sustra községben levő cigánytelepet éjjel meglepte s ott Réz János, Balog Sándor, Gyika Aleksza és Gyika Péter, többszörös katonaszökevény cigányokat talált, kiket őrizetbe vett és az őrsre bekísért. A jelentés vétele után közöltem a jelentést tevő őrsparancsnokkal, hogy azonnal útrakelek, meghagyván neki, hogy gondoskodik a cigányok szigorú őrizetéről, de velük ne foglalkozzanak, amíg én oda nem érek.

A helyszínre kiszállva, a négy cigányt egyenként kikérdeztem, de csak azt állapíthattam meg, hogy katonaszökevények, ezelőtt négy hónappal Lugosról az orosz harctérre indított menetszázadból szöktek meg és azóta a környéket együttesen bebarangolva, állításuk szerint különböző cigánytelepeken bujkáltak. Azt, hogy az alatt az idő alatt miből tartották fenn magukat, nem tudták elfogadható módon igazolni. Kézenfekvő volt az a feltevés, hogy az aránylag hosszú idő alatt bűncselekmények elkövetéséből éltek s miután a kérdéses lopások nagyobbára a kézrekerült cigányok szökési idejére estek, arra a következtetésre jutottam, hogy azok elkövetésében az elfogott négy cigánynak feltétlenül része lehet.

Ebből kiindulva elhatároztam, hogy a cigányokat szökésük idejére nyomról-nyomra igazoltatni fogom, hátha ezúton valami támpont birtokába jutok.

Elhatározásom alapját és célját a járőrrel közöltem s a teendőket vele részletesen megbeszéltem. A négy

marcona cigány kísérésére négy főből álló járőrt vezényeltem ki.

A járőr a cigányokkal igen sok helyet bejárt, de eredményt elérni nem tudott. Ezt a körülményt a járőr egyik községből telefonon jelentette azzal, hogy a cigányok észrevehetően csupa olyan helyekre vezették a járőrt, ahol soha nem fordultak meg. E jelentésből a cigányok bűnösségét mintegy beigazolván látva, a járőrt kitartásra buzdítottam és további puhatolásra utasítottam — meghagyván neki, hogy ezek után ne szorítkozzék pusztán a cigányok által megjelölt helyek bejárására, hanem járja be azokat a helyeket is, ahol nyilvánvalónak gondolja, hogy cigányok szoktak megfordulni, kérdezősködjék s igyekezzék így nyomra jutni. Egyben közöltem a járőrrel, hogy e célból magam is elindulok, útját vegye Királyfalva község felé s ott a községházánál találkozni fogunk.

Királyfalva község nagy kiterjedésű kincstári erdő mentén fekszik, oláhlakta félreeső kis falu, melyben a népes Csicsó cigánycsalád lakott. A falu kétes elemek búvóhelyéül igen alkalmas fészek volt. E körülmények arra indítottak, hogy az adatgyűjtést erre a községre is kiterjesszem, mert abban reménykedtem, hogy a királyfalvai cigányok között megejtendő puhatolás nyomra fog vezetni.

Bingert József nevű népfölkelőt magam mellé véve, elindultam Királyfalva felé. Mielőtt a községbe értem volna, tájékozódás céljából felkerestem a község szélén lakó Kiss Béla nevű erdőőrt, akivel beszélgetve, az ottani cigányokra tereltem a szót. Kiss erdőőr odanyilatkozott, hogy a kérdezett cigánycsalád rendszeres famunkával és tűzifatermeléssel foglalkozik. Kifogástalanul viselkednek, idegen cigány náluk csak elvétve fordul meg. Ők sem mennek sehova, állandóan az erdőben dolgozva, megvan a biztos kereseti forrásuk. Körjáratái alkalmával azonban számtalanszor észlelte, hogy a cigánytelep közelében lakó Petruc János laká-

sán nemcsak cigányok, hanem idegen oláh parasztok is sűrűn megfordulnak. Különösen egy magas termetű cigány férfi gyakori látogatója Petrucnak. Az illető az egyik Csicsó-cigány állítása szerint Ratyis János temesrékási gyepmester, katonaszökevény.

Ezek az adatok kezembe adták a szükséges kiinduló pontot, melyre a nyomozás további folytatásához szükségem volt. Céloamat elértem. Az erdőortól elköszöntem és a községházára mentem, ahol a megbeszéltek szerint a cigányokkal odaérkezett járőrrel találkoztam. A cigányok megbilincselését ellenőriztem, azután őket a járőr két tagjának őrizetére bízva, a másik két csendőrt, illetve népfelkelőt magamhoz vettem s két bizalmi egyén kíséretében a Csicsó cigánycsaládot kerestem fel. A cigányokat összehívtam s reájuk hatást gyakorlandó, erélyes hangon a következő felszólítást intéztem hozzájuk: „Ratyis Juon temesrékási gyepmester cigányt azonnal küldjétek ide hozzám”. A cigányok meglepetve azt a feleletet adták, hogy Ratyis nincs náluk, Petruc Jánosnál szokott tartózkodni. A cigányok elmondták még, hogy Ratyis a Petruc udvarában levő veremben szokott tanyázní, sógora, Balog Sándor és még két gádi cigány társaságában. Egy biharmegyei oláh parasztember is szokott ott megfordulni, akit Mitru néven szólítanak. Egyesek azt is előadták, hogy Petruc udvarában többször láttak kocsihoz kötött idegen lovakat, továbbá, hogy Petrucnál gyakran láttak távolabbi vidékről való oláh parasztembereket is. Hogy a bementek valódiságát ellenőrizzem, felkerestem Petruc szomszédjait, azokat kikérdeztem, de célt nem értem, mert kitérő és semmitmondó feleletet adtak. Magatartásukból kivehető volt, hogy az ügybe nem akarnak belekeveredni. Nem erőltettem a dolgot, átmentem magához Petruchoz. Petruc tagadta, hogy a házánál idegen cigányok szoktak tartózkodni. Volt rá eset, folytatta Petruc, hogy bevetődött hozzá néhány szállást kereső cigány, de ő eluta-

sította őket. Lehet, hogy az udvarában gyakran láthatnak idegen lovakat, de ő lókupec, a vásárokat járja és így lovait sűrűn változtatja. Arra a kérdésre, hogy Mitru mikor volt nála, Petruc zavarba jött, elvörösödött, szemét rám meresztve dadogva annyit mondott — vasárnap, majd hozzáfűzte, hogy lovait tekintette meg, mert meg akarta vásárolni, de a vételár tekintetében nem tudtak megegyezni.

Megállapítottam tehát, hogy egy Mitru nevű egyén Petruccal tényleg összeköttetésben áll. Ezután szétnéztem az udvaron, ahol tágas, földbevált vermet találtam. A veremben széjjelertített szalmában fekvő emberi testek benyomódásai látszottak, jelöl annak, hogy ott emberek tanyáztak. Minthogy feltehető volt, hogy a veremben megfordult emberek a szalmába valamit eldugtak, vagy pedig véletlenül oly tárgyat hagyhattak, amely a nyomozás szempontjából fontossággal bír, lementem a verembe és a szalmát apránként szétrázogatva, átkutattam. Egy tenyérnagyságú, lényegtelennek látszó gyűrött papírdarabot találtam, rajta gyakorlati kézírással „Urs Giga Tógyér” címzés volt felüntetve.

A papírost összehajtva zsebettem, majd az istállóban látott két lovat az udvarra kivezettetve, szemügyre vettem. Nézegetés közben Petruchoz kérdéseket intéztem, aki előadta, hogy a lovakat két hét előtt Tógyér községben, egy Urs Giga nevű ottani lakostól vette 200 koronáért. Az előmutatott járlatokat átvizsgálva megállapítottam, hogy tartalmuk fedi a lovak leírását és korát. A járlatok egyébként is kifogástalanul voltak kiállítva. Feltűnt azonban, hogy Tógyér községből származnak, tulajdonjogátruházójuk pedig Urs Giga, tehát azonos név és hely a veremben talált papírdarabon feltüntetettekkel. Ez arra mutatott, hogy a verem volt lakói és Urs lóeladása között valami kapcsolatnak kell lenni, ezért a nyomozás súlypontját a Petruc birtokában talált két ló származásának felderítésére

helyeztem. Ez iránt Petrucot részletes kikérdezés alá vontam. Előadta, hogy Urs Giga régebb idő óta ismerte, tudta, hogy jó lovakat szokott nevelni. Felkereste Tógyérben és a két lovat megvette és készpénzben rögtön ki is fizette. A pénz holszerzését azonban igazolni nem tudta, ellenmondásokba keveredett, összevissza makogott, míg végre azt a kijelentést tette, „Magam sem tudom, hogyan került a pénz hozzám”. Petruc bűnössége ezzel kétségtelenné vált, ezért úgy őt, mint a két lovat őrizet alá vettem. A lovakat megőrzés végett a községi elöljáróságnak, Petrucot pedig a négy katonaszökevény cigányt őrző járőrnek adtam át.

Amint a járőr Petrucot a négy cigány közé helyezte, azok fészkelődni kezdtek és egymásra tekintettek. Lászott rajtuk, hogy Petruc elfogása nagyon kellemetlenül érintette őket. Ezt a körülményt kihasználva, a négy cigányt újból kikérdeztem. Beismerték, hogy mint katonaszökevények Petruc lakásán sokszor megfordultak, a kérdéses veremben többször megháltak, de tagadták, hogy bármilyen más bűncselekmény elkövetésében részük volna. A Mitru nevű egyént nem ismerik, Tógyérben sohasem jártak.

A nyomozás eddigi eredményét mérlegelve, az volt a benyomásom, hogy körmönfont, jól szervezett és messze kiágazó tolvajbandával állók szemben, melynek leleplezése széleskörű nyomozást igényel. Ezért a nyomozó járőrt nyolc fővel megerősítettem s a nyomozás központját a sokkal kedvezőbb helyen fekvő, vasúti állomással bíró nagytopolyi őrsre tettem át. Intézkedtem a Mitru nevű egyén felkutatása és őrizetbe vétele iránt, magam pedig egy megerősített járőr kíséretében az Urs Giga ellen felmerült gyanú tisztázása céljából Tógyér községbe utaztam. Ursot a község házára idéztem, ahol egyelőre mint tanut kérdeztem ki, de csakhamar gyanúsítottként kezeltem, mert ellenmondásokba keveredett. Nem tudta megmondani, milyen

nemű lovak voltak azok, amelyeket Petrucnak eladott. Egyszer herélteknek, másszor kancáknak mondotta. A lovak leírását sem tudta tökéletesen elmondani. Végül odanyilatkozott, hogy Petruc nevű egyént nem is ismer, soha neki lovakat nem adott el. Ilyenformán Urs bűnössége is kétségtelenné vált.

Most már a járlatok megbízhatósága iránt is kétség merült fel, mert azok saját nevelésű állatokra lettek kiállítva, holott Urs a lovakat alig ismeri. Észleletemet közöltem az ottani községi főjegyzővel, megkérvén őt, hogy a járlatkezelési könyvet vizsgáljuk át, mert alapos a gyanúm, hogy ott valami rendellenességet fogunk felfedezni. A főjegyző azonnal rendelkezésemre állott, a járlatok iktatókönyvét átvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy négy hó alatt Urs Giga nevére 22 esetben állítottak ki saját nevelésű állatra járlatot. A kezelés szabályszerű volt. Minden iktatószámnál ott feküdt az előírásos, két tanu által aláírt igazolvány, mely a saját nevelés tényét bizonyította. Az igazolványokon a község legtekintélyesebb gazdáinak aláírásai szerepeltek. Ezt látva, a főjegyző kijelentette, hogy szabálytalanságot fennforogni nem lát, a kezelés fedi a fennálló szabályokat és így az ügy rendben van.

A kezelés terén nekem sem volt észrevételem, ellenben kétségbevettem, hogy Urs olyan sok lovat nevelt volna. Amint az igazolványokat kezemben forgatva, tartalmukat bírálgattam, szembetűnt az írás, mely azonosnak mutatkozott a Petruc vermében talált papírdarab írásával. Kérdésemre a főjegyző közölte, hogy az igazolványokat Norden Ferenc községi írnok írja, aki egyszersmind járlatkezelő is. Erre megmutattam a kérdéses papírdarabot. A főjegyző egy pillantást vetett rá és Norden írását határozottan felismerte. Most már az egész rejtély világos volt előttem. Kiemeltem az összes igazolványokat, a rajtuk szereplő tanukat a község házára idéztem és az aláírásokat nekik bemutattam. Kiderült, hogy a nevek az illetők tudta

és beleegyezése nélkül kerültek az igazolványokra, tehát az aláírások hamisak. Magamhoz hívtam Norden Ferenc járlatkezelőt, életetártam a bizonyító papírdarabot, röviden tudomására hoztam az ellene irányuló gyanút s azonnal őrizet alá is vettem. A főjegyzővel pedig közöltem, hogy az írnokot magammal viszem, helyettesítéséről, ha szükséges, gondoskodják.

Norden lelkiileg teljesen összeroppanva, bűnösségét beismerte. Elmondta, hogy az év elején Urs Giga egy beszélgetés folyamán közölte vele, hogy négy messziről jött cigánytól járlat nélkül három lovat vett igen jutányos áron. Tanácsot kért tőle arra nézve, hogy a lovakra miként szerezhetne járlatot, mert — mondá — ezúton igen jó üzletet lehetne csinálni; volna is embere, aki a lovakat további értékesítés céljából azonnal átvinné. Ajánlatot tett, hogy minden egyes járlatért 20 koronát fog adni. Szegény ember lévén, a felajánlott összeget felvette s a kért járlatokat, mint Urs saját nevelésű állataira, kiadta. Az igazolványokon szereplő tanuk neveit részben maga Urs, részben annak Péter nevű fia írta alá. Beismerte, hogy a veremben talált papíron levő címet ő írta és Ursnak adta, aki azt Petruc-hoz juttatta. Célja az volt, hogy amennyiben köztük valami írásbeli érintkezés válna szükségessé, Petruc a közleményt helyesen meg tudja címezni. Hány járlatot adott ki, pontosan nem tudta, de beismerte, hogy valamennyi járlat a kérdéses célt szolgálta. Az adatok pontos bevezetése céljából a lovakat megelőzőleg mindannyiszor személyesen megtekintette, azért úgy állapodtak meg, hogy neki minden egyes lovat Urs házánál be kellett mutatni. A lovakat Urshoz cigányok vezették, onnan pedig egy Petruc János nevű oláh paraszt továbbította. Honnan voltak a lovak, azt nem tudta, de Urstól úgy értesült, hogy Temes megyéből kerültek ki. A cigányokat névleg megnevezni nem tudta, de odanyilatkozott, hogy ha látná őket, felismerné.

Utána Urs Gigát kérdeztem ki. A hozzá intézett kérdésekre mindent tagadott. Tagadásával szemben nála házkutatást tartottam, mely alkalommal egyik átkutatott láda fenekén papírba göngyölve 1500 korona különféle címletű bankjegyet találtam. Ezt látva, a cselekményt ő is beismerte. Bemondása Norden bemondásával egyezett. Ezek után Urst is őrizet alá vettem s Nordennel együtt a nagytopolyi őrsre kísérttem, ahol a már őrizetben tartott, de tagadásban volt Petruc Jánost, Mirisán Mitrut és a négy cigányt felismerés végett velük szembesítettem. A szembesítés teljes sikerrel járt. Norden felismerte Petrucot és a négy cigányban azokat az embereket, akik a lovakat Urshoz hordták. Petruc, Mirisán és a cigányok a fogoly Urs és Norden megpillantásával elvesztették lábuk alól a talajt és a szembesítés után a nekik tulajdonított cselekmények elkövetését beismerték.

A négy cigány előadta, hogy szökési idejük alatt magukat tényleg bűnös úton tartották fenn. Urs Gigával szövetkezve lovakat loptak, melyeket Petruc közvetítésével értékesítettek. Külön betöréses lopásokat is követtek el, amiről Ursék nem is tudtak. Kijelentették, hogy hajlandók megmutatni mindazon helyeket, ahol bűncselekményeket követtek el. Egyúttal több cigánytelepet is megneveztek, ahol katonaszökevény cigányok tartózkodtak. A beismerés után nem volt más hátra, mint a bűnjelek összeszedése, biztosítása és a helyszíni körülmények megállapítása. E célból a rendelkezésemre állott erőből négy járőrt alakítottam és egy-egy cigányt kalauzként melléjük besztva, őket négy irányba útbaindítottam, egy 6 főből állott járőrt pedig a bemondott katonaszökevény cigányok elfogására rendeltem ki.

A nyomozás 18 rendbeli lólopás és 10 helyen elkövetett betöréses lopás kiderítését eredményezte, a katonaszökevények elfogásával megbízott járőr pedig 12 katonaszökevény cigányt kerített kézre, köztük az

említett Ratyis Jánost is. A nyomozás összeredménye 28 lopás büntette, 6 orgazdaság, többrendbeli közokirathamisítás, 3 bűnpártolás vétsége, 2 tulajdon elleni kihágás és 16 szökés büntette. Elfogatott 29, feljelentett 7 egyén. Közülük 16 katonaszökevény a temesvári katonai ügyészségnek, 4 a lugosi kir. ügyészségnek adatott át, 7 pedig ugyanoda feljelentetett. 14 darab ló őrizet alá véve, a nagytopolyi községi előljárásnak lett átadva. A szóban forgó betörésekből származott, főleg élelmiszerekből és ruhaneműekből álló bűnjelek csak egy része került kézre, mert azokat a cigányok javarészt elfogyasztották, illetve a ruhafélét a temesvári zsidóbarusoknál értékesítették.

A polgári bíróság ez ügyben hozott ítéletével az összes szereplőket bűnösnek mondotta ki s valamenynyit kisebb-nagyobb büntetéssel sújtotta, a járlatkezelőt azonkívül hivatalvesztésre is ítélte.

Az ily módon lefolyt eredményes nyomozás után a lopások megszűntek s a megzavart jogrend helyreállt. Nekem és a többi nyomozó csendőrbajtársamnak pedig örömet hozott, mert a szép eredményt előljáróink is elismerték és fáradságunkat az előljáró kerületi parancsnokság „Dicsérő okirattal” jutalmazta.

*

Működési területünk egyik különlegessége a városokkal szemben a lólopások nyomozása. A lólopásoknak s az ezzel kapcsolatos fogásoknak, — mint hamis járlatszerzés, járlatmeghamisítás és a lopott ló külsejének megváltoztatása — főleg a cigányok nagymesterei.

A lólopás nyomozásának jellemző sajátossága, hogy az rendszerint nagy területekre terjed ki, mert a lótolvaj — különösen ha cigány — messziről jön és a lopás után messzire megy, hogy a lopott lovat kevesebb veszéllyel értékesíthesse. Különösen nehéz a lólopás nyomozása akkor, ha azt szervezett lótolvajbanda

követi el. Ilyenkor a szerepek megoszlanak, azt ennél az esetnél is láthattuk. A gyanútlan lóvásárló a lopott lovat harmadik-negyedik kézből és a lopás elkövetési helyétől jó nagy távolságra kapja rendszerint jó, vagy legalább is jónak tetsző járlat kíséretében.

A lólopások nyomozásának sikerességét elsősorban az alapos megelőző szolgálat biztosítja. Az őrskörletben lakó lókupecsek állandó szemmeltartása, vásárügyeleti járőrök ébersége, a cigányok szigorú és állandó ellenőrzése, állatokat hajtó ismeretlenek felszólítása a járlatok előmutatására és a járlatok szigorú átvizsgálása, továbbá a kérdéses állatokkal való hajszálpontos összehasonlítása azok az eszközök, melyek mellett célt érünk. A leírt, nehéz viszonyok között lefolytatott nyomozás alaposság, tervszerűség és fáradságot nem ismerő buzgalom szempontjából dicséretreméltó. Ma az ilyen nagy területekre kiterjedő nyomozás lefolytatása összehasonlíthatatlanul könnyebb. A lólopás azonnali bejelentése Nyomozati Értesítő segítségével 24 óra alatt az ország összes őrseit és államrendőrségi hatóságait bekapcsolja a nyomozásba és ezáltal a zsákmányával menekülő, azt értékesíteni igyekező tettes köré hálót von, melyben a tolvajnak — ha a Nyomozati Értesítőt olvasók helyesen olvasnak és azonnal cselekednek is — fent kell akadnia.

KÉT LOPÁS KIDERÍTÉSE.

Beküldte: *Kelemen Antal* tiszthelyettes.

(1934.)

Herbály István békési lakos, vendéglős 1934 február 6-án a békési őrsön feljelentette, hogy 1934 február 1-ére menő éjjelen vendéglőjének folyosóján lévő hosszú asztalról Simon Márton feliratú táblával ellátott „Dürkopp“-gyártmányú, lefelé hajló kormányú, zöld festésű kerékpárját 140 P értékben ismeretlen tettes ellopta. A sértett elmondta még, hogy azért nem tett előbb feljelentést, mert a kerékpáron leginkább mostohafia, Simon Márton szokott kirándulni s így azt gondolta, hogy a kerékpárt most is mostohafia vagy annak valamelyik barátja vitte el rövid használatra. Miután azonban mostohafia párnapi távollét után hazatérve közölte vele, hogy a kerékpárt a szokásos helyen hagyta és azt barátai sem vitték el, lopásra gondolt és feljelentést tett.

Az ügy nyomozásával az éppen helyben, egyéb bűnügyekben nyomozó járőrt bíztam meg. A járőr a parancs után két bizalmi egyénnel a helyszínre sietett és sértettet az esetre nézve részletesen kikérdezte, aki azonban támpontul szolgáló adatokat nem tudott nyújtani. Az alapos és célirányos helyszíni szemle megejtése folyamán megállapította a járőr, hogy az ismeretlen tettes a kerékpárt úgy lopta el, hogy a hátsó udvart elhatároló 2 méter magas deszka-kerítésen átmászott s így az udvarba, majd a folyosóra jutott. Az ismeretlen tettes a folyosóról a kerékpárt és egy fakeretes fűrészt magához véve, az alsó, kulccsal bezárt kiskapun keresztül akart távozni. Mivel a kiskaput nem tudta kinyitni, a magával hozott kisebbszerű vasrúddal az ütközővasat kifeszítette s a zsákmánnyal ismeretlen helyre távozott. A feszítés-

nél használt vasrúd nyomai a kiskapu zárószerkezetén jól meglátszottak. A nyomot a járőr egy megbízható lakatossal is megvizsgáltatta, ki a járőr feltevését helyesnek találta és úgy nyilatkozott, hogy a kis vasrudat a nyomokkal azonosítani lehetne.

A sértett nem tudta, hogy a fűrészt is ellopták, valamint, hogy az alsó kiskapuját kifeszítették. Az irtakon kívül a járőr egyéb nyomot, elváltozást nem talált. A vendéglő utcasarkon áll, az alsó kiskapu forgalmas utcára nyílik. A járőr sértettet ismét kikérdezte s többek között érdeklődött aziránt is, hogy a kerékpárlopást megelőző napokon kik fordultak meg vendéglőjében. Sértett kijelentette, hogy a kérdéses időben csupa komoly, megbízható ember járt nála, de egyébkor is csak jó vendégei szoktak lenni, kikről nem tételezi fel a lopást.

Miután a járőr a sértett előadásából és a helyszíni szemle megejtéséből a tettes kilétére legkevésbé sem következtethetett, a községben lakó néhány ismert kerékpártolvajt kereste fel s azokkal szemben a nyomozást — eredménytelenül — lefolytatta. Nyomozott a járőr még több irányban is, de mert eredményre még csak kilátás sem volt, bevonult.

Darvas Sándor békési lakos, gazdálkodó 1934 február 12-én a békési őrsön feljelentette, hogy aznapra virradó éjjel záratlan éléskamrájából 3 oldal fehér, sózott szalonnát 50 kg súlyban, 1 darab „D. S.“ monogrammal ellátott, házilag szőtt zsákját és 1 drb borjúbőr tarisznyáját, összesen 90 P értékben, ismeretlen tettes ellopta.

Az ügy nyomozásával két törzsőrmestert bíztam meg. A járőr bizalmi egyénnel a helyszínre sietett, sértettet részletesen kikérdezte, de ez az ügygel kapcsolatosan a lopás tényén kívül mit sem tudott előadni. A helyszíni szemle megejtése folyamán megállapítást nyert, hogy az ismeretlen tettes 2 méter magas deszka-kerítésen átmászva, jutott a sértett udvarába. A kerí-

téstől az éléskamra ajtajáig elmosódott, férfilábbelítől származó nyomok voltak, melyeket azonban értékesíteni nem lehetett. Miután az ismeretlen tettes az éléskamraajtó zárjában a kulcsot benne találta, könnyű volt oda bejutnia és a már irtakat ellopnia. Távozáskor már nem a kerítésen, hanem a kulccsal bezárt rozoga kiskapun át távozott úgy, hogy a régi rozsdás zárat néhány erős rántással feltépte.

Az éléskamrában még rengeteg élelmiszer, főképp igen sok füstöltkolbász volt. Ebből azt következtette a járőr, hogy a tettes egyedül lehetett, mert több egyén tettessége esetén el sem képzelhető, hogy a jó házi, száraz füstölt kolbászból is ne vittek volna. Az éléskamrában és annak közvetlen közelében a járőr olyan jelenséget, nyomot vagy elváltozást, mely a tettes kilétének felderítésére alkalmas lett volna, nem talált, ellenben a kiskapu mellett egy jobblábtól származó, igen jól körvonalazott lábnyomra bukkant, melyet a járőr alapos vizsgálat tárgyává tett s megállapította, hogy azt a tettes idézhette elő. A vizsgálat során a járőr egy közelben lakó cipészt is igénybe vett, amikor is együttesen megállapították, hogy a lábnyom egy 44-es bakancstól származik. A bakancs sarkába, szabályosan elosztva, 6 darab kissé kopott papucsszeg volt beverve. A talált lábnyomról és annak jellegzetességeiről — a járőrtáskából előkerült mérőszalaggal — a járőr pontos méretet vett.

Az ügygel kapcsolatosan kikérdezett hozzátartozók és szomszédok sem tudtak használható adatot szolgáltatni.

A járőr a községben lakó valamennyi gyanús és rovottmultú egyénnel szemben is lefolytatta a nyomozást, bár ez hosszú időt és fárasztó munkát igényelt, hisz Békés községnek 29.200 lakosa van, kik között szép számmal vannak kétes elemek is. Eredményt ezen az úton sem sikerült elérnie s a járőr bevonult.

Másnap újból járőrt vezényeltem a nyomozás

folytatására. Ennek a járőrnek már több szerencséje volt.

Amikor ugyanis a járőr a községben nem ért el eredményt, a szomszédos Doboz község irányába indult. A járőr a hullámtéren levő füzesek közt kutatót a Herbálytól ellopott kerékpár után, mivel már előzőleg is megtörtént, hogy a tettes az ellopott kerékpárt vagy ott rejtette el, vagy ott szerelte le. Ez alkalommal azonban a járőr nem talált kerékpárt. Ezután a járőr a gáton Doboz irányába tovább portyázott, miközben egy jobblábas bakancsnyomot talált, melynek körvonalait jól ki lehetett venni. A bal lábas bakancsnyom csupán elmosódva látszott és nem volt semmi jellegzetessége. Járőr a bakancsnyomot szemügyre vette, pontosan lemérte és úgy találta, hogy a nyom Darvas sértett kiskapuja mellett talált nyommal azonosnak látszik. Tovább portyázva, a járőr követte a nyomcsapást. A nyom helyenként eltűnt és csak hosszabb ideig tartó kutatás után sikerült a gát keleti lejtőjén, majd a hullámtér füzesében újból megtalálni. A füzesben a nyomok emberi bélsárrakáshoz vezettek, mely mellett egy kisebb rozsdás vasrúd hevert. A vasrúdon újabb keletű feszítési nyomok látszottak. A Herbály-féle lopásnál vasrudat használt a tettes, a nyomok azt mutatták, hogy a Darvas-féle lopás tettese járt a füzesben. Az adatok ilyen összehasonlításából járőr arra a feltevésre jutott, hogy a két lopást egy és ugyanazon tettes követhette el.

A későbbi nyomozás során kiderült, hogy a járőr feltevése helyesnek bizonyult. Mindkét lopásnál azonos volt a tettes, ki a második lopáshoz is elvitte ugyan a vasrudat, de mert ott arra szükség nem volt, nem használta. A helyszínről való távozáskor a gátról lement a füzesbe természeti szükségét végezni, miközben a kis vasrúd a zsebéből kiesett és visszamaradt.

A vasrúd megtalálása után a járőr továbbment a nyomon mintegy 5 km távolsáig, amikoris a nyom a

dobozi Körös-hídon teljesen elmosódott. A hídhoz Doboz község 1 km-nyire fekszik, de ezen a területen a nyomot már nem lehetett újból felfedezni. Kézenfekvő volt a feltevés, hogy a nyomokat előidéző személy Doboz községbe vehette útját, ezért a járőr is oda igyekezett.

A községbe érve, az őrsön történt jelentkezés után két bizalmi egyénnel az úgynevezett Sósszék részre ment, miután a gyanús és rovottmultú elemek túlsúlyban ezen a részen laknak.

A járőr két rovottmultú egyén lakásán megjelent. Ezek egyike már három hét óta büntetését töltötte Gyulán, tehát tettesként nem jöhetett figyelembe, a másik, bár otthon volt, ezen ügyekkel kapcsolatban igazolta ártatlanságát.

A harmadik rovottmultú lakásán a hozzátartozók a járőrnek kijelentették, hogy a keresett egyén, Mende József, 28 éves, elvált napszámos már harmadik napja Gyulán van a törvényszék fogházában. Hangsúlyozták, hogy Mende milyen ártatlanul került oda, mások miatt kell szenvednie. Soha életében nem ártott senkinek, tisztamultú, becsületes és józanéletű ember. A járőr mindezeket türelmesen végighallgatta, majd kiment az udvarra és ott alaposan szétnézett. A sok elmosódott lábnyom között talált néhány olyan lábnyomot is, amely gondos lemérés után azonosnak mutatkozott a Darvas sértett kiskapuja mellett, majd pedig a gáton és hullámtéren talált lábnyomokkal. A járőr a házbelieket felszólította, hogy azt a lábbelit mutassák fel, amelytől a kérdéses nyomok erednek. A felszólítottak örömmel mutattak fel több lábbelit, de azok egyike sem volt a keresett, mire a járőr most már felszólította a házzal rendelkezőket, hogy a lopott tárgyakat adják elő. A felszólítás eredménytelen maradt, ezért a járőr megkezdte a házkutatást, mely meglepő eredménnyel járt. A keresett tárgyak közül hamarosan előkerült szalonna, olvasztott zsír, töpörtyű. Erre a ház feje, Rostás Lajos beismerte, hogy mostohafia, Mende

József lopta a szalonnát, továbbá, hogy ezt megelőzőleg Békésről egy kerékpárt is lopott. Előadta még, hogy mostohafia a kerékpárt Orosházán adta el, a fakeretes fűrészt, a zsákot és a borjúbőr tarisznyát pedig neki adta. Ezeket a tárgyakat ő Sarkadon, a hetipiacon ismeretlen egyénnek eladta. A sózott szalonnát részben kisütötték zsírnak, részben pedig Gyulán két fűszerüzletben eladták.

A járőr a bűnjelek biztosítása után Gyulára sietett. Az ügyészségen történt jelentkezés után Mende József gyanúsítottat a nyomozás lefolytatásáig kiadták. Mende ugyanis egy előző lopásból kifolyóan a reá kiszabott 2 havi fogházbüntetését töltötte.

A járőrnek első dolga volt Mende bakancsát megvizsgálni, amikor is megállapította, hogy az azonos a keresett bakanccsal. Mende a kikérdezés elején mit sem akart tudni a lopásokról, mikor azonban a járőr a súlyos adatokat felsorakoztatta, megtört és beismerte bűnösségét. Ennek során elmondotta, hogy egy előző bűnügyből folyóan a gyulai kir. ügyészségtől idézést kapott, hogy 2 hónapi büntetésének megkezdése végett 1934 február 14-én jelentkezék a fogházban. Miután nem akart a fogházba üres zsebbel és éhes hassal bemeni, elhatározta, hogy lopni fog. Úgy gondolta, hogy egy-két kiadósabb lopás után bemegy a fogházba és így senki sem tételezi fel róla, hogy ő lopott. Arra még álmában sem gondolt, hogy a csendőrök oda is utána mennek.

Mint minden „jobb” tolvaj, ő sem akart Dobozon lopni. Ezért 1934 január 31-én éjjel Békésre ment, ott minden előzetes terepszemle nélkül átmászott Herbály kerítésén és a folyosó asztalán talált kerékpárt, valamint a szegre akasztott fűrészt ellopta. A kiskapu ütközőjét a zsebében vitt kisebb vasrúddal feszítette ki. Dobozra menve, zsákmányát a határban egy kukoricaszárkúpban elrejtette. Harmadnap érte ment, a kerékpárt Orosházán a hetipiacon, mint saját tulajdonát egy

ismeretlen egyénnek 30 P-ért eladta, míg a fűrészt mostohaatyjának ajándékozta. 1934 február 11-én éjjeli időben ismét átrándult Békésre. Megfigyelte azt, amikor a Darvas-féle ház lecsendesedett, azután a kerítésen átmászva, az éléskamrába ment, hol a három oldal szalonnát egy ott talált zsákba rakta, a tarisznyát a nyakába akasztotta s a kiskapuhoz ment, mely azonban be volt zárva. A kaput kétszer megrántotta, mire az kinyílt, így a magával vitt kisebb vasrudat nem is használta. Hazafelé menve, a Hármaskörös balpartján haladt, miközben bement a füzesbe s ott természeti szükségét végezte. Ez alkalommal vesztette el a kis vasrudat.

A szalonnát részben zsírnak kiolvasztották, részben mostohaatyjával Gyulán eladták. Az így kapott pénzt a fogházba történt bevonulása előtti napon Gyulán részben itálra költötte, részben pedig elbiliárdozta és elkártyázta. Mende a nyomozás folyamán bemutatta, hogy a lopásokat miként hajtotta végre, a felmutatott kis vasrudat sajátjának ismerte fel, amelyen a változások, nyomok megegyeztek a kiskapu zárján keletkezett feszítési nyomokkal.

A járőr a nyomozás folyamán a kerékpárt Oroszáján egy kőművessegédétől előkerítette, ki azt Mendétől jóhiszeműleg vette meg és ki is fizette. A fűrészt, a zsákot és borjúbörtarisznyát a járőr Sarkadon egy földművesnél találta meg, ki azokat szintén jóhiszeműleg vette meg és fizette ki.

A nyomozás során megállapítást nyert, hogy Mende József különböző bűncselekmények miatt már többször volt büntetve. Az utóbbi években azonban sohasem lopott a saját községében, hanem mindig a szomszéd községekben és városokban.

Mendét és mostohaatyját a békési őrs a gyulai kir. ügyészségnél kétrendbeli lopás büntette miatt feljelentette, előbbit pedig a fogházba visszakisérte.

A leírt eset, főleg ami az eredményre vezető második nyomozást illeti, alaposág, szakszerűség és kitarítás szempontjából elismerésre méltó.

A sikert a helyszíni szemle alapos megtartásának (lábnyomok, eszköznyom felfedezése) és a helyszíni szemle távolabbi környékre való kiterjesztésének (füzes átkutatása) lehetett elsősorban köszönni. Az eset rámutat a lábnyomok fontosságára. A lábnyomoknak a városi nyomozásoknál kevesebb szerep jut. A mi működési területünkön azonban gyakran helyes irányba terelhetik a nyomozást, amennyiben a nyomcsapás követésével a menekülés irányát meg lehet állapítani, de szerencsés esetben az is előfordulhat, hogy a nyomcsapás egészen a tettesig vezet.

Még két hivatásos bűnözőfogásra mutathatunk rá. A hivatásos bűnöző rendszerint nem helyben követi el bűncselekményét, hanem lakóhelyétől távolabb eső helyeken próbál szerencsét. Erre a rovtomultú, gyanús elemek állandó ellenőrzésénél gondolni kell.

A másik régi bűnözőtrükk az, hogy a tettes a bűncselekmény elkövetése után valami biztosnak vélt mentsvárba menekül, mert úgy véli, hogy ott nem keresik. Ilyenek főleg a fogház és kórház. Ennek a tettesnek a helyzete könnyebb volt, mert csupán előző büntetését kellett kitöltenie. A bűnözők azonban attól sem riadnak vissza, hogy — különösen súlyosabb bűncselekmény elkövetése után — valami enyhébb bűncselekményen tettenéretik magukat, hogy így a fogházba kerülve, biztonságban legyenek.

LÓLOPÁS KIDERÍTÉSE.

Beküldte: *Lakat László* tiszthelyettes.

(1935.)

1933 november 14-én korán reggel özvegy Dér Sándorné kisteleki lakos, feljelentést tett az őrsön, hogy aznap virradóra, a községtől körülbelül hét kilométer távolságra levő tanyájáról 1 darab tízéves, pej, csillagos, T. B. G. bélyeggel ellátott kanca lovát, 1 pár lószerszámát és egy kékre festett igáskocsiját, összesen 400 pengő értékben, ismeretlen tettes ellopta.

Egy járőrt azonnal nyomozószolgálatba vezényeltem, a nyomozó alosztálynak távbeszélőn, míg a csendőrségi hírközpontnak írásban jelentést tettem. A nyomozóalosztálytól Pál Lajos tiszthelyettes még aznap megérkezett az őrsre. Járőrtársként az őrshöz tartozó Kovács György törzsőrmestert vezényeltem ki. Másnap magam is bekapcsolódtam a nyomozásba s átvettem a nyomozás vezetését. Mindhárom járőr megjelent a helyszínen, de csak annyit sikerült megállapítani, hogy a tettes Kistelek községig a mezei úton menekült, innen azonban négy helység felé köves utak ágaznak el, így a menekülés további irányát megállapítani nem sikerült. Megkerestem távbeszélőn az érdekelt őrsöket, hogy a tiszai réveknél, illetve hídnál nem kelt-e át azon éjjel az ellopott lóhoz és kocsihoz hasonló fogat. A válasz nemleges volt.

Ezekután egy járőrt Szeged, Hódmezővásárhely, Orosháza és Makó irányába, míg egy járőrt Csongrád, Kiskunfélegyháza, Kecskemét és Cegléd irányába küldtem ki, én pedig Kiskunmajsa és Kiskunhalas irányába folytattam a nyomozást azzal, hogy ha eredményt nem érünk el, a harmadik napon az őrsön találkozzunk. A harmadik nap este mindhárom járőr eredmény nélkül tért vissza. Ekkor távolabb eső helységekből tartott orszá-

gos vásárookra küldtem ki egy-egy járőrt, magam pedig Budapestre indultam tovább és ott lókereskedőknél puhatoltam, abból a feltevésből kiindulva, hogy a lovat valamelyik nagyvágónak adták el. A járőrök tíz napon át nyomoztak különböző helyiségekben cigányok és lókupecsek körében, de a legcsekélyebb adatot sem sikerült megállapítaniok. Az eredménytelenség nyomán már a kishitűség kezdett egyeseken úrrá válni.

A vásárok névjegyzékéből hat héten keresztül különböző, még dunántúli őrsökhöz is, megkeresést intéztem, hogy az ott tartott országos vásárokon nyomozzanak. Megkereséseim válasz nélkül maradtak, mert eredményt seholsem sikerült elérni.

Helyi B. embereimet természetesen már a nyomozás kezdetén munkába állítottam, de sikertelenül. Holtpontra jutottunk, de a sikertelenségbe nem akartam belenyugodni. A lovat és a kocsit nem nyelhettem el a föld, tehát meg kell találnunk. Eszembe jutott egyik régi ismerősöm, egy Kecskeméten lakó lókereskedő, kit levélben arra kértem, hogy a vásárokon, amelyekeken megfordul, lókupecseknél és cigányoknál érdeklődjék ez ügyben és ha valamit megtud, közölje. Választ nem kaptam, azonban 1934 január 4-én a kisteleki országos vásáron személyesen találkoztam vele s ekkor kérésemet szóbelileg is megismételtem, leírva a ló jellegzetességeit is.

Ismerősöm közölte, hogy 1933 november 26-án a kalocsai országos vásárból látott az ellopotthoz hasonló lovat. Jól megfigyelte, mert ő is meg akarta venni, de nem volt rá alkalma, mert egyelőre ismeretlen ember állandó alkudozásban volt az eladóval és addig nem is hagyta ott, amíg az adás-vételt meg nem kötötték. A vevő külsejére vonatkozó kérdésekre csak annyit tudott mondani, hogy a vevő egyik szemén fekete szemkötőt viselt, egyébként sem a vevő, sem az eladó megjelenésére és ruházatára nem emlékezett. További faggatásomra még eszébe jutott, hogy 13 óra-

kor, a vásár feloszlásánál, éppen a kapuban állt, midőn a kérdéses pej ló, a kocsi után kötve, elhaladt előtte. A kocsin ülő, fekete szemkötőt viselő ember néhány pillanatra megállt és egy ismerősehez odakiáltott: „Gyere hamar, sógor, mert soká érünk haza!”, mire a sógor azt felelte: „Öt órára úgyis otthon leszünk!”

Eme adatok alapján 1934 január 9-én újból beveztettem a nyomozást és egyenest Kalocsára utaztam, azzal a szándékkal, hogy a kalocsai járlatkezelő hivatalnál megállapítom, hogy az említett vásárban ki vett meg hasonló leírású lovat. Sajnos, ez nem sikerült. Ezek után jelentkezés és érdeklődés végett az őrsre mentem, hogy a környékbeli falvakban ismernek-e fekete szemkötőt viselő egyéneket. Az őrs tagjai a Kalocsa környékén levő községekben néhány egyént megneveztek, aki fekete szemkötőt visel és kerékpárokat ajánlottak fel a nyomozáshoz. Sorra jártam az említett községeket, találtam is mindenütt olyan embereket, akik fekete szemkötőt viselnek, de egyéb eredményt elérni nem sikerült. Másnap este, az eredménytelen puhatolás után, a községházán pihentünk, ahol megismerkedtünk egy Fajsz községben lakó kéményseprővel, aki körúton volt. Tőle megtudtam, hogy Fajsz községben is lakik két olyan ember, aki szemkötőt visel. Egyikük jobbmodú gazdálkodó.

Járőrtársammal, rövid megbeszélés után, elhatároztuk, hogy a hajnali órákban elmegyünk Fajsz községbe is, mert a közmondás szerint a kéményseprővel való találkozás szerencséivel szokott járni. De ezenfelül eszembe jutott lókereskedő ismerősöm előadása is, amely szerint a kérdéses vásáron szemkötős emberünk ismerőse 13 órakor azt mondta, hogy „öt” (17) órára úgyis otthon leszünk”. Ez négyórát jelent, ami körülbelül megfelel 30 kilométer körüli távolságnak. Parasztemberek ritkán tesznek meg 6—8 kilométernél többet óránként, hacsak nincs valami különösebb ok, hogy gyorsabban hajtsanak.

Másnap 10 óra tájban már a fajszai csendőrőrsön voltunk és megtudtuk, hogy Kerekes Ferenc nevű gazdálkodó, tanyai lakos, tényleg fekete szemkötőt visel.

Rövid pihenés után még 9 kilométert tettünk meg s a rossz, göröngyös és fagyos dűlőutakon csak aznap 15 óra tájban érkeztünk meg Kerekes tanyájára. Kerekes szívélyesen fogadott bennünket. Alig váltottunk néhány szót, midőn cselédje a trágyahordásból hazaérkezett. Az ellopott lovat már messziről felismertem, és pedig azért, mert a sértett tanyáján, mint tereptárgynál, sűrűn megfordultam és a lovat jól ismertem. Kérdéseimre Kerekes Ferenc is mindjárt beismerte, hogy a lovat 1933 november 26-án a kalocsai vásáron egy előtte ismeretlen embertől vette járlat nélkül 160 pengőért. Kérdéseimre közölte, hogy az eladó Török József soltvadkertti lakosnak mondotta magát. Később megkísérelte felkutatni, de sikertelenül, mert a keresett Soltvadkerten ismeretlen. Gyanúja az, hogy hamis nevet mondott be. Személyleírásként csak annyit tudott mondani, hogy az állítólagos Török József kb. 30 éves, 170—175 cm magas, szőke, soványarcú volt. Midőn kérdéseimre leírta az eladó kocsiját is, arra következtettem, hogy a gyanúsított Szeged környékén lakhatik, mert ott használnak ilyen kocsit. A kocsitáblára nézve nem tudta Kerekes megmondani, hogy azon milyen név és helység volt feltüntetve. Csupán arra emlékezett, hogy a helységfelirat „K” betűvel kezdődött. Elsoroltam neki több „K” betűvel kezdődő községet, míg végre a „Kömpöc” nevet is említve, megjegyezte, hogy emlékezete szerint ez, vagy ehhez hasonló község szerepelhetett a kocsitáblán. Megjegyezte még, hogy a gyanúsított kocsijának vaslőcsei voltak.

Kerekes Ferencről a lovat őrizetbe vettem és a község elöljáróságának átadtam, ezután a Kiskunmajsa határához tartozó kömpöci tanyák felé indultunk. Egy-egy községben nem sok embernek van vaslőcsös ko-

csija, ezért reménykedtünk, hogy emberünket kocsija révén megtaláljuk. Tanyáról-tanyára járva, végre megtudtuk, hogy Kovács Sándor tanyai lakosnak van vaslőcsös kocsija.

Midőn Kovácsot megtaláltuk, beismerte, hogy neki volt ugyan vaslőcsös kocsija, de azt 1933 novemberében a kiskunhalasi vásáron egy ismeretlen egyénnek eladta.

Kovács Sándor arcáról leolvastam, hogy valótlant mond. Az ablakon kinézve, 20 év körüli legényt láttam az udvaron foglalatostkodni. Valami ürügy alatt kimentem és a fiatalembert megszólítottam. Kovács Sándor fia volt, aki arra a kérdésemre, mikor adta el apja azt a jó vaslőcsös kocsit, a fiú azt mondta, hogy apja azt csak kölcsönadta Ember János kiskunhalasi lakos, mostohatestvérének. Visszamentem a szobába és a hallotakat Kovács Sándor elé tártam, aki erre beismerte, hogy vaslőcsös kocsiját tényleg nem adta el, hanem azt Ember János mostohafiának csupán használatra adta oda mult év őszén.

Anélkül, hogy a lólopásról kérdéseket intéztem volna, Ember János felkutatása végett Kiskunhalasra utaztunk, Embert nem találtuk a lakásán. Felesége közölte, hogy férje a mélykúti vásáron van, mert lókupec-kedéssel foglalkozik. Azt is elmondta, hogy azzal a vaslőcsös kocsival ment el Mélykútra, amelyet Kovács Sándortól kapott kölcsön. A vele egy házban lakó Tanos István hentessegédtől megtudtam, hogy Ember 1933 november hó egyik napján a hajnali órákban szép pejlóval tért haza azzal, hogy azt vette. Azt is közölte, hogy mind a lovat, mind a kocsit hamarosan el is adta. Jelenleg egy vaslőcsös kocsija van, amelyet mostohaapjától kapott kölcsön. A hentessegéd bizalmasan azt is elmondotta, hogy Ember istállójában két igásszerszám lóg vasszegen. Mint bizalmi egyén, egy rendőr is velem volt, tehát Embernének is tudomására hoztam, hogy az istállóban szeretnék szétnézni. Az istál-

lóba belépve, a lopott szerszámot nyomban felismerem. Őrizetbe vettem és beszállítottam a rendőrségre.

Aznap alkonyattájban Ember is megérkezett. A város bejáratánál vártam, nehogy hozzátartozóitól értesüljön és megszökjék. A városházához kísértem és nyomban hozzáfogtam kikérdezéséhez. Tagadta, hogy a lovat és a többi tárgyakat ő lopta volna el, dacára ama közlésemnek, hogy a lovat már őrizetbe vettük. Ekkor a zsákba csomagolt lőszerszámokat is megmutattam neki, mire elsápadt és a lopás elkövetését beismerte azzal, hogy a lopott ló árából vette a birtokában talált lovat is.

A ló azonban Kovács Sándorné, mostohaapja feleségének nevére szerepelt a járlaton, beismerése szerint azért, mert tartozott nekik 80 pengővel. A lopott kocsit rövidesen a lopás után Tokos István jánoshalmi lakosnak adta el 37 pengő 50 fillérért. Őrizetbe vettük az Embernél talált lovat és Tokostól a kocsit s ezzel az összes bűnjelek megkerültek.

Ember beismeréséből megállapítottam, hogy a lopás előtt hat évvel fordult meg a sértett tanyáján mostohaapjával, Kovács Sándorral, mert, mint lókupec, a kiskunfélegyházi vásárban lóadásvételnél közvetítőként szerepeltek s a lovat ők vezették haza a sértett tanyájára. Ekkor szerezte ott a helyszíni tájékozottságot. Beismerte azt is, hogy a lovat Török József hamis néven adta el Kerekesnek, járlat nélkül.

Mivel a lónak legalább 300 pengő lehetett a forgalmi értéke, Kerekes pedig 160 pengőért vette meg, Tokos viszont a kocsiért csak 37 pengő 50 fillért adott, de Kovács közreműködésére is igen alapos volt a gyanú, mert az Embernél talált ló felesége nevére állott, ezért orgazdaság miatt mindhármukat feljelentettük. A kikérdezésnél megállapítást nyert, hogy Kovács felesége nem is tudott arról, hogy a ló az ő nevére állt.

Embert a szegedi kir. ügyészségnek adtuk át. A sze-

gedi kir. törvényszék 1934 március 19-én megtartott fő-tárgyaláson Embert lopás büntette miatt 8 hónapi börtönre, Kerekes Ferencet pedig tulajdon elleni kihágás miatt 40 pengő pénzbüntetésre ítélte.

*

A leírt nyomozás elismerést érdemel. Eltekintve a tervszerűségtől, mellyel a nyomozás adatairól adata jutott el a sikerhez, rá kell mutatni arra az erős akaratra, szívósságra, mellyel a nyomozás a cél felé tört. Hiába minden rátermettség, szaktudás, ha hiányzik az erős akarat. Gyakran akkor omlik össze a nyomozás egész gondolatpalotája, munkája, amikor már azt hitjük, hogy az eredmény a kezünkben van. Az ilyen holtpontrajutáson elsősorban a csüggedést nem ismerő akarat segít át, mely az agyat újabb lehetőségek kutatására és feltevések kitermelésére serkenti. Sok kiderítetlen eset sorsa azon múlik, hogy a sikerre unszó erős akarat helyébe a tehetetlenség és csüggedés érzése lép.

Még egy körülményről kell említést tenni. A Nyomozati Értesítő arra hivatott, hogy az őrsök elszigetelt nyomozásai között szoros kapcsolatot létesítsen. Ez csak úgy valósulhat meg, ha a Nyomozati Értesítő nem marad holt betű. A Nyomozati Értesítőt olvasni kell, még pedig kétféle szempontból: minnek vehetem belőle én hasznát és mivel segíthetek másoknak. Ha az ebben az esetben is megtörtént volna, akkor kocsit, lovat, szerszámot nehéz lett volna a tetteseknek Kistelekről Kalocsára és Kiskunmajsára cipelni, anélkül, hogy valahol az éberen portyázó csendőrjárőrök és az őrsök bizalmi hálózatába bele ne akadtak volna.

KERÉKPÁRLOPÁS KIDERÍTÉSE.

Beküldte: Földvári András tiszthelyettes.

(1936.)

A tóvárosi őrsön 1934 január 20-án 18 óra 30 perckor Hauer Andor tóvárosi lakos, bádogosmester sege, Braun Ádám bejelentette, hogy a kapuja előtt hagyot kerékpárját ismeretlen tettes 50 pengő kárértékben ellopta. A nyomozásra azonnal járört vezényeltem, melynek tagjai Fehér Mihály törzsőrmester, járőrvezető és Horváth József csendőrök voltak. A kivezényelt járőr még fel sem szerelt, midőn Schön Vendel tóvárosi lakos, kertész, telefonon szintén bejelentette, hogy a lakása udvarából a kerékpárját ismeretlen tettes 80 pengő kárértékben ellopta. A két, majdnem egy időben történt kerékpárlopásból az a feltevésem alakult ki, hogy a kerékpárokat nem helybeli, hanem valamely távolabbi községből, városból vagy esetleg Budapestről lopás végett kirándult tolvajok lophatták el, akik végzett munkájuk után a községből kifelé fognak igyekezni. Ezért a már felszerelt járőr mellé még két járört vezényeltem ki.

A járőröket a községből kivezető három forgalmas kövesút kijáratához küldtem, mert — esős idő lévén — arra gondoltam, hogy a tolvajok a köyesúton fognak menekülni. A járőrök mindegyikének meghagytam, hogy a község kijáratánál, esetleg a vasúti őrháznál érdeklődjenek, hogy a két kerékpárost nem látták-e. Én Fehér Mihály törzsőrmesterrel és Horváth József csendőrrel a helyszín átvizsgálása után a vasútvonalon, azután a Budapest felé vezető kövesúton a vasúti őrházhoz mentem és az ott lakó vasúti őrőtől a kerékpárosok után érdeklődtem. A vasúti őr elmondotta, hogy megjelenésem előtt körülbelül háromnegyed órával két kerékpáros az úton a község felől Dunaalmás

felé nagyon gyorsan hajtott. A vasúti őrtől vett értesülés után az volt a feltevésem, hogy a kerékpárosok Dunaalmáson keresztül Budapestre igyekeznek a műúton. Mivel körülbelül háromnegyed óra előnyük volt, a járőrnek meghagytam, hogy menjenek Dunaalmásig (a műúton), onnan — ha kapnak alkalmi gépkocsit — azzal menjenek a tettesek után Budapest felé, de útközben állandóan érdeklődjenek a két kerékpáros után. Ha alkalmi gépkocsit nem kapnak, akkor vonattal menjenek Tokodig, ott szálljanak le és úgy jöjjenek a műúton visszafelé, mert akkor valószínűleg találkozni fognak a kerékpárosokkal. A járőr az útvonalon, valamint Dunaalmás községben állandóan érdeklődött a kerékpárosok után és mindjobban meggyőződött arról, hogy a kerékpárosok Dunaalmáson át Budapest felé tartanak. Közben a járőrt utólérte egy mentőautó, melynek gépkocsivezetője jövet találkozott a két kerékpárossal.

A mentőgépkocsi vezetője a járőrt készséggel felvette és Budapest felé robogott. Útközben több kerékpárost utólértek és igazoltattak, de eredmény nélkül. Piliscsaba község közelében 24 óra tájt szembejött velük egy kocsi. A kocsistól a járőr megtudta, hogy előttük körülbelül 2 kilométer távolságban két kerékpáros halad. Ekkor a járőr tagjai a gépkocsivezetőt felkérték, hogy ne álljon meg, ha a kerékpárosokat utóléri, hanem azokat, körülbelül fél kilométerre előzzék meg. Ott azután álljon meg, szálljon le, mintha a gépkocsijának valami baja volna és kérje fel a kerékpárosokat segítségre. Így is történt. A gépkocsi a kerékpárosokat elhagyva, megállt, a vezető leszállt és motorját kezdte igazgatni, majd, midőn a kerékpárosok utolérték, segítségüket kérte. A kerékpárosok készségesen leszálltak és odaléptek a gépkocsivezetőhöz. Ekkor a járőr a gépkocsiból kiszállt. A kerékpárosok megdöbbenve bámultak rá, egyikük el akart szaladni, de a járőr nyomban elfogta.

A kerékpártolvajok, Veres János és Meleg Imre,

ujpesti lakosok voltak. A kerékpáron már nem a sértettek, hanem a saját neveiket feltüntető tábla díszelgett. Beismerték, hogy a kerékpárokról a névtáblákat Tóváros községtől kb. 2 kilométernyi távolságra levették és eldobták. Helyettük a saját nevüket feltüntető táblákat tették fel, melyeket már előre elkészítve, a zsebükben hozták magukkal. A levett és az útvonalon eldobott névtáblákat a járőr meg is találta.

A tetteseket elfogva, a tatai kir. járásbírósnak adtuk át a bűnjelekkel együtt.

*

Az üldözés sikerének feltétele a gyorsaság, tervszerűség és cselekvőkészség. Erre nyújt a leírt nyomozás szép, követendő példát.

SOROZATOS LOPÁSOK KIDERÍTÉSE.

Beküldte: *Sebe Márton* tiszthelyettes.

(1934.)

A gyomai őr 1933 szeptember 27-én a nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy szeptember 19—25-ike közötti időben ismeretlen tettes az ottani ármentesítő társulat kárára 1 darab egyenáramú hajtásra felszerelt, egylóerős elektromotort és 1 db kis szivattyúgépet 400 P kárértékben ellopott.

Ebben az ügyben az őr támogatására a nyomozó alosztálytól engem vezényeltek ki Gyomára.

A helyszínen 1933 szeptember 28-án érkeztem, ahol az alkalmazottak és a sértett kikérdezése, valamint a helyszín átvizsgálása után megállapítottam, hogy a lopás nem a fentjelzett időben, hanem szeptember 18—19-én történt.

A motor az ármentesítő társulat kertjében, a Holt-Körös felőli részen, a part alatt volt felszerelve, hogy azzal a park és a kerti növények locsolásához vizet szivattyúzzanak. Legutóljára szeptember 15-én délután szivattyúztak vizet és 20-án már az egyik cseléd észlelte, hogy a szivattyú le van szerelve. Megállapítottam azt is, hogy a tettes a helyszínt a Holt-Körös felől csónakon közelítette meg. A kertnek a Körös felőli kis-kapuján bemászott, a kaput a zárban levő kulccsal kinyitotta és a lopás után ugyanazon az úton távozott. A helyszín közelében mindkét oldalon 25—30 m távolságra több csónak volt kikötve, amelyek közül a tettes bármelyiket használhatta. A társulatnak is volt csónakja, amely szeptember 18—20-ig a helyszínen ismeretlen körülmények folytán elmerült. Az ellopott motor és szivattyú súlya kb. 40—45 kg lehetett és így azt egy ember is könnyen elszállíthatta. A helyszínen láb- és

egyéb nyomokat, amelyek a tettes kilétére mutattak volna, nem találtam.

A szivattyút és motort 1933 július elején szerelték fel rögtönzött beton alapra. A felszerelésénél és a leszerelésénél csak kisebb csavarkulccsal lehetett dolgozni, mert a csavarok olyan helyen voltak, hogy azokhoz más eszközzel nem lehetett hozzáférni. A felszerelést a társulat alkalmazottai végezték.

Szakértők megállapítása szerint az 1 lóerős elektromotort csak kisebb gépek hajtására és csak olyan helyen lehetett használni, ahol egyenáramú villanyfejlesztés van. Váltóáramra való átalakítása többbe kerülne a gép értékénél.

Az eset körülményeiből, a helyszín adataiból és a szakértők véleményéből következtetve, az volt a gyanúm, hogy a tettes a helyszínnel ismerős olyan egyén lehet, aki a motort Gyomán vagy más olyan helyen értékesíti, vagy használja, ahol szintén egyenáramú villanyfejlesztés van.

Gyomán a gyanúba jöhető egyének után a nyomozást megejtettük, de eredménytelenül. A szakértők szerint egyenáramú villanyfejlesztés Gyoma környékén kb. 100 km-es körzeten belül nincs. Ilyen áramfejlesztés van a Dunántúlon és Borsod megyében több helyen.

Ezzel a lopással egyidőben szept. 18- és 19-ike között Gyomán a pénzügyőri szakasz sérelmére betörés útján egy kincstári kerékpárt, egy kerékpár hátsó kerekét és egy kerékpár-szerszámtáskát, ugyanekkor Szegő Károly kocsigyártónak záratlan műhelyéből a kapun történt bemászás útján egy kerékpárt, szeptember 2-án Barát László borbély udvarából egy kerékpárt, szeptember 3-án dr. Bartos Gusztáv orvos istállójából a kapun történt bemászás útján egy pár lóra való szerszámot és augusztus 10-én Zsoldos Péter szabó udvaráról ugyancsak a kapun történt bemászás útján egy kerékpárt ismeretlen tettes ellopott.

1933 szeptember 22-én a szarvasi őrsnek tudomására jutott, hogy Fekete Mihály ottani tanyai lakos, bognármester egy gyomai egyéntől gyanús lószerszámot és kerékpárt vásárolt. A szarvasi és a gyomai őrsök járőrei a nyomozás során Fekete Mihálynál a dr. Bartos Gusztávtól ellopott lószerszámokat és a gyomai pénzügyőri szakasztól ellopott kerékpárt megtalálták.

Fekete Mihály előadta, hogy ő a két lóra való szerszámot és a kerékpárt egy Zöld Péter nevű lakostól vette. Zöld Pétertől ezeken kívül még megelőzőleg is vett három kerékpárt és különböző bognárszerszámokat. A kerékpárokat továbbadta rokonainak azon az áron, hogy ő vette. Előadta továbbá, hogy ő Zöld Pétert legelőször 1932 őszén látta, amikor az egy napon az út mellett levő tanyájukon megjelent, ott uzsonnázott és vizet ivott, de a nevét ekkor még nem tudta. 1933 július végén egy napon 10 óra tájban ismét megjelent s bement vizet inni a tanyára. Ekkor megkérdezte, anélkül, hogy bemutatkoztak volna, hogy mi járatban van. Zöld akkor azt felelte, hogy a veresegyházi tanyákra megy, mert egy ismerősének a kerékpárját akarja eladni. Aznap 14 óra tájban visszatért és közölte vele, hogy a kerékpárt nem tudta eladni, mert ismerősét nem találta otthon. Kínálta neki, hogy vegye meg, olcsón odaadja. Fekete azt mondta, hogy neki nem kell, mert van kerékpárja. Zöld a további beszélgetés során elmondta, hogy ő Gyomán ügynökösökkel foglalkozik, de most más foglalkozás után néz. Felmegy Budapestre, mert ott két állás is kínálkozik a részére. Az egyik árukisérői, a másik pénzbeszedői állás, de mindkettőnél óvadék szükséges, ezért most mindenét eladja. Közben Fekete is panaszkodott, hogy az ő mesterségében is nagyon gyöngé a kereset. Békésszentandrásan van öt hold földje, azon fog gazdálkodni, de ha esetleg ő is kapna házmesteri állást, azt még szívesebben választaná. Zöld azt mondta erre, hogy azt is tudna szerezni, mert van egy házmester sógora, aki tud egy házmes-

teri állást nős ember részére. Fekete kijelentette, hogy ő nőtlén ugyan, de ez nem lenne akadály, mert meg-nősülne, ha részére jó házmesteri állást tudnának szerezni, sőt ezért 100 pengőt is adna. Zöld biztatta és azt mondta, hogy meg fogja írni, ha az állás biztos lesz. Erre Fekete kérte, hogy Zöld is adja meg a címét. Zöld egy kis papírlapra tintairónjával a következő címet írta: „Zöld Péter, Gyoma, II. ker., Homok-utca 118. sz.”, azzal, hogy budapesti címét egyelőre még nem tudja megadni. Fekete, állítása szerint, csak ekkor tudta meg, hogy az illetőt Zöld Péternek hívják. Ez időtől kezdve Zöld még öt ízben jelent meg nála és pedig a következő napokon:

Augusztus 10-én azzal ment hozzá, hogy még nem volt Budapesten, csak 14-én fog felutazni. Kerékpárját ismét megvételre kínálta, melyet Fekete az öccse részére 36 pengőért meg is vett. Ezen a kerékpáron „Zöld Péter, Gyoma” feliratú tábla volt, melyet az illető levett és elvitte magával.

Augusztus 31-én azzal ment oda, hogy volt már Budapesten, de a házmesteri állás még nincs meg. Ekkor azt mondta, hogy Budapesten egy Wander-gyártmányú kerékpárt vett, melyet Szarvason egy Atlasz-gyártmányú kerékpárért cserélt el és még 50 pengő ráfizetést is kapott. Az Atlasz-gyártmányú kerékpárt kínálta Feketének, de Fekete nem vette meg azzal, hogy később talán megveszi, ha valamelyik rokonának kell. Ez alkalommal Zöld egy pár jó állapotban levő, kulcsos lószerszámot is kínált. Azt mondta, hogy a szerszám egy gyomai lókupecé, olcsón meg lehetne venni. Fekete erre azt mondta, ha a lószerszám jó állapotban van, adna érte 40 pengőt. Zöld ezután eltávozott.

Szeptember 3-án azzal jelent meg, hogy a lószerszám jó állapotban van, de az illető csak 50 pengőért adja, Fekete 40-nél nem akart többet adni érte. Ez alkalommal az Atlasz-gyártmányú kerékpárt megvette 26 pengőért. Zöld ekkor még egy Csepel-gyártmányú

kerékpárt kínált neki és azt mondta, hogy az egy gyomai fiatalemberé, aki nősül és ezért olcsón eladja.

Szeptember 4-én 7 óra tájban a Csepel-gyártmányú kerékpárral megjelent és ugyanekkor egy zsákban a lószerszámokat is hozta. Fekete a kerékpárt és a lószerszámot összesen 80 pengőért megvette. A lószerszámról hiányzott a negyedik kulcs, mire Zöld azt ígérte, hogy két hét múlva azt is elhozza egy pár hajtószárral egyetemben, amit potomáron megvehet.

Szeptember 19-én 7—8 óra tájban Zöld egy ismeretlen gyártmányú kerékpáron jelent meg és azt mondta, hogy a hámozó való negyedik kulcsot nem találta meg. Magával hozta az ígért hajtószárat, továbbá különböző kerékgyártó szerszámokat. Fekete ez alkalommal megvette a hajtószárat, a kerékpárt, egy tartalék külső és belső gumit és egy darab furdancot, összesen 41 pengőért. A többi bognárszerszámot Zöld elvitte magával.

Az őrsök járőrei az itt felsoroltak és a Fekete által adott személyleírás alapján Zöld Péter után a nyomozást megejtették, de Zöld Péter nevű egyént Gyomán nem találtak. Megállapították, hogy az illető hamis nevet és címet mondott be Feketének. Gyomán és környékén lefolytatott nyomozás sem járt eredménnyel. Így az esetet szeptember 27-én a gyulai ügyészségnek bejelentették, azzal, hogy a nyomozást az állítólagos Zöld Péter után tovább folytatják.

Mivel az állítólagos Zöld Péter által elkövetett lopások elkövetési módja a gyomai ármentesítő társulat sérelmére elkövetett lopásnál észleltekkkel azonosnak látszott, továbbá az elkövetés ideje is egyezett az ottani pénzügyőri szakasz és Szegő Károly bognármester sérelmére elkövetett lopásokkal, alaposnak látszott a gyanú, hogy valamennyi lopást az állítólagos Zöld Péter követhette el.

Ezenkívül a gyomai őrsön megnéztem a kiderítetlen eseteket és kb. 12 esetről megállapítottam, hogy

azokat mind a község közepén követték el, nagyobbára jobbmódú egyének és iparosok sérelmére. Az elkövetésnél gyakran 2—3 lopás esett egy éjszakára, ami azt mutatta, hogy a lopásokat egy és ugyanazon tettes vagy tettesek hajtották végre.

Veres Márton gyomai lakos fakereskedő sérelmére 1932 augusztus 13-ra menő éjjelen a kerítésen történt bemászás útján, záratlan folyosóról, a szintén záratlan szekrényből 1350 pengő értékű ruhaneműt ismeretlen tettes ellopott. A tettes az ottani temetőben ruhaakasztókat és egy öltöny erősen használt barna férfiruhát hagyott vissza. Utóbbi a tettesé lehetett. A Verestől ellopott ruhákból öt nappal később az endrődi országos vásáron egy ócskás asszonynak két darab férfikabátot eladott a tettes, melyeket a vásáron tartózkodó sértettek az eladás után rövidesen felismertek, de a tettest nem sikerült kinyomozni. Az illetőről adott személyleírás egyezett az állítólagos Zöld Péterével.

Pál Mózes gyomai pénzügyőri szemléstől 1932 augusztus 15-ére menő éjjelen a kerékpárját a pénzügyőri laktanyából ellopták és azt a tettes még aznap a csabacsüdi határban Seres Pál szarvasi lakosnak eladta. Az illető Seres előtt Bán József gyomai lakos asztalossegédnek mondta magát. Bánnak a személyleírása is teljesen megegyezett az állítólagos Zöld Péter személyleírásával.

1931 október havában a szarvasi őrs járőre 8 drb gyanús kerékpárt vett őrizetbe a szarvasi tanyákon Herger János és társai szarvasi lakosoktól. Herger és társai azt adták elő, hogy ők a kerékpárokat egy Bán József nevű, egyesek pedig Kovács Sándor nevű egyéntől vették jóhiszeműleg. A kerékpárok közül ötöt gyomai, három darabot pedig szarvasi lakosoktól loptak el. A nyomozó járőr az orgazdától kapott személyleírás alapján a nyomozást Bán József és Kovács Sándor nevű tettes után megejtette, de eredménytelenül.

Az itt szereplő Bán József és Kovács Sándor sze-

mélyleírása is megegyezett Zöld Péter személyleírásával.

Ezekből az adatokból határozottan meg lehetett állapítani, hogy a három álnév mögött egy és ugyanazon tettes rejtőzik, ki a sorozatos lopásokat elköveti. Lehet ugyan több társa is, de a lopott dolgokat mindig ő értékesíti. A körülmények arra mutattak, hogy az illető gyomai, endrődi vagy környékbeli lehet.

Most már újból kikérdeztük a sértetteket, az orgazdákat és mindazokat, akikről fel lehetett tételteni, hogy az állítólagos Zöld Péter álnevet használó egyénnel találkozhattak, vagy arról valami felvilágosítást adhatnak. Ezek közül Fekete Mihálytól, aki legkésőbb és legtöbbször beszélt az állítólagos Zöld Péterrel, az alábbiakat tudtuk meg.

Az állítólagos Zöld Péter kb. 30—32 év körüli, 163—165 cm magas, hosszúkás, tiszta arc, vörös arc-szín, szakálla, bajusza borotvált, szeme kék, orra nagy, hátrafésült gesztenyebarna haj, elég jól táplált. Ruházata: Zöldesszürke, szegetlen, félviseltes kalap, hasonlószerű szalaggal. A szalag csokra oldalt van. Sötétkék viseltes kamgarn kabát és pantalló, egy alkalommal barna kockás térdnadrág és egyszer mákos-színű szürke pantalló, legutoljára vörös-barna őszi-tavaszi felöltő és mindannyiszor fekete cipő. Dereán barna öv. Használati tárgyai: barnabőr patkóalakú pénztárca, préselt papír dohányszelence, finomravágott csempésdohánnyal. Szenvedélyes dohányos, lassan és vontatottan beszél. A bort nem nagyon szereti.

Feketét Szarvasról Gyomára rendeltük, hogy vele ott az általa adott személyleírásnak megfelelő és gyanúba jöhető egyéneket személyesen felismertessük. Gyomán, Endrődön és Szarvason, valamint az ezeket összekötő utak mentén, ezenkívül ünnepeken, vásárokon, hetipiácokon és mindenütt, ahol csak több ember megfordul, vagy hasonló személyleírású fellelhető volt, Feketének öt napon át rengeteg sok, a személyleírásához

hasonló egyént megmutattunk, de az állítólagos Zöld Pétert nem találtuk. A sok puhatolásnak csak annyi eredménye volt, hogy az a meggyőződésünk támadt, hogy a tettest valahol távolabb kell keresnünk. Ezért Fekete nélkül megegyeszer bejártuk azokat a helyeket, különösen Gyomán, ahol idegenek is megfordulnak (vasúti állomások, vendéglők, borbélyok, vásárosok, ócskások stb.), de eredmény nélkül. Utolsó kísérletként a Gyomáról Endrődön át Szarvasra vezető út mentén levő kocsmákat és vendéglőket vettük újból sorra, mert azon az útvonalon a tettes sokszor megfordult. A vendéglősöket és azok alkalmazottait megegyeszer külön kikérdeztük, közöltük velük a tettes személyleírását és azt is, hogy az illető kb. mikor fordulhatott meg náluk. Ezen puhatolásunk alkalmával október 6-án Gyomán, a vásártér és az Endrődi-út mellett lévő vendéglő tulajdonosától megtudtuk, hogy 1932 augusztusában egy országos vásár alkalmával a személyleírásához hasonló egyén rövid ideig a vendéglőjében tartózkodott és sört ivott. Ezt az egyént később egy alkalommal a gyomai temetőben is látta, midőn feleségével kint sétált és még megjegyezte feleségének, hogy az illetőt ismeri, úgy tudja, hogy orosházi, Borota Mihálynak, vagy Borota Sándornak hívják. Tudja, hogy büntetett előéletű, de a lakását nem ismeri.

Tovább nyomozva megtudtuk, hogy Endrődön is lakik egy Borota Sándor nevű asztalos, aki szintén orosházi illetőségű. Az illetőt felkerestük, de kikérdezésénél, különösen személyleírását figyelembe véve, azonnal meggyőződünk, hogy nem az a Borota, akit keresünk és nem is jöhet gyanúba. Ezután Orosházára utaztunk, ahol a rendőrségi nyilvántartóból több Borota Sándor és Mihály nevű ottani lakos közül a büntetett előéletűeket kijegyeztük. Az ottani detektívek és a rendőrök a személyleírás alapján sem tudtak támpontot adni, hogy melyik Borotáról lehet szó. Egy rendőrrel a gyanúba jöhető Boroták megkeresésére indultunk.

Ütközben egy öreg községi kézbesítőtől megtudtuk, hogy a személyleíráshoz hasonló egyén Borota Sándor lehet, aki már régebb idő óta nem tartózkodik Orosházán. Mostohaanyja és mostohatestvérei azonban Orosházán laknak.

Özv. Borota Mihályné, Borota Sándor mostoha anyja és mostohatestvérei előadták, hogy Borota Sándor többször volt már büntetve és így 1926-ban, mikor a büntetését letöltötte, nem maradt Orosházán, hanem elment hazulról. Később Budapesten állapodott meg, ahol ügynökösödéssel foglalkozik és állítólag meg is nősült. Azóta 1931 február havában járt otthon, az apja temetésén. Ekkor Mezőkövesdről jött Orosházára és oda is ment vissza. Mezőkövesdről még abban az évben három levelet írt, de azóta nem tudnak róla semmit. A levelekből közelebbi címét megállapítani nem lehetett és a hozzátartozói nem tudták azt. Írása megegyezett a Fekete Mihálynak leírt cím írásával. A levelekből két darabot, a Borota Sándor fényképét a hozzátartozók beleegyezésével megszereztük s azzal Szarvasra utaztunk, ahol előbb Feketének, majd a többi orgazdának a fényképét felmutattuk, valamennyien felismerték benne azt, akitől kerékpárt, stb. vásároltak és aki Zöld Péternek, Bán Józsefnek és Kovács Sándornak mondotta magát.

Ezek után október 9-én Szarvasról Mezőkövesdre utaztunk, ahol Borota fényképét az ottani csendőröknek megmutattuk. A csendőrök és a községi rendőrök közül többen felismerték.

Borotáról egyidejűleg tudakozólapot állítottunk ki, hogy Borota előzőbüntetései felől is tájékozva legyünk. Mezőkövesden megtudtuk, hogy Borota régebb idő óta ott tartózkodik, lakást bérel s látszólag tisztességesen él vadházastársával. A lakása olyan helyen van, hogy azt észrevétlenül nem lehet megközelíteni és az is kétséges, hogy otthon tartózkodik-e. Ezért egy megbízható rendőrt, aki Borotát ismeri, elküldtem, hogy feltűnés

nélkül, valamilyen ürügy alatt tudja meg, hogy Borota otthon tartózkodik-e. A rendőr otthon találta és azzal az ürüggyel, hogy az egyik jegyző hagyatéki ügyben akar vele beszélni, a községházához hívta. Borota a községházán a rendőrszobában tartózkodó ottani csendőrjárnőnek előzékenyen köszönt, de mikor járórtársamat — akit látásból Gyomárról ismert — meglátta, feltűnően meglepődött. A személyleírása, ruházata, beszéde stb. az állítólagos Zöld Péterre nézve nyert adatokkal teljesen megegyezett. Mindezeknek dacára Borota mindent tagadott, azt is, hogy ő írta Feketének a Zöld Péterféle címet és azt is, hogy Gyomán járt. Szarvason is csak vasúton átutazóban fordult meg, de a községben sohasem járt. Arra hivatkozott, hogy ő állandóan Mezőkövesden tartózkodik, Solti József asztalosmester segéde.

Solti József asztalos előadta, hogy Borota Sándorral együtt szolgált a háború alatt. 1928-ban ismét találkozott vele Mezőkövesden, aki kérte őt, hogy alkalmazza asztalosműhelyében, mint segédet. Borota dolgozott is nála, de a nyári és őszi hónapokban többször napokig távol volt. Ilyenkor azt mondta, hogy vásárokra jár kupecskedni, mert ott jól keres. Az utóbbi időben, különösen 1932—33-ban neki sem volt munkája és így Borotát sem tudta alkalmazni, úgyhogy 1933-ban összesen 8 napot dolgozott nála. Arról is tudomása van, hogy Borota leggyakrabban Mezőtúr és Gyoma környékére szokott eljárni vásárokra. Azt, hogy Borota lopásokat követne el, nem tudja, mert otthon tisztességesen él.

Borota tettességét ezek után biztosnak láttam és ezért elfogtam és megbilincseltem. Lakásán részletes házkutatást tartottam. A kutatás újabb bizonyítékokat eredményezett. A lakásban talált minden ingó dolga — a bútorok kivételével — gyanúsnak tűnt fel. Sok különböző kézitáska, tele ruhákkal, csempészdohánnyal, különböző nagyságú és minőségű női és férfi ruhadara-

bokkal, kész és szétszedett állapotban. Monogrammos és kifejtett monogrammos férfi és női alsóruhák, körülbelül 30 liter zsír, három rúd szalámi, kerékpáralkatrészek, stb. Ezenkívül két kis könyvet találtunk, amelyet 1927-ben Budapesten egy könyvkiadóvállalat állított ki Borota Sándor, mint képviselő ügynök részére. A másik könyv vadházastársa, Kandó Mária részére volt kiállítva. E könyvekből megállapítottuk, hogy Borota Sándor mint tájképárusító ügynök 1927-ben az alföldi községekben, különösen Szarvason és Gyomán sokszor megfordult, éppen úgy vadházastársa is.

Vadházastársa kikérdezhető nem volt, mert nem tartózkodott otthon, állítólag matyóhímzések árusításával Nógrád- és Pestmegyében járt.

Borota Sándort a beszerzett összes bizonyító adatok eléletárása után újólág kikérdeztem, de még mindig tagadott. Összecsomagoltattuk vele mindazokat a ruhadarabokat és egyéb használati tárgyakat, amelyeknek birtokában őt Fekete a vele való találkozásakor látta és felismerés végett való szembesítés céljából Szarvasra kísértük.

Lakását a községi elöljárósággal lezárattam és lepecsételtettem, a kulcsokat további intézkedésig megőrzésre átadtam, az ottani őrsparancsnokot pedig megkértem, hogy ha időközben Borota vadházastársa hazaérkezik, azt is vegye őrizetbe és arról a gyomai őrsöt értesítse.

Borotát Szarvason elvittük Fekete lakására, ahol úgy Fekete, mint az azon a tanyán lakó Gyurkovics Pál tanyatulajdonos és Holló Sámuel kovácsmester határozottan felismerték. Ő az, aki a hámokat és kerékpárokat Feketének eladta. Borota erre végre megtört és beismerte, hogy ő lopta el a kérdéses hámokat és kerékpárokat Gyomáról és azokat Feketének adta el. A többi lopásról azonban nem akart tudni, de azok, akiknek a lopott dolgokat eladta, felismerték.

A Borotával együtt vitt tárgyak közül Szarvason még 1 drb 7 rekeszes bőr dísztárca, 1 drb térdnadrág, 1 drb ezüst zsebóra és 1 drb őszi-tavaszi felöltő talált gazdájára a bűnjelek felismerése alapján.

Borota ezekután a felsorolt lopásokat beismerte, de ezeken kívül más lopásokról hallani sem akart, pedig Szarvason és Gyomán a fentiekén kívül még 22 rendbeli olyan kiderítetlen lopás volt, amelyeknek elkövetésével szintén őt lehetett gyanúsítani. Ezért, hogy bizonyítékokat szerezhessünk be, Borotával elmentünk ismét Mezőkövesdre és a lakásából a bútorok és konyhaberendezés kivételével mindent elszállítottunk Szarvasra. Itt a községházán az összes tárgyakat kiraktuk és a sértetteket egyenként felszólítottuk, hogy nézzék meg azokat, felismernek-e olyan tárgyat, amelyet tőlük loptak el. A sértettek egymásután ismerték fel ingóságait, úgyhogy rövidesen 20 sértettnek összesen 90 drb tárgyát adtuk át mint bűnjelt megőrzés végett Szarvas község elöljáróságának.

A megmaradt tárgyakkal és Borotával átmentünk Gyomára és ott a községházán ugyanúgy kiraktuk a tárgyakat, hogy azokat a sértettek felismerhessék.

Időközben megállapítottuk még, hogy Borota 1930-ban és 31-ben Mezőkövesdről Orosházára hozzátartozóinak csomagokat küldött postán és e csomagokban különböző ágy- és ruhaneműek voltak. E ruhaneműek egy részét megtaláltuk, amit a hozzátartozók önként átadtak a járőrnek. A hozzátartozók előadása szerint arról nem volt tudomásuk, hogy a ruhaneműek lopásból származnak.

Október 17-én megérkezett a mezőkövesdi őrs értesítése, hogy Borota vadházastársát, Kandó Máriát őrizetbe vették. Nevezett nőt is Gyomára szállítottuk, akinél szintén több, lopásból származó, kivarrott és hímzett házivászon asztalterítőt, törülközőt, ágyterítőt stb. találtunk. Ezeket mint új árút, a matyó hímzett árúkkal e gyütt árusítani vitte, de nem tudta eladni. A nála talált

nagymennyiségű matyó hímzett árút megállapítás szerint részben ő hímizte, részben pedig árusítás végett bizományba kapta.

A bűnjelek közül a gyomai sértettek kiválasztották a felismert ingóságaikat.

Borota az ellopott tárgyak nagy részét vonatokon és országos vásárokon eladta. Csak azt vitte haza, amit nem tudott, vagy nem mert eladni.

Vadházastársa tagadta, hogy Borota lopásairól tudott volna. Azt beismerte, hogy Borota gyakran eljárt vidékre vásárokra és visszatérve különböző ruhaneműeket, élelmicikkeket és egyéb tárgyakat vitt haza, de neki azt mondta, hogy azokat a vásárban vette. A tárgyak egy részét eladták, az élelmiszereket közösen elfogyasztották.

A lakásukról elhozott ruhaneműk közül Kandó Mária kiválasztotta azokat, amelyek szerinte az ő jogos tulajdonát képezték. A még fennmaradó 86 darabra azt adta elő, hogy azokat Borota vitte valahonnan lakásukra és lehetséges, hogy lopásból származnak.

Borota e tárgyakra vonatkozóan is azt állította, hogy azokat részben ő, részben pedig vadházastársa vásárolták. A tárgyak között sok olyan is volt, amelyen különböző monogramok voltak, vagy annak kifejtett nyomai látszóttak.

Mivel a nyomozás alatt Gyomán, Szarvason és a környéki környéken említett gyanús tárgyak tulajdonosait nem tudtuk megtalálni, — mint gyanús tárgyakat külön bűnjeljegyzékbe foglalva Gyoma község előjáróságának az esetleges sértettek jelentkezéséig, illetve a bíróság intézkedéséig való megőrzés végett átadtuk. A tárgyakat részletesen leírva, ezenkívül a Nyomozati Értesítőben való közzététel végett az 1. nyomozó alosztályparancsnokságnak bejelentettük.

Borota Sándor Gyomán 21, Szarvason 23 és Mezöberényben 1 rendbeli lopást követett el. Ezenkívül a

békési őr a körözésben leírt tárgyak révén további négyrendbeli lopást derített rá.

A felsorolt lopásokat Borota részben besurranással, részben pedig bemászással és betöréssel követte el. A tárgyakat nem válogatta, ami a kezeügyébe akadt és értékes volt, elvitte. Csupán egy esetenél nem sikerült tárgyi bizonyítékot beszerezni. Ezenkívül Borota tagadta a gyomai ármentesítő kárára elkövetett elektromotorlopást is, mert azt a nyomozás során nem sikerült előkeríteni. Hogy ezt is Borota követte el, bizonyítják az alábbiak.

Az elkövetési idő teljesen egyezett Borota által a gyomai pénzügyőri szakasz és Szegő Károly sérelmére elkövetett lopás idejével. Az elkövetés módja hasonló volt az általa elkövetett többi ottani lopásokhoz. Borota a helyszínnel ismerős volt, mert a Holt-Körös partján többször járt és ott egyes ellopott tárgyakat is rejtegetett. Egy kis patent csavarkulcs előkerült tőle, amely a leszerelésre különösen alkalmas volt. Atársulat egyik alkalmazottja szeptember 20-án a helyszínen egy „Okma pálma” gumitalp nyomát látta, amit a nagy eső a cselekmény felfedezéséig elmosott. Borota cipője ugyanilyen talppal volt talpalva. Mezőkövesden szintén egyenáramú villanyfejlesztés van. Ott találtunk is az ellopott motorhoz hasonlókat részben felszerelt, részben szétszedett állapotban, de a kérdéses motort nem találtuk meg. Borotának Mezőkövesden minden bizonnyal orgazdája volt, mert az egész nyomozás alatt az volt a gyanúnk, hogy egyes tárgyakat ott értékesített. Ezt azonban Borota tagadta és a nyomozás alatt sem sikerült felkutatni.

Borota beismerése szerint még 1927-ben, mikor tájképek árusításával foglalkozott, Gyomán és Szarvason jó helyi és személyi ismereteket szerzett, ezért járt oda olyan gyakran lopni. Megállapítottuk, hogy még 1927-ben az ügynökösködése alatt megkezdte a kerékpárlopásokat Gyoma környékén. A szarvasi őr 1928 máju-

sában több szarvasi lakostól 10 drb lopásból származó kerékpárt vett őrizetbe. Az illetők azt adták elő, hogy a kerékpárokat egy Borota Sándor nevű, ismeretlen helyen tartózkodó és tájképek árusításával foglalkozó egyéntől vették jóhiszeműen, 1927—28. években. Borota ezeket a lopásokat is beismerte a mostani nyomozás során.

Borota előadása szerint a lopásokat úgy követte el, hogy leutazott Gyomára, vagy Szarvasra, hol a temetőket használta fel tartózkodási helyeül s a lopott tárgyakat is ott rejtette el ideiglenesen. Vendéglőbe nagyon ritkán járt, az állomáson csak addig tartózkodott, míg a jegyet megváltotta. A borotváját állandóan magával hordta és minden nap borotválta magát. A lopásoknál társa nem volt.

Mezőkövesden egyébként társadalmi életet élt. Jól öltözködött, kaszinóba járt, tagja volt az ottani sportegyesületnek, az Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek és pártoló tagja a Katolikus Legényegyletnek, annak ellenére, hogy ő unitárius volt.

Borota lopásért 5, önkényű eltávozásért 1 és közveszélyes munkakerülésért 1 ízben volt büntetve.

Borotát és vadházastársát a gyulai ügyészségnek adtuk át. A gyulai kir. törvényszék Borotát 4 évi szigorított dologházra és 5 évi hivatalvesztésre, vadházastársát pedig 7 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte.

*

A leírt eset a tervszerűséggel, hozzáértéssel és szívszággal lefolytatott eredményes nyomozás tanulságain kívül egyéb érdekességet is nyújt.

Borota hivatásos bűnöző volt, aki úgyszólván kizárólag bűncselekményekből tartotta fenn magát. A bűncselekményeket sohasem otthon, hanem attól nagy távolságban, az ország másik részén követte el. Lakóhelyén a tisztességes, jómódú polgár életét élte, erre

az elkövetett bűncselekményekből származó jövedelem adott neki módot. Ez a tény a megelőző szolgálat szempontjából nyújt tanulságot. Borota nem lakott mindig Mezőkövesden. Mint új jövevényre, némi figyelmet kellett volna szentelni. Borota prioráltatása feltárta volna szokásos büntettes voltát az őr előtt, ami megélhetési forrásának, gyakori utazgatásának firtatását vonta volna maga után.

Az, hogy Borota a szükséges helyi és személyi ismereteket ügynökösködése közben szerezte be, arra int, hogy minden olyan embert, akinek foglalkozásával az állandó helyváltoztatás vele jár, éber szemmel kell figyelni.

A hivatásos bűnöző rendszerint mindig hű marad bűnöző rendszeréhez. Borota nem válogatott sem az elkövetési módokban, sem az elemelendő értékek tekintetében.

Az is érdekes, hogy Borota annyira halmozta egymásra a bűncselekményeket, hogy az egész képéből nem egy ember, hanem joggal bünszövetkezet működésére lehetett következtetni. Ebből azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy a kriminalisztikai következtetés legtöbbször csak a valószínűség értékével bír, ezért sohasem szabad egyetlen egy feltevés vagy következtetés helytállósága mellett mereven kitartani.

GABONALOPÁS KIDERÍTÉSE.

Beküldte: *Kővári György* törzsőrmester.

(1936.)

1934 július 10-én *Fleischer György* tatai lakos, kereskedő az őrsön feljelentést tett, hogy 1933 november 7-étől a feljelentés napjáig magtárhelyiségéből ismeretlen tettes körülbelül 160 q búzáját ellopta.

Földvári András tiszthelyettes, őrsparancsnok a lopás nyomozására *Keresztény József* törzsőrmestert és *Horváth György I.* csendőrt vezényelte ki. A sértett a 160 q búza ellopását még a feljelentés megtétele előtt többeknek elbeszélte, úgyhogy a lopást illetőleg a községben már vélemény alakult ki. Arról beszéltek, hogy a sértett búzáját annak *Károly* nevű 25 éves fia lophatta, illetve sikkaszthatta el, aki a helybeli kávéházban sokszor szokott mulatozni.

1935 február 23-án *Fleischer György* újból megjelent az őrsön és feljelentést tett, hogy 1934-ben tett feljelentése óta magtárhelyiségéből ismét nagyobb mennyiségű gabonája hiányzik. A hiányt a magtárhelyiségbe beszállított, valamint onnan kiadott gabonamennyiségről vezetett könyveinek tüzetes átvizsgálása útján állapította meg. Számítása szerint 1933 november 7-étől 1935 február 22-éig magtárhelyiségéből 367.29 q búza, továbbá ismeretlen mennyiségű rozs és egyéb termény hiányzik. A rozs és egyéb termények könyveibe nincsenek pontosan bevezetve, így a pontos hiányt ezekre vonatkozólag nem tudja megmondani. Kárát 5—6000 pengőben jelölte meg.

Őrsparancsnokom az ügy nyomozására *Farkas József I.* csendőrrel engem vezényelt ki. A nyomozást azzal kezdtem, hogy a sértettet lakásán részletesen kikérdeztem. A sértett elmondta, hogy a magtár ajtaja zárral és lakattal van ellátva. A kulcsokat az iroda-

helyiségben őrzi. Azt sohasem észlelte, hogy a magtárhelyiség ajtaján levő záron vagy lakaton valami sérülés vagy karcolás lett volna. A magtárhelyiség az ő, valamint 25 éves *Károly* fia kezelése alatt áll. A magtárhelyiségben elhelyezett gabonamennyiségnek nagyobb részét *Károly* fia vásárolta a helybeli piactéren és szállíttatta onnan a magtárba. Ugyancsak *Károly* fia szokta az eladott gabonát a magtárhelyiségből kiadni. A vásárolt, valamint az eladott gabonamennyiséget az üzleti könyvekbe szintén a fia vezette be.

A tulajdonképpeni nyomozást a magtárhelyiségbe szállított és onnan kiadott, valamint a meglévő gabonamennyiségről vezetett könyvek tüzetes átvizsgálásával kezdtem. Az átvizsgálás során a sértett által bementetett hiányt én is megállapítottam. Ezután a magtárhelyiségben volt lakatot és zárat egy ismerős, megbízható lakattal megvizsgáltattam, de azokon semmiféle karcolás vagy más elváltozás nem látszott.

A nyomozás kezdetén a sértett *Károly* nevű fia, akit a sértett, valamint a község közvéleménye gyanúsított, nem volt odahaza. A nyomozás kezdetén nem is akartam őt kikérdezni, mert egyelőre nem volt ellene semmiféle bizonyítékom. A felmerült gyanú helytállóságának tisztázása érdekében a fiatalember viszonyait és életmódját, főleg esetleges költekezéseit szándékoztam felderíteni. Ennek során a helybeli kávéházban bizalmasan megállapítottuk, hogy a fiatalember a kávéházban hetenkint kétszer szokott megfordulni, de egész heti költekezése rendszerint csupán 4—5 pengőt szokott kitenni. A faluban híresztelt költekezése tehát valótlannak bizonyult. Ezt a csekély összeget nem lehetett összefüggésbe hozni a búzalopással. A sértett fia a nyomozás kezdetén a község lakosságától tudomást szerzett arról, hogy édesatyja, valamint a község lakossága őt gyanúsítja a lopások elkövetésével. Barátjainak és a kávéház tulajdonosának panaszkodott és azt mondta, hogy ha a tettes nem kerül meg, ő öngyilkos lesz.

A sértett fia, ha ugyan ő volt a tettes, feltevéseim szerint a cselekményt úgy követhette el, hogy piaci gabonavásárlásai során olyan gabonamennyiséget is elszámolt, amelyet nem vásárolt meg. A könyvbé, mint vásárolt gabonát, bevezette úgy, mintha a gabonát a magtárhelyiségbe beszállította volna, az árát pedig megtartotta magának. Ebből a feltevésből kiindulva, reméltem bizonyítékokhoz jutni. Egynapi nyomozás azonban nem hozott semmi ilyesmit napfényre, így az ő tettességére irányuló feltevést egyelőre félretéve, őt ki sem kérdeztem, hanem más irányban kezdtem nyomozni.

A helyszínt és a körülötte fekvő házak lakóit jól ismertem. Gondolatban mérlegeltem az eshetőségeket. Ebből újabb feltevés született meg. A terményt feltevésem szerint csakis több alkalommal, apránként lophatták el. Ez az elkövetési mód a közelben lakók tettességére utalt. Járőrtársammal gondolatban sorra vettük a közelben lakókat. Beszélgetés közben eszembe jutott, hogy a helyszíntől körülbelül 200 méter távolságban lakó Nemes Pált, továbbá annak barátait: Sas Ferenc és Schmid Márton tatai lakosokat az utolsó évben többször láttam különböző vendéglőkben mulatozni. Érdeklődni kezdtünk utánuk s megtudtuk, hogy nevezettek egy alkalommal 7—8 napon keresztül minden cél nélkül Budapesten tartózkodtak s onnan ittas állapotban, bérautón tértek vissza Tata községbe. Megállapítottam, hogy Tóváros község egyik vendéglőjében 1 évleforgása alatt kb. 5—600 P-t mulattak el, ezenkívül gyakori vendégei voltak a többi vendéglőknek is. Feltűnő volt, hogy a vendéglőkben mindig hármásban mulatoztak. Ezzel szemben azonban azt is megállapítottam, hogy Nemes Pálnak 3 hold földje és egy háza van, Sas Ferenc pedig 1933. év folyamán 7 hold földet örökölt, abból 4 holdat 2000 pengőért eladott, a még megmaradt 3 hold földet pedig 6 q búzáért haszonbérbe adta. Schmid jó hír-

névnek örvendő, 60 hold földdel rendelkező gazdálkodó fia.

Ezek az adatok a gyanút elerőtlenítették, mert a költekezést a sajátjukból is folytathatták. Én azonban tovább nyomoztam és azt igyekeztem tisztázni, hogy nevezettek adtak-e el búzát, ha igen, mikor és mennyit. A nyomozás során megállapítottam, hogy 1934. év őszén Nemes Pál egy kocsi, Sas Ferenc egy kocsi és Schmid Márton két kocsi búzát adott el a piactéren. Megállapítottam ezzel szemben azt is, hogy Schmid Márton az atyja sohasem bízta meg búza eladásával, Sas a 3 hold földje után járó haszonbért nem természetben, hanem pénzben vette fel, végül hogy Nemes Pál a 3 hold földjén búzát nem termelt. Megtudtam azt is, hogy a Schmid által eladott búzát Kis József fuvaros szállította el a piactérre. Háromnapi nyomozás után a leírt adatok birtokában Kis József fuvarost a község házára idéztettem és tanuként kikérdeztem. Kis elmondta, hogy Nemes Pál lakásáról 1934. év őszén 5 kocsi gabonát szállított a piactérre eladás végett. A piactéren az eladást Nemes, Sas és Schmid együtt szokták végezni. A búza kocsira rakása alkalmával Nemes és két társa minden egyes alkalommal jelen volt. Elmondta azt is, hogy Nemes lakásán, a szobában, a búza szállítása alkalmával mindig nagyobb mennyiségű gabonát látott. Kist a késő esti órákban kérdeztem ki, úgyszólván arról a két bizalmi egyénként alkalmazott községi rendőrön kívül más nem tudott. A kikérdezés után Kist nem engedtem szabadon, mert attól tartottam, hogy Nemes Pált vagy társait, akiket már alaposan gyanúsítottam a lopások elkövetésével, értesíti. Kist a két bizalmi egyénnel együtt az éjszakai órákban az őrsre kísértem. Őrsparancsnokomnak megállapításaimat jelentettem és kértem, hogy még két járőrt bocsásson rendelkezésemre azért, hogy Nemes Pál és társa lakására egyszerre tudjunk menni. Nemes és Schmid Tatán, míg Sas Tóvároson lakott. Őrsparancsnokom a két járőrt

szolgálatba vezényelte. Engem pedig Sas Ferenc lakására küldött. Sas Ferencet a lakásán feltaláltam és a községházára kísértem, ahol kikérdezéséhez kezdtem. Sas kezdetben tagadta, hogy tudomása van az elloptott gabonáról. Arra a kérdésre, hogy miből mulatozott, azt adta elő, hogy az eladott 4 hold földje árát mulatta el. Sasnak megneveztem társait és közöltem vele, hogy azok már a községházán vannak őrizetben. Ekkor Sas a cselekmény elkövetését beismerte. A lopások végrehajtását a következők szerint adta elő:

1933 szeptember folyamán Nemes Pál lakásán volt Schmid Mártonnal együtt. Ott elhatározták, hogy Fleischer magtárhelyiségéből, tudva, hogy ott állandóan nagyobb mennyiségű gabonakészlet szokott lenni, búzát fognak lopni. Elhatározásuk után a sértett magtárhelyiségén volt lakat-, valamint a zár nyílásáról gipsszel mintát vett. A minta után a lakathoz vaslemezről kulcsot csinált, a zárhoz pedig Nemes Pál pinceszekréjét alakították át. A kulcsokkal éjjel 1—2 óra közötti időben a magtárhelyiséget kinyitották és a magtárba mentek. Ott a lakásukról magukkal hozott 4 zsákot búzával telemérték, vállukon Nemes lakására vitték és ott a szobában elhelyezték. A sértett gabonakészletét így folytatólagosan dézsmálgatták. Mindig csak éjjel loptak. Egy-egy esetben 4—5 zsák gabonánál többet nem vittek el és a lakatot, valamint a zárat mindig gondosan becsukták maguk mögött. A lopások elkövetése alkalmával villamos zseblámpát használtak. A magtárhelyiségbe mindig csak ketten mentek be, egyikük meg a magtárhelyiség előtt, az utcakereszteződésnél őrködött. A búzán kívül elloptak még 6 q rozsot, 350 kg árpát, 316 kg zabot, 25 kg fehér babot és 25 használt üres zsákot. Az elloptott gabonamennyiséget kisebb, 7—8 q-s tételekben a tatai piactéren és különböző gabonakereskedőknek adták el, sőt a búzából Nemes Pál a sértett fiának is eladott 6 q-t. A sértett vásárlási könyvét átvizsgáltam s megtaláltam benne a 6 q-ról szóló tételt.

A lopott terményekért kapott pénzezen megosztottak. A pénz nagy részét mulatozásokra költötték.

A gyanúsítottak lakásait a járőr átkutatta és azokban rengeteg gabonaműt, zsákokat, lisztet, tolvajkulcsokat és egyébeket találtak.

A győri kir. törvényszék folytatólagosan elkövetett lopás büntette miatt Nemes Pált és Sas Ferencet 3—3 évi és Schmid Mártont 2½ évi fegyházbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerőre emelkedése után a sértett kárának megtérítését polgári peres úton kereste. Nemes Pál házáat eladták s így a sértett kárából 3400 P megtérült.

*

A tanulság ebből a nyomozásból elsősorban az, hogy gyakran nem a legkézenfekvőbb, legvalószínűbb megoldás a helyes. A közvélemény, sőt a sértett maga is meg volt győződve arról, hogy a tolvaj a sértett fia. A járőr igen helyesen járt el akkor, midőn nem tett fel mindent erre az egy kártyára, hanem a nyomozást más feltevésből kiindulva is lefolytatta. A nyomozás egyébként, mint jól átgondolt, lépésről-lépésre tervszerűen haladó munka, elismerést érdemel.

PÉNZLOPÁS NYOMOZÁSA.

Beküldte: *Füleki József* alhadnagy.

(1937.)

1937 júl. 4-én Szentlászlón voltam kivizsgáláson és 5-én reggel $\frac{1}{2}$ 7 órakor, hazafelé haladva, a gálosfai vasúti állomásra érkeztem, ahol felszállt a vonatra a gálosfai ős egyik járőre, amelynek tagjai Kerekes Antal törzsőrmester és Takács Ferenc csendőr voltak. Mivel ez az ős az én szakaszomhoz tartozik, a járőr jelentette, hogy Kaposvárra utaznak egy lopási ügyben nyomozni. Megkérdeztem, hogy milyen lopásban nyomoznak. A járőrvezető jelentette, hogy Koletár János szentbalázi lakostól (aki háta mögött ült), egy kaposvári géplakatos 2080 pengőt ellopott.

Hogy bővebb tájékozást szerezzek, magamhoz intettem a szomorúan üldögélő sértettet és megkértem, hogy nekem is mondja el, hogy mikor és mi történt nála és kit gyanúsít a lopás elkövetésével. A sértett elbeszélte, hogy ő 33 holdas kisgazda, cséplőgépe és szeszfőzdéje van. A birtok terméséből, a gép és szeszfőzde jövedelméből, valamint sertéshizlalásból összetakarítottak 2080 pengőt, mert házat akarnak építeni.

A pénz közt volt 14 drb 100 pengős, 6 drb 50 pengős, a többi 10 és 20 pengős. A pénzt, amely egy árjegyzékkönyvecskébe volt betéve és egy fehérszínű szenyves zsebkebe volt göngyölve, a konyhából nyíló hátsó szobában, az ajtó közelében lévő záratlan ládában tartották, használt és használaton kívül levő ruhák mögött, a láda belső részében.

A pénz június 30-án még megvolt, mert 10 liter törkölypálinkát adott el és a kapott összeget szintén ahhoz tette. A veje állítása szerint még július 1-én is megvolt, mert ő is tett a pénzhez egy kis összeget. Július 4-én, délután 15 órakor a pénzből ki akart venni

s ekkor rémülten látta, hogy a könyv a pénzzel együtt eltűnt.

Azonnal értesítette a feleségét, a leányát és vejét, akikkel a ládában lévő ruhákat egyenkint háromszor is kiszedték és kirázták, de a pénzt nem találták meg.

Arra a kérdésemre, hogy vajjon nem tették-e a pénzt más helyre és azután elfeledték, a sértett azt felelte, hogy a papírpénzt mindig abban a ládában tartották, míg az ezüst- és váltópénzeket egy zacskóban, a másik láda fiókjában szokták tartani, amit érintetlenül meg is találtak.

Ezután megkérdeztem a sértettől, hogy kinek váltott vagy fizetett a pénzből, kik jártak nála, kik tudták, hogy nekik a ládában ilyen nagyszámú pénzüket van. Előadta, hogy abban az időben, mikor a pénz még megvolt, két kocsmáros is járt nála pálinkát vásárolni, de azok nem jártak benn a szobában és így nem is tudhatták, hogy ők hol tartják a pénzt. Van azonban neki egy Elek Lajos nevű, kaposvári lakos, gépkezelője, aki már 5 éve dolgozik nála s cséplés alatt a gépét kezeli. Ezt az embert úgy szeretik, mint saját gyermeküket, tisztességes és becsületes embernek ismerték és most mégis őt kell gyanúsítaniok.

Nevezett gépészsegéd július 1-én nála volt és a gépét javította. 2-án reggel a gépész el akart utazni s felesége az utazás előtt reggelivel vendégelte meg. Amíg a gépész reggelizett, ő és unokája az istállóban voltak az állatoknál, felesége a sertéseket etette, a leánya és veje kocsin kivitték a munkásokat a mezőre s így a gépészsegéd 10—15 percig egyedül volt a konyhában. Feltűnt neki a gépkezelő viselkedése is, mert a reggelijét meg sem ette, mint máskor és minden búcsúzás nélkül elindult egy fél órával hamarabb az állomásra, habár oda 8—10 perc alatt ki lehet jutni.

Mikor a kapunál volt, ő utána kiáltott, hogy hová siet úgy, hiszen még sok idő van a vonat érkezéséig. Elek azt felelte, hogy elmegy, mert úgy értesült, hogy

hamarabb érkezik a vonat, mert ma Szentbalázs állomáson kerülnek el a vonatok egymást.

Mivel a gépészegéd egyedül volt a konyhában, igen jó alkalma volt a pénzt ellopni, ezért őt gyanúsítja, annál is inkább, mert a viselkedése is nagyon gyanús volt.

Elbeszéltem a sértettnek, hogy nekem három esetem volt, amikor pénzlopás miatt panaszt emeltek. Pedig a pénz nem vészett el, ugyanabban aládában megtaláltam, csupán a külső sarokból a belsőbe tették a sértettek s erről megfeledkeztek. Vajjon nem tették-e a pénzt ők is a láda másik sarkába, esetleg más ládába vagy szekrénybe és erről megfeledkeztek? A sértett erre elmondta, hogy az egész család segítségével háromszor szedték ki a láda tartalmát, de a pénzt nem találták meg, más ládába vagy szekrénybe pedig sohasem szokták tenni.

A sértett előadásából én is azt következtettem, hogy a konyhában egyedül reggeliző gépészegéd lehet a tettes, mert tudta, hogy hol tartják a pénzt és sem a szobaajtó, sem az ajtó közelében lévő láda, amelyben a pénz volt, nem volt bezárva. A konyhaasztalhoz a láda az ajtón keresztül csak 3 lépésnyire volt, tehát igen jó alkalma és elég ideje volt a pénzt ellopni.

Szentbalázson felszállt a vonatra a sértett leánya és veje, s így együtt utaztunk Kaposvárra. Az esetet ők is úgy adták elő, mint a sértett.

Amikor Kaposvárhoz közeledtünk, közöltem a járőrrel, hogy --- mivel nagyoösszegű pénzlopásról van szó — nem vonulok be, hanem a nyomozás vezetését átvesszem.

A sértett Kaposváron arra kért, engedjem meg, hogy előbb ő menjen a gyanúsított lakására a leányával és vejével, hátha rá tudja beszélni, hogy a pénzt adja vissza. Inkább ad neki 100 pengőt és megígéri, hogy nem jelenti fel.

Kaposváron útunk először is a rendőrségre vezetett,

ahol jelentkeztem és két rendőrt kértem magam mellé, hogy a kikérdezésnél s az esetleg megtartandó házkutatásnál jelen legyenek.

A sértettel úgy egyeztünk meg, hogy ha a gyanúsított tagad, nem hajlandó a pénzt önként előadni, akkor egyikük jöjjön ki az utcára és értesítsen minket, a másik kettő pedig maradjon benn, nehogy a gyanúsított a pénzt időközben elrejtse vagy megsemmisítse.

A sértett nemsokára ki is jött és értesített, hogy a gyanúsított nincs otthon. Elment Gadács községbe gépet javítani. A felesége sír és tiltakozik a gyanúsítás ellen.

Mivel a gyanúsított felesége már értesült arról, hogy a pénzlopással a férje van gyanúsítva és így — amíg a férjét felkeressük, ha tud a pénzlopásról — a bűnjelpénzt elrejtheti, bementünk a gyanúsított lakásába. A gyanúsított feleségével közöltem, hogy mi történt. Az asszony sírva mondta, hogy az ő férje a pénzt nem lopta el, de felhatalmaz arra, hogy mindenütt keressük, hogy ezáltal férjét tisztázza.

Kívánságára részletes és alapos házkutatást tartottunk, de a keresett pénzt nem találtuk meg. Mikor az eredménytelen házkutatásnak vége lett, a sértett azt mondta, hogy menjen a többi után ez is, rááldoz még egy autóútravalót és menjünk el a gyanúsítottért, hátha nála van a pénz és feleségével a lopást még nem tudatta.

Azonnal útnak indultunk Gadácsra, ahol a gyanúsítottat meg is találtuk, aki egy gazdánál gépet javított.

Amikor jövetelünk célját tudattam vele, tiltakozott a gyanúsítás ellen. Beismerte, hogy ő tudta, hogy a sértett hol tartja a pénzét, mert már többször neki is fizetett onnan. Azt is elismerte, hogy 2-án reggel a sértett konyhájában egyedül reggelizett s mintegy 10 percig egyedül volt, de a pénz ellopását tagadta. A gyanúsítottat autón visszavittük Kaposvárra, onnan vonaton Szentbalázusra utaztunk, hogy a nyomozást a helyszínen lefolytassuk.

Szentbalázson a gyanúsítottat Takács csendőrrel a pihenőszobában hagytam. Én Kerekes törzsőrmesterrel és két előljáróval a sértett lakására mentem, hogy ott helyszíni szemlét tartsunk s én is meggyőződjem arról, hogy a pénzt tényleg ellopták, nehogy a gyanúsítottat lopás gyanúja miatt ártatlanul feljelentsük. A sértettet és hozzátartozóit megkérdeztem, hogy hol volt a pénz, ki látta legutoljára. Figyelmeztettem őket, hogy jól gondoljanak vissza, hogy valamelyikük nem tette-e más ládába, vagy az ágy szalmazsákjába a pénzt, de mindannyian azt mondták, hogy a papírpénzt mindig abban a ládában szokták tartani, ahonnan ellopták.

Azután a sértettnek tudomására adtam, hogy utasításaink értelmében házkutatást fogok tartani ott, ahol a bűncselekményt elkövették, megnézem a ládát én is, hogy nincs-e ott pénz valami ruhadarab közé becsúszva. A sértett beleegyezett ugyan a kutatásba, de azt mondta, hogy ez mind hiábavaló dolog, mert ők már háromszor is megnézték.

A ládából egyenként minden ruhadarabot kiszedtem, kiforgattam és kiráztam, de — sajnos — eredmény nélkül. Megnéztem azt a ládát is, ahol az aprópénzt szokták tartani, de mindhiába.

Már nem bíztam abban, hogy a pénzt akár a sértett házában, akár más helyen megtaláljam, hiszen olyan határozottan állították, hogy csak abban az egy ládában szokták tartani, ahonnan elveszett. Alapos munkát szoktam végezni, ezért ennek dacára nekiláttam a szekrények átkutatásának is.

Az egyik ruhaszekrényben olyan régimódi kendervászon lepedők, törülközők és összekötött ringy-rongyok voltak, amiket már régen nem is használtak. Én ezeket is egyenként kirázva, az asztalra raktam. Amikor a szekrényből körülbelül félig kirakodtam, az összekötött régi ágynemű alatt örömmel pillantottam meg a zsebkendővel átkötözött könyvet. Kivettem és felmutatva kérdeztem: „Hát ez mi?”

„Jajj, Istenem! Alhadnagy úr, az Isten áldja meg, hogy megkereste abban a szekrényben is, mert ha nem keresi meg, még 2—3 évig sem került volna elő, mert abban a szekrényben olyan régi holmik vannak, amiket sohasem használunk” — ez volt a válasz.

Az egész család nem tudott hova lenni az örömtől. A legboldogabb köztük azonban a szerencsétlen gépészegéd volt, aki megszabadult a gyanú súlyos terhétől. A „sértett” azonnal 50 pengőt ajándékozott neki fájdalomdíjul.

A falusi emberek pénzrejtegetése már sokszor okozott bonyodalmat. „Jól elteszik”, lehetőleg mindig más, vagyis „jobb és jobb” helyre, azután megfelelnek róla és máris kész a lopás miatti feljelentés. Ezért a pénzlopásoknál különösen megszívlelendő az a szabály, hogy a nyomozásnak elsősorban azt kell tisztázni: történt-e egyáltalán bűncselekmény? Ha az első járőr alapos munkát végez, az ártatlanul gyanúsított ember zaklatására nem került volna sor.

CIGÁNYESETEK.

Beküldte: Székely Sándor őrmester.

(1938.)

I.

Az egyik gazda feljelentést tett, hogy a község határában levő tanyájáról a sertései közül ismeretlen tettes a kant ellopta. A nyomozás során cigányok jöttek gyanúba. A járőr a cigánytelepre ment, hogy ott megejtse a nyomozást. Odaérkezésekor az egyik cigány udvaráról nagy sertésvisongást hallott. Azonnal odaszaladt a járőr és akkor látta, hogy egy sertés, melynek a felső állkapcsára kötél van ráhurkolva, fel van akasztva a cigány udvarán levő körhintára. Az öreg cigány a három fiával — kezében egy nagy harapófogóval — mellette állt. A sertés minden erejét összeszedve igyekezett szorongatott helyzetéből menekülni, de az egyik cigány a lábát, a másik a farkát, harmadik a fülét fogta, a negyedik pedig egy fesztővasat tett a sertés szájába, hogy a kezét meg ne harapja. Az öreg cigányvajda pedig kezében a harapófogóval nagy szorgalommal tördelte, feszegette és húzgálta ki a sertés fogait. A járőr az agyonkínzott állatot leeresztette a kötélről.

Most már a községházán kikérdezésre került a sor annak tisztázása végett — hogy hol, mennyiért, mikor vette? Hol iratta a nevére? Hol van a marhalevél? És tulajdonképpen mit akartak vele csinálni? A cigányvajda erre valamit szólt, de érteni nem lehetett, majd hirtelen a földre dobta magát, jajgatott, azt hajtogatta, hogy hirtelen nagyon rosszul lett, de a kérdésekre, hogy mi baja és miért esett össze, nem válaszolt. A járőr azonnal orvost hivatott hozzá, hogy megtudja, tényleg van-e valami komoly baja, vagy csak szimulál. Az

orvos megállapította, hogy semmi baja, láza stb. nincs. Szakmegállapításait a cigány előtt közölte a járőrrel.

Az öreg cigány látta, hogy most már nincs kibúvó, a nyelve megeredt és kezdett beszélni. Előadta, hogy a sertést a közelmúltban vásáron vette, egy névleg nem ismert cigánytól, 45 P-ért. Arra a kérdésre, hogy hol van marhalevél, rögtön a zsebében kezdett keresgélni, de nem találta, pedig minden zsebében könyökig nyulált. Ezután azt mondta, hogy a szomszéd községben a községházán iratta nevére azzal együtt, akitől vette, felmutatni azonban most nem tudja, mert elveszítette.

A sertést azért húzta fel kötélen a körhintára, hogy a fogát elreszelje, mert túlnagy volt. A sertés még csak egyéves, a fogai annyira megnöttek volna, hogy a száját szétfeszítik.

A szomszédos községből, ahol a cigány a sertést állítólag vette és a marhalevelet átíratta, időközben a járőr megtudta, hogy a cigány állításai nem felelnek meg a valóságnak. Mostmár a járőr a kérdések ostroma alá fogta, melyekre hol válaszolt, hol a fejét lesütve hallgatott. Végül rászánta magát és beismerte, hogy a kansertést a három fiával előtte való éjjel lopta el a sértettől. A sertés fogait azért tördelte ki, hogy azt a gazdája fel ne ismerje. A fiai is tagadták először a cselekmény elkövetését, de később ők is beismerték.

II.

Rendes szolgálat alkalmával az egyik sértett panaszt tett a járőrnek, hogy a baromfiái állandóan vesznek. A baromfiak mindig nappal tűnnek el, de hogy milyen módon, arra vonatkozólag bővebb felvilágosítást adni nem tudott. A járőr feltevése az volt, hogy a baromfiakat vagy alkalmi tolvajok lopkodják, vagy pedig a szomszédságában elterülő erdőben tanyázó róka fojtogatja meg. A következő szolgálat alkalmával a járőr a tanya mellett levő erdőben — természetesen

ott, ahol legjobb kilátása volt és ahonnan az előtte levő terepet teljes egészében áttekinthette, — lesállást foglalt el. Két és fél óra múlva arra lett figyelmes, hogy az úton két cigányasszony közeledik, mikor azonban a tanya irányába értek, mind a kettő a tanyaába vette az irányt. A tanyában levő kutyák dühösen ugatva nekik rohantak és meg akarták őket harapni. A kutyák azonban hamar megjuhászkoztak, mert az egyik cigányasszony hirtelen valami ennivalót dobott nekik, mire azok azonnal elhallgattak és látszólag rágtak valamit. A kutyák egyszerre csak vonításba kezdtek s farkukat lábuk közé szorítva, vonítva szaladtak be a tanyaába.

Időközben a cigányasszonyok is beértek s nagy alázatosan, földig meghajolva „kezét csókolom” köszöntéssel köszöntötték a gazdaasszonyt, aki nem nagy örömmel fogadta őket. A gazdaasszony kérdezte tőlük, hogy miért jöttek? Mit akartok? „Hát csak azért jöttünk, kezit csókolom, hogy meglátogatjuk, mert tudjuk, hogy maga milyen aranyos, szép, jó, adakozó asszony.” „Hát az ura hol van?” kérdi az egyik. Mire a gazdaasszony azt felelte, hogy nincs idehaza senki, csak én egyedül és a tanyából takarodjatok azonnal ki. Erre az egyik cigányasszony elköszönt és útnak indult, a másik pedig szóval tartotta az asszonyt! Alighogy az udvarról kilépett, jobbra-balratekintett s egyenesen a ház mögé ment, ahol a baromfiak csoportosan ültek, ott a zsebéből szemenként kezdte szórni a tengerit a baromfiaknak és csalta maga után az erdőbe. A baromfiak a kukoricaszemeket szedegetve csapatosan mentek utána. Mikor az erdőbe beért, — mely a tanyától kb. 50 méterre volt, — a cigányasszony leült és tovább szórta a kukoricaszemeket a körülötte levő baromfiaknak. Egyszer csak elkapta az egyiket, villámgyorsan kicsavarta a nyakát s azonnal a ruhája alá tette és a lába közé fogta. Így folytatta ezt addig, míg a másik cigányasszony oda nem ért.

Mikor a másik cigányasszony odaért, valamit szólt hozzá cigányul és olyan mozdulatot tett, mely elárulta, hogy most már el akarnak menni a zsákmánnyal. A járőr erre előjött rejtekhelyéről és odament a cigányasszonyokhoz, akik egymás között cigányul halkan beszéltek s megkérdezte tőlük, hogy mit várnak s miért ül egyikük a földön. Az ülő cigányasszony erre azt felelte, hogy hirtelen rosszul lett, irtózatos gyomorgörccsei vannak és nem tud sehova se menni, meg se tud mozdulni. A járőrvezető a járőrtárs útján két bizalmi egyént hivatott oda. Mikor a bizalmi egyének a helyszínre érkeztek, a járőr a cigányasszonyt felszólitotta, hogy álljon fel, a cigányasszony azonban tovább adta a beteget, mint aki meg sem tud mozdulni. A járőr a bizalmi egyénéket felkérte, hogy állítsák fel, ez ellen azonban a cigányasszony tiltakozott és karjaival hadonászva torkaszakadtából jajgatott. Ez a magatartása nem sokat változtatott a helyzeten. A két bizalmi egyén a cigányasszonyt a helyéről felemelte és akkor látták, hogy a ruhája alatt öt darab döglött tyúk volt. Arra a kérdésre, hogy a tyúkok hogy kerültek a ruhája alá, azt felelte, hogy nem tudja és ő nem is vette észre, hogy döglött tyúkokon ül. A nála levő batyut a járőr kibontatta vele és abban egy darab kétméteres spárgát talált, melyre kukoricaszemek voltak ráfűzve. A cigányasszony azt mondta, hogy azért van nála, mert a nyakában szokta hordani nyaklánc helyett.

Mikor a járőr elébe tárta, hogy az erdőből figyelte az egész eset lefolyását, azt adta elő, hogy ő a tyúkokat megdöglölve találta és azért ült rájuk és azért takarta le ruhájával, hogy azok fel ne éledjenek. A hasgörcsei ekkor már elmúltak.

A járőr most már a sértett asszonyt odahívta, ki a tyúkokat sajátjának ismerte fel s mikor megnézte részletesebben, akkor látta, hogy a nyaka mindegyiknek ki van csavarva.

A részletes kikérdezés során mindkét cigányasz-

szony beismerte, hogy azért mentek be — kéregetés ürügye alatt — a sértett tanyájába ketten, hogy megtudják azt, hogy kik vannak otthon, s ha azt tisztázták, akkor az egyikük a gazdaasszonyt szóval tartja, a másik pedig ezalatt a baromfiakat kicsalja és megfogja. A cigányasszony most már beismerte, hogy a tyúkokat ő csalta ki az erdőbe, úgy, hogy kukoricaszemeket szórt el és mikor közel mentek hozzá, elkapta a nyakukat, rögtön kicsavarta, hogy ne tudjanak zajt csapni és a ruhája alá tette azért, hogy ha esetleg valaki arra talál menni, meg ne lássa. A spárgára felfűzött kukoricaszemek azért voltak nála, hogy ha a tyúkok félnek tőle és nem mennek közel hozzá, akkor ő leül egy bokorba, a spárgára fűzött kukoricaszemeket pedig kiteszi. Mikor a tyúk a kukoricaszemet felkapja és lenyeli, nem tud elszaladni és ő ekkor zajtalanul magához húzhatja és megfoghatja.

A bírósági tárgyalás során azonban az előadását megváltoztatta és azt vallotta, hogy az öt darab tyúkot dögölve találta.

III.

Az egyik asszony, ki második felesége volt az urának, félve attól, hogy férje az első feleségét is szereti és őt elhanyagolja, egy Sári nevű ismert cigány jóaszszonyhoz fordult tanácsért.

Egyszer, mikor egyedül volt lakásán, megjelent nála Sári néni, nagy szurtos, mocskos pipával a szájában. „Meggyüttem, drága asszonyság, de nincsen tán idehaza senki, csak maga.”

„Hát szépasszony! Én most nagyon éhes vagyok. Mielőtt hozzáfognék a maga boldogságának megjósolásához, adjon nekem valamit enni.” Az asszony adott is neki, ezután Sári néni azt mondta, hogy most már őt hagyja nyugodtan a szobában egy fertályóráig, hogy ott maga egyedül gondolkozzon. Mikor az idő eltelt, az

asszony bement a szobába, de akkor a Sári néni már a szerencsekártyát rendezgette. „Na üljön ide mellém a földre és emelje el a kártyát háromfelé. Hát kedves asszonyom! Maga de nagyon boldogtalan asszony lesz, ha ez tovább is így megy, adjon nekem ötven pengőt, én majd beszélek az urával és majd mindent jóváteszek. Mutassa asszonyom a tenyerét, magának a tenyere azt mutatja, hogy csak akkor lesz igazán boldog a férjével, ha velem sűrűn jósoltat, én pedig majd adok az urának valami szert s akkor azt csinálhat vele, amit akar és oda megy, ahová akarja, magát pedig annyira megszereti, hogy soha el nem tudja hagyni.” „Sári néni! Most a pénzt nem tudom odaadni, mert nincs apró, hanem majd a következő alkalommal.” „Jól van, drága asszonyság, akkor is jó lesz.”

Mikor Sári néni eltávozott, nagyon alázatosan megcsókolta az asszony kezét, de mikor a kapun kiment, majdnem futott. Az asszony bement a szobába megnézni, hogy hány óra, de a kis arany karóráját nem találta a megszokott helyén. Gyanakodni kezdett s azonnal átnézte a szekrény fiókját is, ahol két darab százpengős papírpénz volt és akkor látta, hogy a retikül, melyben a pénz volt, úgy van a helyén, ahogy volt, de a kétszáz pengő hiányzik belőle. Az asszony azonnal az örsre szaladt s az esetet jelentette. Az örsparancsnok intézkedésére rögtön járőr ment a cigánytelepre. Mikor a járőr a cigánytelephez közeledett, látta, hogy észrevették és a cigánygyerekek közt nagy a sürgés-forgás, egy cigányasszony pedig beleszaladt a putri mellett levő vízestóba, melyben sűrű nád volt. A járőr a cigányasszonyt kihívta a vízből — bár kijönni vonakodott — s megkérdezte, miért ment bele, mire azt felelte, hogy nagyon melege van. A járőr azonnal házkutatást tartott, de az eredménytelen volt, majd a személymotosztást is megejtette, sajnos, ez is eredménytelen volt.

A gyanúsított cigányasszonyt most már a járőr a

községéhez kísérte. Ekkor kiderült, hogy a két százpengőst a haja közé dugta és a hajával összecsavarta. Most már megbízható női bizalmi egyénekkel vizsgáltatta meg részletesen és a női karórát egy rongyba csavarva szintén megtalálta. A cigányasszony ezekután a cselekmény elkövetését beismerte.

IV.

Országos vásár után két nap múlva a sértett feljelentést tett a járőrnek, hogy a vásárban egy Jancsi nevű cigánytól 400 pengőért egy feketeszőrűkanca lovat vett, mely marhalevél szerint ötéves volt. A lovat mint ép, hibátlanlt vette meg. Megvételkor azt részletesen meg is nézte: úgymint fogazat, szem, láb stb. szempontjából. Mióta a ló nála van, semmit sem evett és ő úgy látja, hogy a foga le van reszelve, a szemöldöke, orrhát és a vakszem körül pedig a ló meg van öszülve, amit megvételkor nem látott rajta.

A járőr a lovat megnézte, hogy a sértett által előadottak megfelelnek-e a valóságnak és megállapította, hogy a ló közép- és szegletfogai le vannak reszelve, a fekete mélyedés (kupa) pedig úgy van tüzes vassal belesütve. A szemöldök, orrhát és vakszem körül levő ősz szőrök be voltak festve feketére, hátulsó jobb lábán a csánkban pedig jól felismerhető, éles tárgytól eredő vágott seb volt. A járőr előtt most már alapos volt a gyanú arra nézve, hogy a cigány csalást követett el. A járőr a cigányt felkereste és részletesen kikérdezte a bűncselekményre vonatkozólag. Jancsi cigány, aki hasonló cselekmény miatt már több ízben volt büntetve és az ilyen ügyekben nagy gyakorlattal rendelkezik, a cselekmény elkövetését körömszakadtáig tagadta. De végre is beismerte, hogy a ló nem ötéves, mint ahogy az a marhalevélen fel van tüntetve, mert a marhalevél egy másik lóé volt, amely megdöglött. A ló fogait ő reszelte le, mert már nagyon nagyok voltak és ő égette

bele a kupát tüzes vassal, hogy fiatalabbnak lássék. A ló orrhátát, szemöldökét és vakszemét fekete festéssel kente be, a csánkját késsel megvágta, hogy azt úgy tűntesse fel, mintha a sántítást a frissen ejtett seb okozná.

V.

Vásári kereskedő, aki ruhanemű eladásával foglalkozott, az országos vásáron feljelentést tett a járőrnek, hogy a sátorból ismeretlen tettes négy darab fehér férfingtonget ellopott, míg ő a vevőközönség kiszolgálásával foglalkozott. Arra vonatkozólag, hogy ki lehetett a tolvaj, felvilágosítást adni nem tudott. Ezek után a járőr a sátorok között figyelőállást foglalt el, helyét azonban sűrűn változtatta, hogy ne legyen feltűnő. Két és fél órai figyelés után észrevette, hogy a közönség között 20—25 méter távolságra elszórtan négy cigányasszony ólálkodik. Majd közülök odament az egyik a sátor elé, ahol zsúfolásig volt a vevőközönség és ő is felvett két darab női inget és nézegette, de ekkor már a tömeg között ott állt a többi is különböző öltözetben, úgyhogy csak az ismerte fel őket, hogy cigányok és együvé tartoznak, aki már hasonló esettel foglalkozott.

A cigányasszony kihasználta azt a pillanatot, midőn a kereskedő és személyzete el van foglalva és a két darab női inget hátraadta a tömegben levő társának és ő csak továbbált s nézegette ismét az eladó árut. A járőr most már a sátor mögül óvatosan előbújt, de mikor a cigányasszony meglátta, azonnal futásnak eredt. A járőr utána vetette magát és rövid üldözés után a két asszonyt a vásári közönség segítségével elfogta. Ekkor azonban már egyiknél sem volt az ellopott ruhaneműből. Tagadták, hogy ők loptak volna valamit. A sértetthez kísérték, ki még nem is tudott róla, hogy tőle is loptak ruhaneműt.

A járőr a gyanúsítottakat a bűncselekményre

nézve kikérdezte, de azok tagadtak mindent, azt is, hogy velük még másik két cigányasszony is lett volna. Az őrskörlethez tartozó egyik községben a lakásukon a járőr még aznap házkutatást tartott, de eredménytelenül. Később beismerték, hogy még két cigányasszony társuk volt. A járőr ezek lakásán is házkutatást tartott és az ellopott kész ruhaneműket egy nagy dunnában, a toll közé bevarrva, megtalálta. Ezekután beismerték, hogy kilesték, mikor sok vevő volt egy helyen s ekkor ők is felvették, nézegették az árukat, majd mikor a kereskedő el volt foglalva, akkor egyikük átadta a háta mögött levő társának, az pedig újból továbbította, úgyhogy mire a sértett észrevette, akkor a ruha már a negyedik kézen volt. Ezt azért csinálták így, hogyha esetleg rajtaveszítenek, a tolvajt hiába fogják meg, mert annál a lopott ruhákból már nem lesz egy darab sem.

VI.

A reggeli órákban a sértett a járőrnek feljelentette, hogy az éjjel ismeretlen tettesek hét darab hízott libáját a lakása udvarán levő ólból ellopták. Hogy kik lehettek a tolvajok, azt nem tudja. A helyszínen egy mezítlábas lábnyom van.

A járőr azonnal a helyszínre ment s először általánosságban, majd részletesen megejtette a helyszíni szemlét. A helyszínen két mezítlábas lábtól eredő, 20 cm hosszú, 12 cm széles lábnyom benyomatot talált, a lábnyomok közötti távolság 80 cm volt. A jobb láb nagyujja a nyom szerint görbe volt. A másik lábnyom pedig 38 cm hosszú, 15 cm széles és rongyokba csavart volt. A nyomokon kívül a járőr a helyszínen egy feltűnő füstszagú ruhadarabot talált. Feltevése az volt, hogy a ruhadarabot valószínűleg cigányok hagyhatták ott, mert azoknak van jellegzetes füstszaguk. A lábnyomokat a járőr biztosította.

Ezután a járőr a cigánytelepre ment, hol a helyszínen visszahagyott ruhadarabot a cigánygyermekeknek megmutatta azzal, hogy amelyikőjük elveszítette, elviheti. Ez nem járt eredménnyel. Ezután a cigánytelepen lakó cigánynőket és férfiakat egy csomóba szedette össze, s egyenként megnézte a lábukat. A Guszti cigány lába hasonló volt a nyomhoz, s a jobb lábának nagyujja görbe is volt. Mivel a gyanú így alapos volt, Gusztit a járőr őrizetbe vette, a kiöntött lábnyomokat a lábával összehasonlította. A gipszöntvény és a láb azonosnak mutatkozott. Most már a járőr Guszti lakásán házkutatást tartott és egy hízott libát megsütve, a földön volt szalmazsák alatt, a földbe ásva megtalált. A cigány a liba holszerzését és saját alibijét nem tudta elfogadhatóan igazolni.

Guszti cigány ezután beismerte, hogy a bűncselekményt ő követte el Miska nevű társával. Dacára a téli időnek, azért volt mezítláb, hogy a lábnyomát meg ne ismerjék. A Miska cigány is azért kötözte a lábát rongyokba. Beismerte, hogy a ruhadarabot is ő hagyta a helyszínen. A libákból hat darabot már eladtak, de az ára, amelyen megosztozkodtak, részben még megvan. Az esetet Miska cigány is ugyanúgy beismerte.

VII.

Kövér László nagykőrösi lakos, 1935. aug. 14-én a járőrnek feljelentette, hogy az éjjel lakószobája mellett levő éléskamrájába ismeretlen tettes betört oly módon, hogy az ablakra először agyaggal bekent ruhát ragasztott, s azután az ablakot zajtalanul benyomta. Az ablak betörése után az éléskamra ajtaját kifeszítette és onnan 28 kg sertéssonkát elloptott, azután ugyanazon az úton elmenekült.

A járőr azonnal a helyszínre ment, megejtette a helyszíni szemlét és megállapította, hogy a tettes a kerítésen át a kerten keresztül ment be az udvarra. Az

ablakra sárral bekent ruhadarabot ragasztott, hogy a zörgést megakadályozza, illetve tompítsa, az ajtót pedig reszelőből készült feszítővassal feszítette ki. A feszítővasat, amelyet a tettes a helyszínen hagyott, a járőr alaposan megvizsgálta s azt alkalmi szakértővel is megvizsgáltatta. A feszítővasat olyan egyén hagyhatta vissza a helyszínen, aki fúrók készítésével és eladásával foglalkozik. Ez volt az alkalmi szakértő véleménye.

Most már a járőr olyan egyének után puhatolt, akik ócskavas eladásával, vevésével, továbbá fúrók eladásával és készítésével foglalkoznak. Megállapította, hogy a cigánytelepen lakó Jancsi cigány foglalkozik fúró készítésével és eladásával. A járőr a cigánytelepen a Jancsi nevű cigányt felkereste, aki akkor nem volt a lakásán, hanem a község határában tartózkodott. A járőr erre a cigánytelepről eltávozott és a telep közelében lesállást foglalt el, hogy a cigányt hazajövelekor elcsíphesse. 23 órakor egy cigány tényleg a telep felé tartott. Mikor a közelbe ért, a járőr igazolásra szólította fel. A cigány se szó, se beszéd, futásnak eredt.

Rövid üldözés után a járőr elfogta, megbilincselte. Tényleg Jancsi cigány volt, s mivel most már alapos volt az ellene szóló gyanú a bűncselekményre vonatkozólag, részletesen kikérdezte. Tagadott mindent. Másnap reggel bizalmi egyének jelenlétében a lakásán megtartott házkutatás alkalmával a járőr a helyszínen hagyott feszítővashoz hasonlót talált. Mivel Jancsi cigánynak a szomszéd községben lakó cigányrokona alaposan gyanúsítható volt, hogy az ellopott sonkát ahhoz vitte és ott rejtette el, a járőr annak lakásán is házkutatást tartott és az ellopott sonkát a szemétdombban, egy lepedőbe csavarva, elásva megtalálta. Holszerzését igazolni nem tudta és beismerte, hogy a sonkát testvérbátyja, Jancsi cigány vitte hozzá előttevaló nap reggel.

A bizonyítékok súlya alatt Jancsi cigány beismerte, hogy a sértett sonkáit ő lopta el olymódon, ahogy azt a sértett elmondta. A feszítővasat pedig otfelejtette.

VIII.

1937 május 20-án én és Henc Lajos csendőr Nagy-kőrös határában portyáztunk. 9—10 óra közötti időben Boros Sándor nagykőrösi lakos jelentette, hogy bezárt baromfi (tyúk)-öljából aznap virradóra az ajtó kifestése után nyolc tyúkot és egy kappant ismeretlen tettes ellopott. Előadta még, hogy a tolvaj az éléskamrájának a hátsó vályogfalát is kibontotta, az így keletkezett lyukon bebújt s 54 kg búzalisztet és 1 drb hétkilogrammos kenyeret ellopott.

Járőrtársammal bizalmi egyének jelenlétében megajtettem a részletes helyszíni szemlét, de bűnjelet nem találtunk és olyan nyomokat sem észleltem, amiből csak hozzávetőleg is lehetett volna a tettes személyére következtetni. A helyszíni szemle eredménytelensége azonban nem a járőr hibája volt, mert mire odaértünk, a kíváncsiak már összetapostak mindent.

Mivel a helyszín a tettesre semmi támpontot nem nyújtott, igyekeztem a helyszínre vezető, vagy az onnan elvezető útját megállapítani. Puhatoltam a határban jóembereimnél: éjjeli öröknél, csőszőknél, stb., de eredmény nélkül. Először is a Kocsér község felé vezető út kínálkozott, amely sértett tanyája mellett vezet el. Nyomokat itt sem találtunk. Tovább folytattam a nyomok felkutatását s most már azt gondoltam, hogy a tettes nem az úton ment és távozott el a tanyából — már csak azért sem, mert éjjel eső volt — és valószínű tudta azt, hogy nem jó lesz a rendes úton menni, mert a visszahagyott nyomok elárulják. Ezért az út mellett lévő gyepen kutattam nyomok után, ez eredményre is vezetett. A gyepen egy lovaskocsi nyo-

mát találtam. A paták alakjából és irányából meg tudtam állapítani azt, hogy a kocsi Nagykőrös felől jött, a gyepen megfordult és ismét Nagykőrös felé távozott. A kocsi mellett használható lábnyomokat nem találtam.

Most már a kocsi- és patanyomot alaposan megvizsgáltam. Lemértem a keréktalp szélességét, a két kerék közötti távközt, a patanyomokat pedig szintén pontosan lemértem és kiöntöttem. Még azt is meg tudtam állapítani, hogy a gyanúsított lova csődör vagy herélt, mert míg a kocsi a gyepen állt, a lova vizelt és a vizelet helye az első patanyomhoz közel volt. A kocsinyomot a városig tudtam követni, ott azonban a betonútra tért s így elvesztettem.

Képzeletben végigmentem az egész város határán, a városban, hogy kiknek van egylovas kocsijuk, hol laknak, melyiknek mi a foglalkozása és hogy a lopás elkövetése idejében melyik hol volt. Ezeket az emberek sorra vettem. Fáradságom eredménytelen maradt, mert mindegyik alibit tudott igazolni. Időközben eszembe jutott, hogy egy évvel előbb a nagykőrösi határban és városban is több ízben láttam egy cigányembert, hol egy-, hol kétlovas kocsival járkálni. A cigánytelepen megállapítottam, hogy ott egy évvel előbb tényleg járt egy cigány egylovas kocsival, aki kéregetett. Jelenlegi holtartózkodására vonatkozólag csak annyit tudtam meg, hogy távozásakor Kecskemét felé ment. Azonnal Kecskemétre mentünk és ott találtunk is több olyan cigányt, kinek kocsija és lova volt, olyant azonban, kinek csak egy lova lett volna, nem találtunk. Sorra lemértem mindegyik kocsijának a keréktalpat, a kerekek közötti távolságot.

Egy kocsi teljesen azonosnak látszott. A ló patáinak méretei azonban nem egyeztek. Megtudtam, hogy a cigányunk közvetlenül odaérkezésünk előtt adott el egy lovat a szomszédságában lakó baromfikereskedőnek. Mikor annak a lónak patáit is lemér-

tem, teljesen azonos volt a helyszín közelében talált patanyomokkal. Gyanúm most már megerősödött és a cigányt azonnal őrizetbe vettem. Most már házkutatást is tartottam. Az 54 kg búzalisztet a kemencében, száraz hamu alá rejtve, megtaláltam. A kenyeret és a baromfit nem sikerült megtalálni. A szomszédságban lakó baromfikereskedőt, kinek a lovat eladta, — mivel alapos volt a gyanúm, hogy a baromfit is annak adta el — kikérdeztem, lakásán házkutatást tartottam, eredmény nélkül. Először tagadott, majd később beismerte, hogy a nyolc tyúkot és a kappant ő vette meg a cigánytól, de azokat azonnal eladta a kecskeméti hetipiacon egy előtte ismeretlen másik baromfikereskedőnek.

A gyanúsítottat a rendőrkapitányságon a bűncselekményre részletesen kikérdeztem, ki a lopást most már beismerte. Elmondta, hogy a herélt lovat azért adta el, hogy árulójává ne váljék, ha esetleg útközben valaki meglátja.

*

A csendőrség működési területeinek a közbiztonságát a cigányok erősen veszélyeztetik. Annak, aki cigány ellen nyomoz, a cigányt ismernie kell. A leírt érdekes esetek alkalmasak arra, hogy az idevágó ismereteinket bővítsük.

GYANUS EGYÉNEK IGAZOL- TATÁSA.

Beküldte: *Bak András* tiszthelyettes.
(1938.)

1937 május 12-én az őrson megjelent Dávid Benőné és jelentette, hogy aznapra virradó éjjelen ismeretlen tettesek bezárt baromfióljából 36 növendéklibáját 120 P kárértékben ellopták. A járőrrel magam is megjelentem a helyszínen, ahol az alábbiakat állapítottam meg.

A sértett telkén az utcától 15 m távolságra van egy gazdasági épület, mely az utcával párhuzamosan épült. Ennek az épületnek egyik helyiségében voltak a libák éjjelre bezárva. E helyiség ablaka és ajtaja ugyancsak az utcára néz. Ajtaja kulccsal, míg ablaka belülről, fordítható retesszel volt bezárva. A tettes az ablak keretét kívülről megrázta, mire az igen lazán működő, fordítható retesz elfordult s ezáltal az ablak kinyílt. A kinyílt ablakon át a tettes behatolt és az ablakon keresztül 36 drb libát elvitt. A járőr az ablak közötti falon 2 drb női (hullám) hajcsatot talált. A helyszínen lábnyomok után is kutattunk. Sikerült is egy férfi és egy női cipőtől eredő nyomot találni. A nyomok éles körvonalúak és jellegzetesek voltak, a járőr rögzítette is őket. A helyszínen talált adatok alapján megindított nyomozás nem vezetett eredményre.

1937 május 19-én, 17 órakor az I. számú őrzőleporozására egy lovasjárőrt vezényeltem ki. Ezt követően, 20-án 1 órakor másodmagammal a rendes járőr utánporozására indultam.

20-án, az esti órákban, a község észak-nyugati szegélyén lévő téglagyár kibányászott gödrében hevert Petes Károly törökszentmiklósi lakos, több

szörösen büntetett előéletű egyén, aki, amint később megállapítottam, már 20-án, 17—18 óra közötti időben megérkezett Törökszentmiklósról Dévaványára kerékpáron. A kerékpár csomagtartóján két darab fenyőfaládát hozott magával. Szándéka az volt, hogy az általa 1937 május hó 12-ére virradó éjjelen elkövetett sikeres baromfilopást megismételje. A község széléhez érve, a téglagyár kibányászott gödrében a fenyőfaládákat kerékpárjáról leszerelte és elrejtette. Majd kerékpárra ülve a községbe ment, hogy kikémlelje az elkövetendő lopás színhelyét. A téglagyártól számítva, 4,5 km távolságra, a község délkeleti szélén van Seres Vilmos gazdálkodó háza, melyben 76 éves atyja lakik.

Petes megfigyelte, hogy Seres idős atyja mintegy 35—40 növendéklibát terelget a lakóház előtt és a község szélén lévő akácos erdőbe. Most arra volt még szüksége, hogy az idős libapásztor melyik házban lakik és a libákat melyik épületben fogják éjjelre elhelyezni. A nap már lemenőben volt, Petes az erdő déli szegélyén lesállást foglalt el, anélkül azonban, hogy az aggastyán libapásztor bármit is sejtett volna. Mintegy félóra elteltével sikerült Petesnek megállapítania, hogy melyik házba tereli a libákat. Most már egy közelebbi részletre volt kíváncsi. Tudni akarta, hogy a libákat a telek melyik részén helyezik el. Ezért kerékpárra ülve, elhaladt a ház előtt, amikor is az igen alacsony kerítésen keresztül megállapította, hogy az öreg az egyik utcasorba épített melléképületbe terelte a már biztosnak vélt szákmányt. Ismételen elhaladt kerékpárján a ház előtt. Eközben további fontos adat birtokába jutott. Az idős libapásztornak ugyanis a felesége odaszólt, hogy „azt az utcai ablakot nyisd ki és támaszd ki, azzal a téglával, hogy a szél be ne hajtsa, mert a libáknak melegük lesz”. Ezután Petes ismét az erdő déli szegélyébe ment, hasrafeküdt és figyelte, hogy nem vetődik-e

haza a kiszemelt házhoz valami izmos férfi, akitől tartania kell.

Bealkonyodott, senki a házhoz nem tért haza. Kerékpárra ülve, a hátrahagyott ládákért indult. Útközben betért a község főutcáján lévő korcsmába s ott kétszer két deci bor elfogyasztása után folytatta útját. A téglagyárhoz érve, lehevert a gyepré és tervezgette magában a lopás végrehajtását. Mintegy kétórai pihenés után a gödör mellett elhúzódozó műútról lódobogást hallott. Erre felfigyelt és látta, hogy két lovascsendőr közeledik a község irányába. A csendőrök elhaladása után (ez volt a rendes járőr) a már ládával felszerelt kerékpárt maga előtt tolva, óvatosan követte őket, hogy megállapítsa, hogy a csendőrök útja merre vezet. Örömmel állapította meg, hogy a laktanyába. A csendőrlaktanya melletti erdőszegélynél lesállást foglalt el és megfigyelte, hogy a csendőrök a lovakat az istállóba vezették és a laktanyakaput belülről becsukták.

Semmi veszélyt nem látva maga körül, a cselekmény végrehajtására indult. Seres lakásához érve, a kerékpárját a reászerelt ládával együtt az erdő házfelőli szegélyénél egy fához támasztotta, a nála lévő zsákokat magához véve, a libák elhelyezésére szolgáló ólhoz ment. Látta, hogy az idős libapásztor a feleségétől kapott rendelkezés szerint az ablakot téglával kitámasztotta. Az ablak földszinti magassága 2 m volt, a falon 60 cm magasságban párkány húzódott, amely az igen magas ablakon át való behatolást elősegítette. Az ablaktámasztékot (téglát) a fal utca felőli tövéhez tette, az ablakon át bemászott és a libákat zsákba rakta és az erdőnél hagyott kerékpárra szerelt ládába tette. Ezután zsákmányával eltávozott.

Útját a község szélén folytatta mindaddig, amíg a téglagyárhoz ért. Itt megállt és rövid ideig pihent. Megnyugodott, hogy a lopás sikerült és a zsákmányt is biztosítva látta, mert a lakott területet már elhagyta

és útja is szabad, mert arról a csendőrijárőr bevonult. Útját gyalog folytatta Kisújszállás irányába, mert a kerékpár gumija lyukas volt. Dévaványa községtől 12 km távolságra már elhaladt, a hajnali pír jól megvilágította a határt, amikor Kisújszállás felől Dévaványa község irányában, vele szemben haladva, egy lovas csendőrijárőr tűnt fel. (Az utánportyázó járőr.) Kétségbeesve gondolkodott, hogy mitévő legyen. A műútról egy kocsit vezetett be G. Tarr Ferenc tanyájába. Abból a feltevésből kiindulva, hogy a csendőrök nem vették észre, elhatározta, hogy a járőr elhaladásáig ebben a tanyában húzódik meg.

Terve nem sikerült, mert a csendőrijárőrnek az egyenes úton még korábban feltűnt a kerékpáros, mint Petesnek a járőr. A műútról történt hirtelen letérése a járőrben gyanút keltett. Járőrtársamnak vágta vezényeltem, hogy a gyanússá vált egyént igazoltassam. Petest már a tanyában sikerült csak elérni. A tanya udvarára érve, egy általános áttekintéssel a bemenekült kerékpárost kerestem, de nem láttam. Majd az udvaron foglalatoskodó kanászgyerektől érdeklődtem. A kanászgyerek útbaigazított és azt mondotta, az illető disznókereskedő. Erre a járőrtársammal együtt lóról leszálltam, a disznókupecet magamhoz szólítottam és igazoltattam. Így sikerült megállapítani, hogy az illető Petes Károly teherautótulajdonos.

Petes az igazoltatás alkalmával igen izgatottan viselkedett, de az azt követő kérdések még inkább fokozták izalmát. Megkérdeztem, hogy hol van az a kerékpár, amivel a tanyába jött? Petes a góré mellé mutatott. A kerékpárhoz menve, megkérdeztem Petest, hogy mit szállít a fenyőfaládjában. Petes kijelentette, hogy a Vésztő községben vásárolt kis libákat szállítja a törökszentmiklósi lakására. Arra a kérdésre, hogy a szállított liba mennyi, Petes egy ideig gondolkodott, majd kijelentette, hogy 38. Megkérdeztem még tőle, hogy a libákat mennyiért vette, mire

azt felelte, hogy páronkint 4.50-ért. Megkérdeztem, hogy összesen mennyit fizetett a 38 libáért, Petes erre azt válaszolta, hogy 53 P 20 fillért. A tanyába, állítása szerint, a libák itatása végett tért be. Erre meghagytam neki, hogy a libákat a ládából olvassa le, 38-at olvasott meg. Erre odaléptem és láttam, hogy még 2 döglött liba a ládában maradt. A libák száma és azért fizetett összeg tekintetében mutatkozó ellentmondások kétségtelenül módot adtak ahhoz, hogy Petest őrizetbe vegyem és a libák általa bementetett vásárlásának színhelyére, Vésztő községbe elővezessem. Petes megkérdezett, hogy vállalom-e a felelősséget az ő személyes szabadságának megsértéséért, valamint a libák esetleges elhullásáért?

Ezután Dévaványa község irányába útnak indulunk azzal a céllal, hogy Vésztő községbe megyünk és ott a libák volt tulajdonosát felkeressük.

Dévaványa községben, a csendőrlaktanyába érve, a napos csendőr jelentette, hogy az éj folyamán Seres Vilmos sérelmére 40 növendéklibát ismeretlen tettes ellopott és az ügyben a nyomozást a helyi ügyeleti járőr már be is vezette. Petes Károly fülét a napos csendőr jelentése megütötte és elébem állott, hogy most már ne menjünk Vésztőre, mert a csendőr úr által jelentett 40 libát ő lopta el és azok a libák vannak a ládákban.

Ezt követően Petessel együtt a helyszínre mentem. A helyszínen minden arra mutatott, hogy Petesnek társa is lehetett, mert különben a földtől 2 m magasságban lévő ablakon keresztül egyedül nem lett volna képes a libákat kiszállítani.

Petes ezen feltevésem ellen tiltakozott és bemutatta, hogy a birtokában lévő zsák használata mellett maga is képes volt a libák ellopására.

A helyszínről a községháza felé haladva, Petes egy utcasarkon megállott és közölte, hogy feleslegesnek véli még a községháza felé menni, mert ott az a

ház (mutatta), egy héttel ezelőtt onnan is ellopott 36 drb kislibát. Petes önbeismerését nem fogadta el a járőr, hanem kikérdezése végett a községháza felé tért, ahol is az előbbi lopás elkövetésénél szerepelt társának felfedezésére akarta bírni. Ez nem sikerült, mert Petes a jelenleg is birtokában lévő egy pár férfi és egy pár női cipőt, valamint a mellénye zsebében jelenleg is tartalékolt 3 drb női hajcsatot bemutatta azzal, hogy az előbbi lopás végrehajtásánál a 36 libának felét a tartalék női cipő, míg a másik felét a tartalék férfi cipő használata mellett szállította ki a sérített telkéről. Távozása előtt sajátkezűleg tette a női (hullám) hajcsatokat az ablak falára.

Petes az előbbi lopásra vonatkozólag elmondta, hogy 1937 május 11-én Törökszentmiklósról kerékpáron eljött Dévaványára. Ugyancsak a község szélén levő téglagyárnál foglalt pihenőhelyet és a már előbb leírt módon kerékpáron bement terepszemlére, amikor is látta, hogy özv. Dávid Benőné lakóháza előtti téren terelgette 36 darabból álló libafalkáját. A környéken kerékpározott mindaddig, míg megállapította, hogy Dávidné a libákat éjjelre hol helyezi el. Majd visszatért a téglagyárhoz és ott időzött, mikor is észlelte, hogy egy gyalog csendőrpár Kisújszállás felől érkezett Dévaványára. Nyomban arra gondolt, hogy most már biztonságban dolgozhatnak.

Elmondta még Petes, hogy a lopás után Kisújszállás és Kenderesen át folytatta útját. Kenderes határában a műúton találkozott egy lovas csendőrpárjal, akik igazoltatták. Személyazonosságát ugyan csak mint autótulajdonos igazolta.

*

A leírt eset mind a cselekmény, mind a nyomozószolgálat szempontjából tanulságos.

A bűnözők figyelik a csendőrpárjók mozgását. Ez

arra int, hogy a portyázásnak utánzásoktól mentesnek kell lennie. A libatolvaj egyszer már járőr kezében volt, de zsákmányával tovább állhatott, mert a járőr az igazoltatásnál nem volt alapos. Néhány ügyes kérdés és az igazoltatott belezavarodott volna a meséjébe éppen úgy, mint a másik alkalommal.

Minden bűnöző felkészül valami mesével, de sohasem elég alaposan. Nem gondol mindenre. A mesében, ha alaposan megforgatjuk, rések, ellentmondások vannak, amelyek felkeltik a gyanút.

Amit a helyszínen találunk, az nem mindig szentírás. Lehet való, de lehet hamis is. A nyomozó csendőr mindig gondoljon erre. Legyen bizalmatlan. Intő példa erre ennek a falusi bűnözőnek az esete, aki egészen ügyes eszközökkel keltette azt a látszatot, mintha a lopást egy férfi és egy nő követte volna el.

A BŰNJELEK ÉRTÉKELÉSE.

Beküldte: *Tarnai Sándor* törzsőrmester.

(1938.)

Egy körmönfont tyúktolvaj 12 tyúkot lopott és a tyúkokat, mielőtt eladta volna, 3 nap és éjjel tartotta az udvarában levő üres sertésólban. A nyomozás során beismerte a tyúkok ellopását és azt adta elő, hogy a tyúkokat a közeli városba vitte be a piacra és ott egy névleg ismeretlen baromfikereskedőnek eladta. Hogy a gyanúsított tényleg megfordult a hetipiacon, a nyomozás folyamán bizonyítani lehetett, de hogy valóban eladta-e a 12 tyúkot, azt már bizonyítani sehogy sem tudtuk. A nyomozás alkalmával a bizalmi egyének jelenlétében az üres sertésólból a 12 tyúk három napi, éjjeli kihullott tollait és piszkát összeszedtük és bűnjelként őrizetbe vettük. A nyomozás folyamán megállapítottuk, hogy a gyanúsítottnak már hónapokkal megelőzőleg egy baromfia sem volt.

Kerítése kapui annyira jó állapotban voltak, hogy azon keresztül a szomszéd baromfiai nem járhattak át. A sertésólban talált tyúktoll színe az ellopott tyúkok tollával megegyezett. A sertésólban talált tyúkpiszok minősége és mennyisége a 12 tyúknak 3 napi, éjjeli ottlétét bizonyították. Mindezek a feljelentésben megfelelően ki voltak domborítva. A lopásügyben megtartott főtárgyaláson a bíró kérdésére a gyanúsított letagadta a lopás elkövetését. Erre a bíró kijelentette, hogy a csendőrök az üres sertésólban megtalálták a lopott tyúkok kihullott tollát és piszkait. A gyanúsított kijelentette, hogy a szomszéd tyúkjai jártak be a nyitott sertésólba és azoktól származik a toll és a piszok. A továbbiakban a bíró azt kérdezte, hogy miért nem zárta be a sertésól ajtaját, ha oda a szomszéd tyúkjai bejártak. A gyanúsított erre azt felelte,

hogy őszintén megvallva, a szomszéd tyúkjai egyszer-másszor a sertésólban megtojtak s mint szegény ember, azért a pár darab tojásért engedte meg, hogy a tyúkok az udvarára átjárjanak és azért nem zárta be az üresen álló sertésól ajtaját sem. A gyanúsított védekezése annyira ötletes volt, hogy abban az esetben, ha a feljelentésben mindezek ellenkezője nem lett volna megállapítva, a bíróság bizonyítékok hiányában marasztaló ítéletet a gyanúsított tagadásával szemben, alig tudott volna hozni. De amikor a bíró a csendőrség feljelentéséből felolvasta a gyanúsított védekezését megcáfoló adatokat, a gyanúsított vallomását megváltoztatta és a lopás elkövetését beismerte.

*

A másik furfangos fatolvaj beismerte, hogy az egyik uradalmi erdőből egy kocsi tölgy és bükk rönkfát lopott. A fa az udvarán van lerakva. A lopott fa az udvaron úgy volt elhelyezve, hogy azt az utcáról mindenki láthatta. A gyanúsított kikérdezése folyamán, a lopás elkövetésével kapcsolatosan hangoztatta, hogy a kérdéses uradalmi erdő közelében saját erdeje is van, honnan a megelőző napokban már 3 kocsi fát szállított a lakására. A nyomozás folyamán az a nézet alakult ki, hogy a gyanúsított a rendőri büntetőbíró előtt, a csendőrség előtt tett előadását könnyen visszavonhatja és arra fog hivatkozni, hogy a fa a saját erdejéből származik. Ezért szükségesnek tartottam a nyomozást ehhez mérten lefolytatni. Bizalmi egyének jelenlétében kimentünk a gyanúsított erdejébe, ahol több tölgy- és bükkfa volt kivágva. A bűnjelként őrizetbe vett és a község házához beszállított minden egyes tölgy- és bükkfa alsó végéből 5—10 centiméter hosszúságút levágtunk, ezeket zsákba rakva bizalmi egyéneket és egy erdőőrt magunkhoz véve, kimentünk az uradalmi erdőbe. Az uradalmi erdőben minden egyes fakarikának megtaláltuk a tuskóját, amelyről

levágták, mert milliméter pontossággal ráillettek. Azután a fakarikákkal elmentünk a gyanúsított erdejébe, ahol az előző műveletet újból megcsináltuk. A gyanúsított erdejében már nem azokat a fatuskókat találtuk, melyekről a fát levágták. Ezt az eljárást a feljelentésben tárgyaltuk. A tárgyalásra a gyanúsított már 3 tanut vitt magával, akiknek az erdejük a gyanúsított szomszédságában van. A tárgyaláson a gyanúsított tagadta a lopás elkövetését, a tanui pedig igazolták, hogy a saját erdejében hasonló minőségű és nagyságú fákat vágott ki. A tanuk azt is előadták, hogy látták a gyanúsítottat, amikor a saját erdejéből a kocsiján fát szállított a lakására. A büntetőbíró megidézte a bizalmi egyéneket és az erdőőrt, a csendőrségi feljelentésben feltüntetett adatokat a gyanúsítottnak felolvasta. Csak akkor nézett nagyot a gyanúsított, hogy az eszén túljártak. A kieselt vallomását megváltoztatva, a falopás elkövetését beismerte, a megbüntetését pedig szó nélkül elfogadta.

*

1936. évi december első felében Visznek községben ügyeletet teljesítő járőrnek Szirtes István kocsmáros panaszkolta, hogy a megelőző napon a szobájában, a bezárt ruhaszekrényben elhelyezett pénzből egy darab 100 pengős bankjegyet ismeretlen tettes ellopott. A szekrény kulcsát a szekrény tetején tartotta, így valószínű, hogy a tettes a szekrényt a saját kulcsával nyitotta ki. Elmondotta, hogy a lakásával egy fedél alatt van a kocsmahelyisége, a kocsmahelyiséggel szintén egy fedél alatt egy szobát adott ki haszonbérbe Körösi Béla borbélynak, akinek ebben a szobában van a borbélyüzlete. December 6-án, a reggeli órákban, a lakása konyhájának szomszédságában levő hátsó szobájában egy hatfiókos ruhaszekrény felső jobboldali bezárt fiókjába egy papírdobozba tette bele a kérdéses százpengős bankjegyet, ahol ezenkívül több 20, 10 pen-

gős bankjegy és különböző váltópénzek is voltak. A déli órákban szüksége lett volna a százpengőre, magához akarta venni és csak akkor vette észre, hogy hiányzik, míg a többi pénz hiánytalanul meg volt. A délelőtt folyamán, mialatt a százpengős bankjegy elveszett, csak a családtagjai fordultak meg a konyhán, illetve ezen keresztül a szobában. A szoba melletti konyhán pedig Körösi Béla borbélymester két embert borotvált meg az ő engedélyével, mert a borbélyüzletben a hideg miatt a borbély nem tudott dolgozni. Körösi a konyhában félóra hosszáig lehetett, mialatt Tőkés József és Garai Sándor viszneki lakosokat borotválta meg.

A 3 egyénnek a konyhában való tartózkodása a nyomozás folyamán úgy alakult ki, hogy a borbély a konyhába egy pár perccel hamarabb ment be, mint a két társa. Ezután az idő után egyszerre ment be a konyhába Tőkés József és Garai Sándor. A borbély Tőkést megborotválta, s azután Tőkéssel együtt a konyhából — egy szobán keresztül — a kocsmahelyiségbe ment, ahol egy-egy pohár bort fogyasztottak el. Ezalatt az idő alatt a konyhában csak Garai maradt egyedül. Mikor a borbély Tőkéssel a konyhába visszatért, Garait borotválta meg. A borotválás után Garaival ment át a kocsmahelyiségbe. Ezalatt az idő alatt Tőkés maradt egyedül a konyhában. Így a lopás elkövetése szempontjából mind a hárman egyformán számításba jöhettek.

Nevezettek valamennyien büntetlen előéletűek voltak, ezenkívül Tőkés és Garai némi vagyonnal rendelkeztek és a község előtt is jó hírben állottak. A borbélymester ellenben szegénysorsban élt, ez azonban még nem jelentette azt, hogy ő a tettes, mert a szegénység még nem elegendő ahhoz, hogy valaki bűncselekményt kövessen el.

Az adatok mérlegelése alapján mindazonáltal feltevés tárgyává tettük a borbély bűnösségét. Ennek

alátámasztására úgy kívántunk adatot szerezni, hogy megvizsgáljuk, nem lopott-e a borbély már máshonnan is el valamit, ahol dolgozni szokott. Ezért felszólítottam a borbélyt, hogy Visznek községben nevezze meg azokat a házakat, ahová nyírást, borotválást végezni jár. Ilyen akadt elég, mert a borbély vagy 60 házat nevezett meg, ahová járt. Abból kiindulva, hogyha a borbély hajlamos a lopásra, lehetetlen, hogy ilyen sok háznál ne követett, illetve kísérelt volna meg valamilyen kisebb alkalmi lopást, valamennyit sorra jártuk és mind kikérdeztük. Bár a borbélyról nem nyilatkoztak minden háznál előnyösen, beszéltek tücsköt, bogarat, csak azt nem, amire nekünk szükségünk lett volna. Ekkor arra gondoltam, hogy a borbélynak is megvan a természetes esze, miért nevezze meg tehát azt a házat, ahol esetleg valami takargatni valója van.

Sorra jártuk tehát a község házait.

Minden háztulajdonost megkérdeztem: Miért lepelte ezideig azt a lopást, amelyet a borbély a lakásán elkövetett? Csak éppen akkor kell már a dolgot mondani, amikor a borbély mindent megmondott? A felelősségre vont emberek csak álmélkodva álltak előttem, hogy mit is mondjanak a kérdéseimre. Így jutottam el Magyar Vendel gazdához, akinek szintén feltettem a sokat megismételt kérdést. Magyar kissé habozva kijelentette, hogy ő fel akarta a borbélyt annakidején jelenteni, de a felesége nem engedte. „Hogyan történt, Magyar bácsi, mondja csak el nyugodtan?” — tettem fel a kérdést.

„Még a nyár folyamán, amikor a borbély a lakásomon borotválás végett megjelent, a nyárikonyhán, a borotválás befejezésekor a borbély az udvarról a lakás verandáján át távozott. Én pedig a nyárikonyháról a szérűskertbe mentem szénát vinni a lovaknak. Amint lassan mentem, a hátam mögül ajtónyikorgást hallottam. Hátranéztem és nem láttam a borbélyt, a kiskapun az udvarról kimenni. Azonnal a

lakásom konyhájába, onnan pedig az előszobába mentem. A szobában, a ruhaszekrény előtt állt a borbély és a kihúzott szekrényfiókban kotorászott. Mikor a borbély meglátott, érthetetlen nyelven dadogni kezdett. Ugyanekkor a borbély letérdelt előttem és kezeit összetéve, sírva könyörgött, el ne áruljam, mert szégyenletében öngyilkos lesz. Ezért megkegyelmeztem neki."

Magyar előadása megerősített bennünket a gyanúnkban, ezért szükségesnek tartottam a borbélyt, a lopásra gyanúsítottként kikérdezni. Amikor közöltem vele Magyar előadását, minden további nélkül megváltottatta előadását és a lopás elkövetésének részleteit, melyek amellet bizonyítottak, hogy a lopást valóban ő követte el. Ez azonban még nem volt elegendő ahhoz, hogy a bíróság ellene marasztaló ítéletet tudjon hozni. Tárgyi bizonyítékot is kellett produkálni. Mint ilyen: a százpengős bankjegy kínálkozott. De ebben az esetben arra is figyelemmel kellett lenni, hogy a százpengős bankjegy minő körülmények között kerülhet meg. Könnyen előfordulhatott volna az az eset, hogy amikor a borbély érezte, hogy a gyanú ellene irányul, önként előadott volna egy darab százpengős bankjegyet, melyről azt állította volna, hogy az a kérdéses, ellopott bankjegy. A sértettnek ugyanis nem volt feljegyezve a bankjegy száma, másrészt pedig a borbély is hozzáférhet egy darab 100 pengőshöz, melynek megszerzését úgyszólván lehetetlen nyomozással megállapítani.

Mi következhet? A borbély a 100 pengős bankjegyet a járőrnek átadja, mely valóságban a lopásból származott. A járőr a bankjegyet őrizetbe veszi és a borbélyt lopás büntettségért feljelenti. Mi történik a fő tárgyaláson? A bíróság előtt letagadja a lopás elkövetését. Előadja, hogy a lopást csak azért ismerte be, mert iparos létére félt a herce-hurcától, de így, mivel

a 100 pengőt a saját pénzéből átadta a csendőrségnek, hamar lezárult a nyomozás és abban a hiszemben, hogy a bíróságnál módjában lesz az ártatlanságát bizonyítani, mindent beismert. A nyomozás ilyenforma kialakulása nem volt lehetetlen, mely esetben a bíróságnak meg kellett volna alaposan gondolni a marasztaló ítélet meghozatalát. Az eseménynek nem ez lett a lefolyása, mert a borbély a 100 pengős bankjegyre vonatkozólag azt adta elő, hogy a lakása udvarán szétszaggatta és a papír darabjait az udvarán levő árnyékszék gödrében az ürülékbe belenyomta. Erősen állította, hogy a pénzdaraboknak az ürülékben meg kell lenni. A pénz szétszaggatását azzal indokolta, hogyha megtartja magának, azt feltűnő módon szeszesitalra költötte volna, vagy pedig ruhaneműt vásárolt volna belőle s ezáltal bizonyítékot szerzett volna saját maga ellen. Bár a borbély állítása valószínűtlennek tűnt fel, egyelőre el kellett fogadni.

A bankjegydarabok megkeresése végett 2 napszámot fogadtunk fel, akiknek a segítségével hozzáfogtunk a bankjegydarabok kereséséhez. Legelőször is leemeltük az árnyékszék gödréről az egész faalkotmányt. Azután az árnyékszék előtt a talajon 25 négyzetméter területen a havat, szemetet eltakarítottuk, hogy oda az ürüléket kiterítve, alaposan átvizsgálhassuk. De mint általában véve a nyomozás minden szakában akadályok lépnek fel, az akadály már jelentkezett is. Az ürülék kihányásának megkezdésekor láttuk, hogy az ürülék a hidegben jégtömbbé volt megfagyva. Hamar leküzdöttük az akadályt, az összes szomszédasszonyokat munkába léptettük, vizet forraltattunk és az ürüléket lelocsoltattuk. A megpuhulás után az ürülék kihányása és szétterítése lehetővé vált. Meglehetősen nehéz volt az ürülék alapos vizsgálata, mert még mindig voltak fagyos csomók az anyag között és az össze volt keveredve száraz falevelekkel, papírfoszlányokkal. Közben este lett. Eredmény még

nem volt, nem találtunk semmit. Egy éjszaka állott a kiterített ürülék a szabadban. Őrzéséről az éjjeliőrök gondoskodtak. A gyanúsítottat újból kikérdeztem, aki megmaradt ama állítása mellett, hogy a bankjegyet szétszaggatva az ürülékbe tette, ott meg kell a bankjegydaraboknak lenni. Az előzőleg részletezett eljárás után a talajon kiterített ürüléket másnap sikerült anynyira feláztatni, hogy újból hozzáfoghattunk a papírdarabok kereséséhez. Az eredmény meg is lett, mert megtaláltuk a pénz első néhány négyzetcentiméter nagyságú darabját. A további keresés folyamán sikerült még 11 darabot megtalálni a bankjegy részeiből. A megtalált 100 pengős bankjegy 12 darabját langyos vízben átmosva, itatóspapír közé helyezve kivasaltuk és összeraktuk. A bankjegy alsó részéből csak egy pár négyzetcentiméter nagyságú darabot nem tudtunk megtalálni. A sértettnek a szétszaggatott 100 pengős bankjegy értékét — a megkerült részéhez mérten — a Magyar Nemzeti Bank 94 pengő értékben meg is térítette. Attól a tudattól áthatva szerkesztettem meg a gyanúsítottról e feljelentést, hogy a törvényszéki fő tárgyaláson nem fogja azt a közismert vallomást tenni, hogy: „a 100 pengőt nem loptam el, csak azért ismerem be a csendőrök előtt a lopást, mert megverték, avagy félttem, hogy megvernek“. Védekezés közben mind a kettőt szokták mondani a vádlottak.

A gyanúsított elnyerte a méltó büntetést, 7 havi börtönre büntették.

*

A leírt nyomozásokból, különösen a bizonyítékszerzés körül követendő alaposág tekintetében, sokat tanulhatunk. E tekintetben ezek a nyomozások mintaképpül szolgálhatnak.

A nyomozó csendőr sohase érje be a beismeréssel. A gyanúsított a beismerést nagyon sokszor csupán azért teszi a csendőrség előtt, hogy a nyomozás kényel-

metlenségeitől megszabaduljon, de máris eltökéli, hogy azt a bíróság előtt visszavonja. Ugyanakkor már kész a terve arra is, hogy hogy a nyomozás szerezte bizonyítékokat milyen érveléssel fogja majd a bíróság előtt elerőtleníteni. A lehetőségek erre józan ésszel számbavehetnek. Ezt a csendőr tegye meg és ehhez szabja a bizonyítékok megszerzését, vagyis terjessze ki azt minden irányban, hogy a vádlott védekezésének minden elképzelhető útját ezáltal elzárhassa.

KÁRPÁTALJÁN TÖRTÉNT LOPÁS NYOMOZÁSA.

Beküldte: *Hegyesi Sándor* törzsőrmester.

(1939.)

Kárpátaljára való bevonuláskor a poroskói őrsre osztottak be. A szolgálatot nyomban megkezdtük. Először rohamsisakkal teljesítettünk szolgálatot, de a szicsgárdisták hamarosan elfogytak és így 1939 április 7-én már vadászkalapban mentünk szolgálatba. A lakosság eddig nem igen fordult hozzánk panaszokkal, valószínű azért, mert a rohamsisak miatt nem ismerték fel bennünk a csendőrt. Április 7-én Dobos Ferenc próbacsendőrrel Turjamező és Turjasebes községek irányába indultam azzal a feladattal, hogy a lakosság birtokában levő katonai eredetű tárgyakat összeszedjem.

Poroskó és Turjamező községek között egy ruszin emberrel találkoztam, ki megállt és elkezdett velem oroszul beszélgetni. Mivel a panaszát nem értettem meg, sírvafakadt.

Hosszas mutogatás után annyit megtudtam, hogy turjamezői lakos, mert azt emlegette, hogy „Turjaspazika”, így nem volt mást mit tennem, megfogtam a kezét és mutattam neki, hogy „hajde Paszikára”. Utközben síró hangon ő csak mondogatta a panaszát, de mi nem értettünk belőle semmit. Turjamező községbe érve a községi bírót, aki a magyar szót kissé értette, tolmácképpen felhasználva a következőket tudtuk meg a panaszostól:

Margitity János nagyon jóra való tisztességes ember, akinek ismeretlen tettes ellopta a kocsija három kerekét és egy ekéjét. Margitity János ekkor már oly hangosan sírt, hogy körülöttem többen kezdtek csoportosulni. Megkértem a községi bírót, hogy vezessen engem Margitity lakására és mutassa meg, hogy hon-

nan vezett el a kocsikerék. Margitity egy kb. 500 méter magas hegyoldalon lévő zsupfedeles házban lakott, hol kb. 30—35 ház volt. Odaérve, Margitity egy fából készült zsupfedeles pajtába vezetett, hol egy kocsi egy kerékkel és egy eketaliga volt elhelyezve. A helyszínen semmiféle nyomot nem lehetett találni, így onnan hamarosan távoztunk. Az eredményt továbbra csak attól vártam, hogy aki a kerekeket elvitte, annak a kocsikenőcstől a ruhája beszennyeződött. Így folytattuk a nyomozást házról-házra járva.

Mindenütt azt figyeltem, hogy a ruhája kinek kenőcsös. A községet így bejárva, eredményt nem értem el. Ekkor azt kérdeztem a községi bírótól, hogy ki tud a községben jól magyarul beszélni? Megtudtam, hogy a tanító. A tanítót a lakásán felkerestem és az ő segítségével Margitity Jánost mint sértettet kikérdeztem. Ekkor már megtudtam azt is, hogy a kára 80 pengő és azért sír, mert pénze nincs másik kerekeket és ekét vásárolni, a tavaszi munkát pedig már meg akarta kezdeni. Gyanúsítani nem mert senkit, mert félt attól, hogy őt fogják megbüntetni. A tanítótól megtudtam, hogy a községben lopásra hajlamos egyén nem igen van, a tolvajok inkább a szomszédos Turjasebes község lakossága közül kerülnek ki.

Margitity Jánosnak azt mondtam, hogy Turjasebes községbe megyünk. A kerekek, valamint az eke felismerése végett jöjjön velünk ő is.

A községbe érve, a községi bírót és a községi kisbírót magam mellé vettem, mint bizalmi egyéneket és mert mindketten tudtak törve magyarul, azt mondtam nekik, hogy Margitity Jánostól az éjjel elloptak három kocsikereket és egy ekét, idehozták Turjasebes községbe és azt meg fogjuk most keresni. A községi bíró csodálkozva kérdezte tőlem, hogy hol fogjuk keresni? Én csak azt feleltem, hogy vezessen ahhoz az emberhez, aki legtöbbször volt már büntetve lopásért, mert tudom, hogy itt sok tolvaj lakik.

A községi bíró ekkor a kb. 500 méter magas hegy irányába indult velem azzal, hogy ott laknak olyan egyének, kik lopással szoktak foglalkozni. Útközben a község utcáján találok az ottani igazgató-tanítóval, ki az ukrán mozgalomról akart velem beszélni és kért, hogy a lakásán keressem fel. Beszélgetés közben arra lettem figyelmes, hogy mellettem ökörfogatú kocsival egy ember elhalad és láttam, hogy a rajta lévő vászonkabát háta kocsikenőcstől piszkos. A tanítótól elbúcsúztam és az ismeretlen egyén után mentem.

Magyarul szóltam neki, hogy álljon meg. Nem értette meg. Tovább akart haladni s így a községi bírót kértem meg, hogy a megállásra szólítsa fel. Ekkor megkértem a községi bírót, hogy az illetővel közölje, hogy tovább mennie nem szabad, hanem forduljon vissza és menjen a lakására. Lakására érve, tolmács útján a kabát mikénti elszennyezésére kikérdeztem.

Előadta, hogy a kabát az ő kocsikerekétől lett piszkos. Felszólítottam, hogy a Turjamező községből ellopott kocsikerekeket és az ekét adja elő. Az illető ekkor odanyilatkozott, hogy ő még soha nem lopott, így a kerekeket előadni nem tudja. Mivel bevonuláskor Kárpátalján azt a parancsot kaptam, hogy öntevékenyen kell működni, házkutatásra engedélyt kérni nem kell, így a házkutatás megtartását tudomására adtam és megkezdtem. A lakást átkutattam, de eredményt elérni nem tudtam, így az istálló padlására mentem. Az ott lévő szénát kezdtem átforgatni, de mivel ott is eredménytelen volt a kutatás, így ismét az udvarra mentem és ott azt kerestem, hogy hol lehetséges még kutatást tartani. Emberem e közben az istállóba ment és az ott lévő tehenek egyikét átkötötte az egyik jászoltól a másikhöz.

Ezt látva, azt kérdeztem tőle, miért kötötte át a tehenet? Azt felelte, hogy azért, mert így a hely nagyobb. Láttam, hogy az istálló földje a tehenállá-

sokban le van rakva deszkával és az a hely, ahová a tehenet kötötte, teljesen száraz. Ebből arra következtettem, hogy ott tehen eddig nem állott. Gyanút fogtam. Kivezettettem a teheneket és azután elrendeltem, hogy a deszkát szedje fel. Emberem ekkor sírva fakadt és kérte, hogy azt ne kívánjam, mert neki sok munkát okozok. A deszkák felszedésekor láttam, hogy a deszka alatt üreg van, tele falevéllal.

Rászóltam az emberemre, hogy lásson hozzá a falevél kiszedéséhez. Ez a munka nagyon nehezen ment neki, azért tőle a vasvillát elvettem és magam láttam hozzá. Mikor a villát a falevelek közé szúrtam, éreztem, hogy a villa valami kemény dolgot ér. Kevés idő elteltével a falevél közül 2 darab kocsikerék került elő, melyeket a sértett sajátjának ismert fel. Ekkor a gyanúsított a lopás elkövetését beismerte és előadta, hogy a lopást fiával és egy másik ottani lakossal követte el. Az eke fiánál, míg a még hiányzó kerék a másik társuknál van. A társ a kereket a lakása udvarán összerakva volt trágyából, míg az ekét a fiú a községtől kb. 300 méter távolságra lévő erdőből adta elő.

A gyanúsítottakat ekkor a tárgyakkal együtt a község házára kísértem, hol őket a lopásra vonatkozólag kikérdeztem.

Előadták, hogy a lopást Babity András felkérésére követték el, mert a sértettel haragban vannak. A lopásért nekik 1—1 liter pálinkát fizetett.

Előadták még, hogy a lopás elkövetésekor nekik az ellopandó tárgyakat Babity András mutatta meg úgy, hogy a pajta ajtaját nekik kinyitotta és a kerekeket a pajtából segítette kivinni. Babity András a lopást ezen előadás szerint ismerte be. A kikérdezés megtörténte után az ellopott tárgyakat a község elöljáróságának átadtam.

A községi bíró ekkor a teremből kiment és az ott összegyűlt közönségnek orosz nyelven beszédet mondott. Hogy mit, azt nem értettem. Azt sem tudom,

hogy miről beszélt, csak azt értettem meg a szobában, hogy a tömeg éljenezte Magyarországot. A bíró visszatérésekor közölte velem, hogy kötelességének tartotta a lakosságnak megmondani, hogy a lopással hagyjanak fel, mert a magyar csendőrök megérkeztek és az ellopott tárgyakat ezek előkerítik még a föld alól is. Eddig a tyúkokat a fáról lelopták elevenen, de most ha levágva a kerítésre akasztják, akkor se merje elvinni senki, mert a tyúk és a tettes akkor is megkerül.

Midőn kerékpárra ülve utamat tovább akartam folytatni, a plébános lépett hozzám és meleg kézszorítással köszönetet mondott azzal, hogy 20 év alatt ilyen csendőri nyomozást a cseh csendőröktől nem látott. A még mindig ott lévő néptömeget figyelmeztette, hogy a cseh uralom megszűnt. A magyar csendőrök megérkeztek. A lopásokkal mindenki hagyjon fel, mert a bűnös kellő büntetésben fog részesülni.

*

Nincsen olyan teljesítmény, amely a lakosság szemében a csendőrségnek nagyobb tekintélyt szerezne, mint egy villámgyorsan levezetett, jól sikerült nyomozás. Amint olvashattuk, ez különösen jó eredményt hozott általában is az anyaországhoz visszacsatolt, volt megszállott területeken, ahol a lakosság önkéntelenül is összehasonlítja az elmúlt 20 esztendő alatt uralkodott állapotokat a mostaniakkal. Egy-egy jól sikerült nyomozás egy csapásra megteremti a lakosság bizalmát, ragaszkodását a csendőrséghez, de egyben a megelőzés terén is eredményt biztosít, mert visszatartja a bűnösöket a bűnözéstől.

A leírt eset a cselekmény indító oka miatt is érdekes. Bosszú, mint a lopás indító oka, elég ritkán szerepel a gyakorlatban.

Helyesen járt el a járőr, midőn az üres, semmitmondó helyszín láttára nem csüggedt, hanem az egyetlen kínálkozó adatra, a kocsikenőcstől szennyezett ruhára építette fel a nyomozást.

TERMÉNYLOPÁS NYOMOZÁSA.

Beküldte: *Pál Lajos* tiszthelyettes.

(1937.)

1936 november 15-én 21 óra tájban a kunmadarasi őrsről távmondattal érkezett a nyomozó alosztályhoz, mely szerint Tiszaszentimre határában levő egyik uradalom magtárából ismeretlen tettesek 6 zsák (467 kg) lóheremagot elloptak. A kár 709 P. A nyomozás 5 nap óta folyik eredménytelenül. Az őrsparancsnok polgáriruhás nyomozó kirendelését kérte. Az alosztályparancsnokság engem vezényelt ki.

November 16-án 14 óra tájban érkeztem a helyszínre. Ott részben a nyomozást vezető Busai Sándor alhadnagy úrtól és a nyomozó járőrtől, de főként a sértettől megtudtam, hogy a lopás elkövetésével Boros Sándor magtáros és Terebes János béresgazda gyanúsítható alaposan a következő okok miatt:

1. A heremag cséplése 1936 szeptember 24-én történt, a lopást pedig csak november 11-én vették észre. Cséplés után a magot 43 zsákba töltötték és a zsákokkal együtt a magtár egyik oldalába rakták. Közben azonban a búzavetés ideje következett és így a magtisztítás, csávázás stb. miatt szeptember 29-én a heremagot átrakták a magtár egyik sarkába, hogy több hely legyen a búzával végzendő munkálatokhoz. Helyszüke miatt a heremagos zsákokat össze is szorították úgy, hogy nem lehetett közéjük bemenni, így azt sem lehetett ellenőrizni, hogy valamelyik zsákot az egerek rágták-e ki.

A búzavetés befejezése után, november 11-én, a sértett azt a parancsot adta Boros Sándor magtárosnak, hogy a 43 heremagos zsákot rakja vissza eredeti helyére kétsorososan és egymástól olyan távolságra,

hogy közöttük folyosó létesüljön és így az egerek kártevéseit azonnal észre lehessen venni.

Boros hozzá is fogott a zsákok átrakásához, miközben észrevette, hogy az egyik zsákban heremag helyett búza van. Az esetet azonnal jelentette Terebes János béresgazdának is. Együttesen végigvizsgálták a zsákokat és 6 zsákban búzát találtak, 4 zsákban tiszta, 2 zsákban pedig csávázott búza volt. Mind a 6 zsák uradalmi zsák és a búza is uradalmi volt. Terebes és Boros nyomban kiöntögették a zsákokból a búzát, mindegyiket a maga garmadájához, de a sértettnek erről nem szóltak semmit.

Átrakás után a sértett is megnézte a zsákokat és kevésnek találta. Elővette a magtári készletről vezetett könyvét és 6 zsákkal kevesebbet, lemérés után pedig 467 kg heremaghiányt talált.

Boros magtáros és Terebes béresgazda ekkor beismerték, hogy ők találtak 6 zsák búzát a heremagos zsákok között, de azt gondolva, hogy csak tévedésből kerülhettek oda, kiürítették őket. Az eset eltitkolását csak azzal mentegették, hogy a sértett elől el akarták hallgatni, hogy a magtárban ilyen rendetlenség fordult elő.

2. A heremagos zsákoknak búzás zsákokkal való kicserélését és elhelyezését csak olyan ember tehetné, akinek ott a magtárban huzamosabb időn át volt alkalma dolgozni.

3. A heremagos zsákok közé állított búzászsákok elhelyeződése arra vallott, hogy a lopást nem egyszerűen, hanem folytatólagosan követték el. Ugyanis a 4 zsák tiszta búza még szeptember 29-e előtt kerülhetett a heremagos zsákok közé, mert az átrakásnál a fal mellé, a legbelső sarokba került, míg a 2 zsák csávázott búzát csak átrakás után teheték a zsákcsomó közé, mert ez a 2 zsák a csomó szélére volt állítva.

4. A magtárban idegen ember Boros magtáros és Terebes béresgazda tudta nélkül nem fordulhatott meg.

A vetőmag tisztítása, csávázása és egyéb magtári munka idején egyikük állandóan jelen volt, tehát a heremagot idegen ember ilyen alkalommal sem vihette el.

5. A magtár egy „Celzikon”-rendszerű biztonsági lakattal volt bezárva. A lakatkulcsot naplementétől napkeltéig a sértett őrizte a szobájában. A kulcs másodpéldányát pánccélszekrényben őrizték. Mi is ott találtuk.

6. Hamiskulcs használatáról szó sem lehetett. Gépezsmérnöki szakvélemény szerint a kulcsot éppen tökéletessége miatt házilag, kézimunkával utánozni nem lehetett.

7. Mind a lakat, mind az ajtó, falak, vasrácsos ablakok stb. teljes épségben voltak.

A felsorolt alapos gyanúokok alapján csak a magtáros és a béresgazda ellen irányulhatott a lopás gyanúja. Kikérdezésük és a náluk tartott házkutatás eredménytelenül végződött. A majorból egyikük sem volt távol, csupán Terebes János béresgazda járt szeptember 29-én egyik rokonának a temetésén.

Ezek után a nyomozás abban az irányban folyt, hogy ki és hol értékesíthette a lopott heremagot. A környező községek terménykereskedőit a járőrök végigjárták és megállapították, hogy Kunhegyesen Farnos Gábor terménykereskedő október 21-én vásárolt egy ismeretlen férfitől 4 zsák (284 kg) heremagot 256.50 P-ért, napiáron. Az eladó Fejes Sándor tiszaszentimrei lakosnak mondotta magát.

Tiszaszentimrén négy Fejes Sándor nevű gazdát talált a járőr. Termeltek is heremagot, de nem Kunhegyesen, hanem Tiszaszentimrén értékesítették, amit igazolni is tudtak. Mind a négy Fejes Sándor igen jó hírnévnek örvendő, jómódú gazda.

A terménykereskedő nem emlékezett az eladó személyleírására, lovaira stb.

Különös figyelemmel arra, hogy a heremagot a

magtáros vagy a béresgazda valamely rokona is eladhatta, a számításba jöhető rokonok közül néhányat a járőr el is vezetett felismerés végett a terménykereskedőhöz, de eredmény nélkül.

Erre a sértett nyilatkozatot írt alá és azt kívánta, hogy a járőr a magtárost és a béresgazdát alapos gyanú alapján jelentse fel.

Megérkezésemkor ebben az állapotban volt a nyomozás. Gondolkoztam az ügyön. A béresgazda és a magtáros ellen sok körülmény szólt ugyan, de bűnösségük mellett a nyomozás eddig tulajdonképpen egyetlen bizonyítékot sem produkált. Ezt nyomban ki is nyilvánítottam.

Az alhadnagy úr és a nyomozást végző csendőrök osztották véleményemet, csupán a sértett ragaszkodott mereven álláspontjához és két régi alkalmazottja feltétlen bűnösségéről meg volt győződve.

Én a helyszínt még nem láttam. Magam is körül akartam ott nézni, ezért újabb helyszíni szemle megtartására kértem engedélyt a sértettől. Nem szívesen járult hozzá, hisz a nyomozás már hat napja tartott és a zsákok elhelyeződése körüli részletkörülmények tisztázása végett ezt a nyomozó járőrrel naponta 4—5 esetben megtette, most már kb. 25-ödször. Ő maga is velünk tartott a helyszíni szemlén és türelmetlenül adott válaszokat egyes lényegtelennek látszó kérdéseimre és magyarázta meg nekem is a magtári viszonyokat, a búzászsákok elhelyeződését stb. Közben állandóan hangoztatta, hogy kár a fáradságomért, mert nem lehet más a tettes, csak a magtáros és a béresgazda.

A magtár közepéből nyitott lépcső vezet a padlásra. Fel akartam oda is menni, de a sértett azt mondta, hogy hiábavaló fáradság az egész, különben is onnan, bár ott többféle gabona van, nem hiányzik semmi. Mégis felmentem. A sértett is velem jött. Az alhadnagy úr és a járőr már kényelmetlenül érezte

magát a sértettel való ellenkezésem miatt, aki magasabbrangú egyéniség volt.

A padlásra először is az után kutattam, hogy a tettes nem ott hatolt-e be a magtárba. A tetőzetet nézgettem tüzetesen. A sértett maga is segítségemre jött és erélyesen kopogtatta végig a palafedélzet belső lécezetét. Megmagyaráztam neki, hogy felesleges kopogtatni, mert ahol pókhálólepedék van, az bizonyára járatlan hely. Erre azután beszüntette közreműködését és türelemmel figyelte, hogy az alhadnagy úr, a járőr és én mit művelünk még.

A magtár padlásának mindkét vége tűzfalás. A falak közepe táján 33 cm széles és 75 cm magas 2—2 szellőzőablak van. A nyugati részen levő mindkét ablak, a keleti részen levő ablakok közül pedig az egyik lécráccsal van ellátva. A rács nélküli ablaknál valami régi mángorló teteje, egy széles, símafelületű keményfadeszka volt, véggel az ablak aljához támasztva. Az egész padlást vastag porréteg lepte, de a deszka nem volt poros. A szellőzőablak alján levő beépített fenyőgerenda teteje szép síma és a szabadban levő oldala, mint némely küszöb, kirottosodott volt, de csak az ablak szélességének megfelelően.

Ezután lementünk az ablak alá. Ott is szénéztem. A magtár eresze alatt egy hatalmas, 5 m hosszú létrát találtam. Oda akartam vinni az ablak alá, de a sértett ekkor már kímélni igyekezett engem s a bámészkodó emberek közül néhányat odaparancsolt, hogy azok vigyék a létrát. Én azonban a segítséget elhárítottam azal, hogy én magam akarom vinni és meggyőződést szerezni arról, hogy egy ember odaállíthatta-e. Nehéz volt, de odaállítottam. A szellőzőablak alja a földszíntől 4.60 m magasan van. Kellő alátámasztással a létra nagyszerűen odaillett. Fel is mentem rajta, de az ablakon már nem fértem be. A bámészkodók közül az egyik szikárabb termetű fiatalembert magamhoz intettem és felküldtem a padlásra. Befért az ablakon. Azt

mondtam neki, hogy menjen le a magtárba, töltsön meg egy zsákot bármilyen gabonával és hozza le az ablakon át. Nem magyaráltam meg neki az ablakon való kijutás módját. Ő maga cselekedett úgy, ahogy a legjobbnak látta. A tele zsákot elhozta az ablakig, ott letette a belülről odatámasztott mángorlódeszkára, azután lábbal előre kijutott az ablakon át a létrára, a tele zsákot pedig maga után húzta és szépen lejött vele a létrán.

Nyomban világos lett, hogy miért van a mángorló teteje az ablak aljához támasztva, miért nem poros és miért van az ablak alját képező gerenda külső széle kirojtosodva. Ezenfelül a tettes testalkatára nézve igen jó támpontot nyertünk s megállapítottuk azt is, hogy egy ember maga is elkövethette a lopást. Meggyőződhattünk arról is, hogy a pocakos magtáros és az öreg béresgazda a szellőzőablakon át nem járhattak be a magtárba.

Nagy megnyugvást szereztünk a sértettnek a helyszíni szemle alapos megtartásával és az elkövetési mód szemléltetésével, mert mintegy bebizonyítottuk neki, hogy az évtizedek óta hűséggel szolgálatában álló magtáros és béresgazda most sem vált tolvajjá. Láthatta a sértett is, hogy a lopást idegen személy és egy tettes is elkövethette.

A 7. napon így új irányba terelődött a nyomozás. Idegen tettes után kutattunk.

Vissza kellett térnünk a Farmos Gábor terménykereskedő által október 21-én megvásárolt 4 zsák heremaghoz. Valami oka lehetett az eladónak arra, hogy az eladásnál hamis nevet használjon. Elmentünk Farmos Gábor terménykereskedőhöz. Amikor meglátott, nyomban azzal kezdte, hogy bocsássunk meg neki, hiába erőlteti az eszét, nem emlékszik, hogy kitől vásárolhatta a heremagot. Megnyugtattuk, hogy nem is azért jöttünk. Azt kérdeztük tőle, hogy ki tudná-e mutatni, hogy október 21-én kitől, mit vásárolt még. Elő-

vette a könyvét és abból kitűnt, hogy 24 embertől vásárolt még október 21-én különböző terményt.

Gondolva arra, hogy a 24 ember közül valaki csak láthatta a 4 zsák heremag eladóját is, beidézttük őket a község házához. 4 ember akadt köztük, akik személyleírást tudtak adni az eladóról, emlékeztek lovainak és kocsijának külsejére, sőt az egyik tanu segítette a 4 zsák heremagot az eladó kocsijáról leadogatni, kettő segítette a zsákok tartalmát a kereskedő zsákjaiba átönteni, a heremag árát pedig a negyedik jelenlétében fizették ki az ismeretlen eladónak.

A 4 tanu közül senki sem ismerte a heremag eladóját. Az egyik tanu Kunmadarásról, egy másik pedig Abádszalókról származott Kunhegyesre. A kör kezdett szűkülni. Csak Tiszaszentimrén kereshettük. Hogy ott kell keresnünk, amellet szolt az a körülmény is, hogy a tettes a Fejes Sándor nevű gazdákat ismerhette és azt is tudhatta, hogy azok termeltek heremagot.

Farmos Gábortól elkértük a raktárjegyet is, amelyre az eladó a Fejes Sándor nevet a pénz felvételenek elismeréséül ráírta. A vezetéknev kezdetleges írás volt, a keresztnév viszont gyakorlott írásra volt. Feltételezhettük, hogy az eladónak a keresztnéve tényleg Sándor.

Ezen a ponton kezdtünk kutatni a tettes után. Eleinte nehezen ment, lévén a községnek 6000 főnyi lakosa. A tanuk azt mondták, hogy a tettes egy 35 év körüli barnabőrű ember volt. Egyik lova sárga, a másik pej. Ilyen lovat rengeteget találtunk. Később azonban a községi előjáróságon a sok aláírás között találtunk egy — a raktárjegyen szereplő íráshoz hasonló — Sándor aláírást is.

A vezetéknev azonban nem Fejes, hanem Fürtös volt. Rövid tájékozódás után megtudtuk, hogy van a községben egy Fürtös Sándor nevű 12 holdas kisgazda. Személyleírása, lovainak és kocsijának leírása megfelelt a tanuk előadásának, akik a heremag eladásánál

látták. Azt is megtudtuk, hogy sógorsági viszonyban van Biró Simon gépésszel, aki 5 év óta gépkezelő a kérdéses uradalomban és lopás miatt már több ízben volt büntetve. Biró Simon vékony, szikár termetű ember.

Nyomon voltunk tehát.

Fürtös Sándort lovaival és kocsijával együtt felismerés végett elővezettük Kunhegyesre. A heremag eladásánál fennforgottakkal azonos körülmények között mind a négy tanu határozottan felismerte.

Próbairást is vettünk tőle. Írása megegyezett a raktárjegyen írt aláírással.

Mindezek után is tagadta, hogy ő adta volna el a heremagot. Azt is tagadta, hogy a lopásban bármi része volna. Saját lóheremagja mindössze mintegy 50 kg-nyi termett. Kétnapi őrizetbentartás után annyira makacs lett, hogy minden kérdésünkre megtagadta a feleletet.

A beismerés hiányában Biró Simontól nem is tudunk mit kérdezni, ezt ő maga is látta és mindent tagadott.

A négy tanu vallomása és az írás azonossága alapján Fürtöst feljelentettük a szolnoki kir. ügyészséghez.

*

A lefolytatott nyomozás sikeres volt, mert eloszlatta a gyanút, mely két ártatlan ember ellen irányult. Több tanulságot meríthetünk ebből az esetből. Az első helyszíni szemléket valószínűleg a sértett erőszakoskodó befolyásolásának hatása alatt, felületesen ejtették meg. A legutolsó helyszíni szemle alapos volt, meg is hozta az eredményt. A leletből egyszerűen le lehetett olvasni a cselekmény elkövetési módját és ezáltal irányt lehetett nyerni a nyomozás lefolytatására. Érdekes, de megszokott jelenség az, hogy a hamis nevet használó bűnöző hamis neve legtöbbször valami

vonatkozásban áll a valódi névvel. Azonos kezdőbetűk, a keresztnév megtartása vagy valami értelemszerű összefüggés (hasonlatosság vagy ellentét a két név között, pl. „Fehér” a valódi neve és a „Fekete” álnevet használja) gyakoriak. Az a tervszerű, lépésről-lépésre haladó nyomozó munka, amellyel a nyomozás eljutott a gyanúsítható személyhez, dicséretre méltó.

GABONALOPÁS NYOMOZÁSA.

Beküldte: *Takács Ferenc* tiszthelyettes.

(1939.)

1926 november 15-én reggel Friedl Károly balatonboglári terménykereskedő az ottani őröt távbeszélőn arról értesítette, hogy a raktárában elraktározott búzakészletének tetején, a keleti oldalon lévő nyitott, de vasráccsal ellátott ablak közelében, egy bemélyedést, kívülről a raktár ablaka alatt pedig elszórt búzaszemeket talált. Eme jelenségek miatt az a gyanúja, hogy az éjszaka búzalopás történt.

Őrsparancsnokom a lopás nyomozására Pintér János törzsőrmesterrel engem — mint csendőrt — vezényelt ki. A helyszínre érve, a következőket állapítottuk meg:

Friedl Károly terménykereskedő gabonaraktára a kelet-nyugati irányban húzódó Vasút-utcájában, észak-déli irányban az utca felé feküdt. Nyugatról széles udvar, melyen istálló és pajta állott, továbbá a szomszéd lakóházának tűzfala, míg keletről Frisch Jakab vegyeskereskedő raktára határolták. A két raktárpület között 2 méternyi távkoz volt, melynek utcafelőli vége téglakerítéssel volt elzárva. A kérdéses ablak alsó széle a földtől 1 és $\frac{1}{2}$ m magasságban volt. Az ablak vasrácsának nyílásai 15×15 cm nagyságúak voltak. Éjjel a raktár ablaka nyitva állott, alatta kívülről szétszórt búzaszemeket találtunk. Nyomokat nem találtunk sem az ajtó előtt, sem az ablak alatt, mert a téglával és kötörmelékekkel feltöltött talaj kemény volt. A raktár ajtaján feszítés vagy karcolás nyoma nem látszott. A raktárban elhelyezett búzagarmadának a tetején, az ablaktól 50 cm-nyire, 45 cm átméretű és 25 cm bemélyedés volt, amelyből arra lehetett következtetni, hogy a búzát valami edény-

félével onnan merték ki az ablakon keresztül. Egyéb nyomot, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy az előző éjjel a raktárban tolvaj járt, nem találtunk.

A raktárban mintegy 4—500 q búza volt tárolva.

A helyszínt és környékét tüzetesen átvizsgáltuk, de olyan adatot, amit a további nyomozáshoz kiindulópont gyanánt felhasználhattunk volna, nem találtunk. Nem maradt más hátra, mint a helyszínnel ismerős és egyéb okokból gyanúba vehető egyének után puhatolni.

Mindenekelőtt részletesen kikérdeztük a sértettet, aki már az előadottakon kívül egyéb, lényeges adatokkal nem tudott szolgálni. Elmondotta, hogy a raktár ajtaját reggel zárva találta s a kinyitáskor a kérdéses bemélyedésen kívül nem észlelt semmiféle nyomot vagy elváltozást. Mindent úgy talált, amint azt előző este a raktár bezárásakor hagyta. A kárt hozzávetőlegesen sem tudta megjelölni, mert nap-nap után vásárolt búzát s így a raktárban tárolt búzakészlete állandóan változott. Érdeklődtünk állandó alkalmazottjainak és időszakai munkásainak megbízhatósága felől. Odanyilatkozott, hogy valamennyi alkalmazottját és munkását megbízható, becsületes embernek ismeri és nem tételezi fel, hogy közöttük volna a tettes.

Ezután kikérdeztük a sértett alkalmazottait, de tőlük sem kaptunk olyan adatokat, amelyeket a nyomozásnál felhasználhattunk volna.

A sértettől kapott tájékoztatással és az eddigi kikérdezések eredménytelenségével természetesen nem értük be, hanem tovább kutattunk gyanúba vehető személyek után. Tettük ezt elsősorban a sértett akkori és előző alkalmazottai körében, mert az volt a gyanú, hogy a lopást csakis a helyszínnel ismerős egyének követhették el. Így ismételten kikérdeztük a sértett Garai József nevű kocsisát is. A kocsis az udvaron, a raktár közvetlen közelében lévő istállóban szokta

az éjszakát tölteni és így neki a lopást feltétlenül észre kellett volna venni. Ezt meg is mondtuk neki. Tagadott. Tagadása ellenére lakásán házkutatást tartottunk. Éléskamrájában 3 drb üres zsákot találtunk. A zsákokról kiderült, hogy a sértett tulajdonából származnak. A kocsis beismerte, hogy a zsákokat tényleg munkaadójától lopta, de már régebben, tagadta, hogy búzát lopott volna, de búzát nem is találtunk a lakásán. Gyanú alapján őrizetbe vettük.

A további nyomozás során firtattuk a kocsis összeköttetéseit és így rájöttünk arra, hogy igen jó barátságban van Varga Ferenc napszámossal. Varga abban az időben nem dolgozott ugyan a sértettnél, előzőleg azonban, mint raktári munkás, a sértett alkalmazásában állott s így a helyszínnel teljesen ismerős volt. Azt is sikerült megállapítanunk, hogy Varga az utóbbi időben keresetét meghaladó mérvben kocsmáztott s a lopást megelőző este is részeg volt. Vargát részletesen kikérdeztük, majd lakásán házkutatást tartottunk. Mindez nem járt eredménnyel. Minthogy azonban a keresetével arányban nem álló költekezéshez szükséges pénz holszerzését nem tudta kellően igazolni, őt is őrizetbe vettük.

A nyomozásba időközben bekapcsolódott őrsparancsnokom: Németh Antal tiszthelyettes is. Járőrtársa Bognár Imre csendőr volt. Ez a járőr másnap hajnalban a sértett raktára közelében lesállást tartott. Alig tartózkodott a járőr 10—15 percig a leshelyén, midőn egy kétlovas kocsi behajtott a sértett raktárának udvarára és ott megállt. A kocsi elé két apró szürke ló volt fogva. A kocsis leszállva a kocsiról, az udvaron szénézett, majd bement az istállóba. Rövid idő múlva kijött onnan és látszott rajta, hogy ott valami nem várt jelenség fogadta. (A kocsist kereshette, akit mi azonban előző nap már őrizetbe vettünk.) Az ismeretlen ezután sietve felült a kocsijára és el akart hajtani. Ebben a pillanatban a járőr előlépett s meg-

kérdezte tőle, hogy mit keres ott olyan korán? Az ismeretlent a kérdés meglepte, majd rövid habozás után azt válaszolta, hogy gabonát akart vásárolni. A járőr ezt a kifogást természetesen nem fogadta el, hanem igazoltatása céljából kocsijával együtt az őrre kísérte. A laktanyában a járőr megállapította, hogy a gyanús ismeretlen Hufnágel János, a szomszédos őrskörletben fekvő Hács községi lakos. Hufnágel tagadta, hogy Garait és Vargát ismerné, ezek viszont hallani sem akartak róla, hogy ők Hufnágelt valaha is látták volna.

Reggel, amikor kivilágosodott, Hufnágelt elkísértük Friedl gabonakereskedőhöz, ahol kiderült, hogy nincsen pénze, tehát nem is vásárolhatott volna gabonát. Friedl nem ismerte Hufnágelt, holott az előzőleg a járőrnek azt állította, hogy a gabonakereskedővel jól ismerik egymást. Mindezek megerősítették gyanúnkat, ezért Hufnágelt őrizetbe vettük és lakására kísértük. Felesége és családtagjainak kikérdezése útján megtudtuk, hogy ők sohasem vásárolnak gabonát, mert az évi megélhetésükhöz szükséges gabonamennyiséget a nyári részaratással teljes egészében biztosították. Házkutatást tartottunk a lakásban. A padláson találtunk mintegy 5 q búzát, 1 q rozsot, 2¹/₂ q árpát, 2 q zabot, továbbá az éléskamrában 2 q búza- és rozslisztet. A nyomozás folyamán kétséget kizáró módon megállapítottuk, hogy a házkutatás alkalmával megtalált gabonaneműeket a család valóban részaratással kereste és nem lopásból származnak.

Hufnágelnétől megtudtuk még, hogy férje aznap hajnalban azzal távozott hazulról, hogy Lengyeltótiba megy fuvarozni. Elmondotta, hogy ilyen időben a férje hetenként fuvarba szokott járni és mindig hoz haza pénzt. A pénzt a megélhetéshez szükséges kiadásokra fordították, megtakarításuk nincs. Pénzt nem is találtak a házkutatás során. Gabonaneműeket Hufnágel sohasem vitt haza.

A megállapított adatokat, valamint megdőlt állításait Hufnágel elé tártuk. Ez sem használt, Hufnágel tovább tagadta, hogy neki bármi része lenne a gabona-lopásban.

Nem volt mást tennünk, visszakisértük Balatonboglárra a másik két gyanúsítottal, akik szintén tagadtak, továbbá az apró szürkelovas fogatával együtt a helyszínre kísértük. Az ismételt helyszínelés közben a sértett raktárnoka közölte velünk, hogy az apró szürke lovak neki nagyon ismerősek. Emlékezete szerint egy idegen embertől, akinek ilyen apró szürke lovai voltak, már ismételten vásárolt gabonát. Közöltük vele Hufnágel nevét, lakását és kértük, nézzen utána a gabonabevásárlási naplójában, hogy nem fordult-e elő hasonló nevű ember. Alig ütötte fel a naplót, máris reábukkant Hufnágel nevére. A napló szerint a raktárnok Hufnágeltől nem kevesebb, mint 25 q búzát vett át. A felismerés végett végrehajtott szembesítés során Hufnágel csupán ismerősnek tűnt fel a raktárnok előtt, de határozottan nem ismerte őt fel. Ezután a meglepő megállapítás után felkerestük a másik két helybeli gabonakereskedőt is és őket a naplójuk átvizsgálására kértük fel. Hufnágel neve, legnagyobb meglepetésünkre, mindkét gabonakereskedő naplójában előfordult. A három napló tanúsága szerint Hufnágel a három gabonakereskedőnek összesen 80 q gabonát adott el. A szembesítésnél a két utóbbi gabonakereskedőnek is csupán ismerősnek tűnt fel Hufnágel, határozottan nem ismerték fel, de az apró szürke lovakra ők is igen jól emlékeztek.

A beszerzett bizonyítékok súlya alatt Hufnágel most már megtört, a lopás elkövetését beismerte és a következőket adta elő:

Garai József és Varga Ferenc balatonboglári lakosokkal ugyanabban az évben, augusztus hó közepén, egy vasárnap délután egy kocsmában ismerkedett meg. Miután beszélgetés közben elmondta, hogy kocsija

és lovai vannak és Hács községben lakik, Garai és Varga azt kérdezték tőle, akarna-e pénzt keresni? Igennel válaszolt. Erre azt mondták neki, hogy csupán annyi lesz a dolga, hogy ők Balatonbogláron gabonát adnak át neki, melyet ő kivisz a piacra és eladja. A kapott pénzen mindhárman közösen fognak osztozkodni. Ő erre hajlandónak mutatkozott, mire azonnal megbeszélték az időt, hogy mikor menjen kocsijával Balatonboglárra, ahol az egyik utca végén Varga várni fogja és a további utasításokat megadja neki. Az első szállítmányért augusztus hó végének valamelyik napján ment.

Varga, a megbeszéléshez híven, a község szélén várta és Friedl gabonakereskedő raktárának udvarára irányította. Ott, a pajtából, a széna alól Varga elővett 8 zsák búzát és azt Varga, Garai és ő közösen felrakták a kocsijára. Ezután ő elhajtott. Midőn kivilágosodott, odaállt a piacra és a gabonát az egyik bevásárló terménykereskedőnek eladta. A kapott pénzen megosztzkodtak, a zsákokat Vargánál hagyta. Ezt még több ízben megismételték, azzal a különbséggel, hogy Varga most már nem várta őt többé a község szélén, mert ő a Friedl udvarába vezető utat már ismerte. Előadta még, hogy a raktárból sohasem hajtott egyenesen a piacra, hanem először kihajtott a községből, még pedig minden alkalommal más irányba és csak egy bizonyos távolság megtétele után fordult meg és vette útját a község felé. Beismerte azt is, hogy hármuk megbeszélése alapján akkor is búzáért jött, amikor a járőr őt a gabonakereskedő udvarán őrizetbe vette. Megmutatta azt is, hogy a pajtában honnan szokták a búzával telt zsákokat előszedni és a kocsijára rakni. A legnagyobb meglepetésünkre ekkor is találtunk ott 4 zsák búzát, 4 drb üres zsákot, 1 drb literes bádofkazekat és egy, lécdarab végére szegezett deszkadarabból készült lapátot a széna alá elrejtve. Az üres zsákokat Garai és Varga előző este

szándékoztak megtölteni, erre azonban már nem jutott idejük, mert időközben őrizetbe vettük őket. A gabonakereskedők naplóiban az ő neve alatt szereplő gabonát valóban ő adta el nekik. A pénzen Garaival és Vargával mindig egyformán osztottak. A pénzt ő elköltötte. A lakására nem vitt sohasem búzát és ilyent a három, már említett gabonakereskedőn kívül másnak sem adott el.

Eddigi megállapításainkat és Hufnágel részletes beismerését most már Garai és Varga elé tártuk, akik a további tagadás céltalanságát belátták és szintén beismerték a lopás elkövetését. Előadásuk teljesen egybevágott Hufnágel beismerésével. A lopást esetenként úgy szokták végrehajtani, hogy kivitték az istállóból az abrakosládát és azt a kérdéses raktáráblak alá helyezték. Erre egyikük felállt és a bádoffazékkal az ablakrácon keresztül merte ki a búzát a raktárból. A másik a zsákot tartotta. A lopás végrehajtása után azzal a lapáttal, melyet a pajtában találtunk, elegygették a búzagarmada tetejét. Az ablak alatt szétszóródott búzaszemeket Garai seperte minden alkalommal össze s így a lopás nyomait mindig gondosan eltüntették. Egy-egy alkalommal sohasem loptak 1—2 zsák búzánál többet, nehogy a hiány feltűnjön.

Azon a reggelen, midőn a sértett a lopást észrevette, Garai nem tüntette el a nyomokat, mert nem tudott a lopásról. Varga ugyanis előző este leittasodott és 1—2 zsák búzát, Garai tudta nélkül, saját szakállára lopott ki a raktárból. Ittassága miatt a nyomok eltüntetéséről azonban megfeledkezett.

Hufnágelt és két társát elfogtuk és a kir. ügyészségnek átadtuk. Varga három évi, Garai két évi, Hufnágel pedig egy és fél évi fogházat kapott.

Megszokott dolog az, hogy a sértettek hihetetlenül jóhiszeműek cselédekkel és alkalmazottaikkal

szemben. A nyomozó csendőr sokszor hallhatja a sértettől azt, hogy ez vagy az az ember gyanún felül áll, hogy azért „tűzbe teszem a kezem” stb. A csendőr azonban ne hagyja magát befolyásoltatni. A nyomozó járőr itt is a sértett jó véleménye ellenére foglalkozott az alkalmazottakkal és ez hozta meg az eredményt.

Érdekes példát nyújt ez a nyomozás arra, hogy egy helyes időben és jól megválasztott helyen megtartott lesállítás mennyire előbbre viheti a nyomozás már-már kátyuba jutott szekerét.

A lefolytatott nyomozás elismerést érdemel. Tervszerű, leleményes és szakszerű volt. Egy hiba azonban előfordult. Az első helyszíni szemle nem lehetett alapos, mert ellenkező esetben a helyszínelő járőrnek a pajtában a széna alatt elrejtett bűnjeleket feltétlenül meg kellett volna találnia. A Bűnügyi Nyomozástan elmélete azt tanítja, hogy a helyszínelés alkalmával, mivel ilyenkor még a nyomozás legelején vagyunk és nem tudhatjuk még azt sem pontosan, hogy tulajdonképpen mit keressünk, nem marad más hátra, mint a szűkebb és a távolabbi helyszínt úgyszólván négyzetcentiméterenként részletesen átkutatni és mindent figyelembe venni, rögzíteni, amit találunk, mert ekkor még nem tudhatjuk, hogy a nyomozás későbbi folyamán minek, milyen szempontból vehetjük hasznát. Ha a járőr ezeket a bűnjeleket az első helyszíni szemle alkalmával megtalálja, de ezt a felfedezést nem akasztja a nagyharangra, hanem látszólag valami házonkívüli idegen tettesek után kutat, akkor egy lesállással a három tolvajt valószínűleg új tolvajláson tetten lehetett volna érni.

Helyes volt a járőrnek az az eljárása, hogy Garait és Vargát, ha már egyszer gyanúját velük szemben éreztette, őrizetbe vette. Szabadlábbon hagyásuk esetén minden valószínűség szerint azonnal eltüntették volna az áruló bűnjeleket és így tettességük bizonyítása nehézségekbe ütközött volna.

A HALDOKLÓ SZAVAI.

Beküldte: *Bérczi János* alhadnagy.

(1939.)

1932 január 14-én 9 óra 30 perckor a garai őrsparancsnok a szárnyparancsnokhoz távbeszélőn jelentette, hogy aznap virradóra özvegy Dinov Elekné garai lakost a lakásán ismeretlen tettes életveszélyesen megsebesítette és 50 pengő pénzét elrabolta.

Szárnyparancsnokom a nyomozás vezetésére engem rendelt ki, s egyben távbeszélőn intézkedett, hogy a szomszédos őrsről egy-egy kétfőből álló járőr induljon útba Garára és ott az őrs járőréhez csatlakozva álljon rendelkezésemre.

Az állomáshelyemről 17 km távolságra levő Garára kerékpáron azonnal útbaindultam, ahova 11 órakor megérkeztem. Az őrsparancsnok csak annyit tudott jelenteni, hogy Simonics István aznap $\frac{3}{4}$ 8 órakor az őrsön bejelentette, hogy özv. Dinov Elekné 7 órakor a lakásán véres fejjel megjelent, néhány érthetetlen szót szolt és azután eszméletét veszítve összeesett. Most is Simonics lakásán fekszik. Odasiettem, ahol Dinov Eleknét vérző fejjel a banyakemence melletti padkán eszméletlenül találtam. Erős pálinkaillat áradt belőle, pedig Simonics és felesége nem adtak neki pálinkát. A súlyosan sérült Dinovné az orvos rendelkezésére a bajai kórházba szállítottuk.

Miután a sértettől semmit sem tudhattam meg, a helyszínére mentem s ott a következőket állapítottam meg.

A sértett telkét az utcától egy 225 cm magas téglakerítés választotta el. A kerítés utcafelőli, vakolatlan oldalán — ott, ahol a lakóház falához kapcsolódik —, a földszíntől 76 cm magasságban levő párkányon alig látható agyagtörmelék volt, ettől 20 cm-re, az egyik

tégla kiálló sarkához, néhány fehér gyapjuszál tapadt, a tégláról pedig a moha le volt dörzsölve. A téglafal tetején a moha egy tenyérnyi nagyságú területen halványan véres volt. Ettől 15 cm távolságra a fal tetején 3 vércsőppet, a nyílt folyosó falát fedő deszkaburkolatán, valamely rostos anyagnak (kötött harisnya) véres lenyomatát, e mellett pedig borsónyi nagyságú, vérrel átitódott agyagtörmelékre találtam.

A folyosó utcára nyíló ajtófélfájának burkolatán — bemenet jobbfelől — a lépcsőtől 120 cm magasságban, valamint az ajtó külső és belső kilincsein véryomok voltak.

A nyílt folyosón, az utcára nyíló ajtótól a konyhaajtóig 16 m 90 cm hosszúságban és a konyhaajtóval szemben a nyílt folyosó falán több vércsőpp volt látható.

A konyhából nyíló udvari szobában, az ajtófélfája melletti fal szeglete a föld színétől 20 cm magasságban le volt horzsolva; közvetlenül ez alatt a szoba agyagos földje fel volt törve, a balról nyíló ajtó mögötti ágy előtt a szoba agyagpadlóján szikkadt vértócsa és 50 cm hosszúságban vérfröccsök voltak, a vértócsa mellett egy fehér alapú, kék-piros csíkos házi-szőttés ágyterítő hevert, melynek az egyik sarka a vértócsába ért. A vértócsa két helyen a földről fel volt szakadva és hiányzott. Az ágyban levő dunyha fel volt hajtvva és egyik vége több helyen véres volt. Az ágyra keresztbe tett tollaspárna vérrel át volt itatva, az ágy melletti falrész 20 négyzetcentiméteres vérrel bemázolva, ettől 20 cm távolságra — a mennyezet felé — egy kisebb balkéz tenyerének a véres lenyomata, az ágy felfelőli oldaldeszkáján, s ez alatt a szoba földjén pedig több vércsőpp volt.

A szoba másik oldalán — bemenet jobbra —, a fal mellett, egy megvetett ágy állott, az ágyban levő dunyha és párnák fel voltak hajtvva.

A konyhától jobbra, az utca felé nyíló szobaajta-

jának küszöbén 2 vércsöpp volt, a vércsöppek innen a következő konyhán át az utcai szobába vezettek és az utcára nyíló ablaknál végződtek. Az ablak melletti ágy előtt 4 vércsöpp, ezek mellett az ágy lábánál, tengeriszárral bedugott 2 literes üveg állott félliternyi törkölypálinkával. Az üveg oldala és fejeke véres volt.

A leírt helyzetből az alábbiakat következtettem.

A tettes a téglakerítésen keresztül máshova jutott az udvarra. Bemászaskor gyapjából készült lábbelit vagy harisnyát viselt.

A sértett a tettesel dulakodott. Ekkor verheték le a fal szegletét, s ugyanekkor léphetett a tettes a vértócsába, ami a földről felszakadt és részben a talpára tapadt, amiből azután a téglakerítésen keresztül történt távozásakor néhány darabka a folyosó deszkájára hullott.

A tettes dulakodás közben megsérült, mert a folyosó deszkáján, a kerítés tetején és a kerítés belső oldalán talált vérvonásoktól származhattak.

A szobákban és a konyhában talált vércsöppek, valamint a pálinkásüvegen lelt vérvonások arra mutatnak, hogy a sértett a tettes távozása után az utcai szobába vánszorgott és pálinkát ivott. Majd az átellenben lakó Simonics lakására ment. Ezt a következtetésemet megerősítette az is, hogy a folyosó ajtajának belső és külső kilincse véres volt, valamint az, hogy a sértetten erős törkölypálinkaszagot éreztem, amikor ki akartam kérdezni.

A tettes a helyi viszonyokkal ismerős lehetett, a sértettel találkozni akart és nem csupán lopás volt a szándéka. Ezt abból következtettem, hogy egyenesen abba a hátsó udvari szobába ment, ahol a sértett aludni szokott, holott a másik két szobába, melyek értékes holmikkal voltak telve, könnyebben és észrevétlenebbül bejuthatott volna.

Elsősorban tehát annak a megállapítását tűztem ki célul, hogy kik szoktak az egyedül lakó özvegy Dinov-

néhoz járni és van-e ezek között olyan, akin friss sérülések vannak? Az ebben az irányban folytatott két-napi nyomozás nem vezetett eredményre. A harmadik napon, a bajai rendőrség detektívcsoportjának vezetője megkeresésemre közölte velem, hogy a kórházban fekvő özvegy Dinov Eleknét — aki a délelőtti órákban rövid időre visszanyerte eszméletét — kikérdezték, de támadóját megnevezni nem tudta, s kikérdezésének befejezése előtt eszméletét újból elvesztette.

Miután a nyomozásom során azt is megtudtam, hogy özvegy Dinov Elekné mostohafiát, Dinov Jakabot jobban szereti, mint a saját édes leányát, elhatároztam, hogyha Dinovné újból visszanyeri az eszméletét, mostohafiával próbálom megszólaltatni. Felkértem Dinov Jakabot, hogy jöjjön velem mostohája látogatására Bajára. Dinov erre szívesen vállalkozott is, mert amint később mondta, azt hitte, hogy a mostohánya kirablásával őt gyanúsítják.

A délutáni órákban érkeztünk Bajára. Szerencsénkre a beteg eszméleténél volt és így azonnal bebocsájtást nyertünk. A súlyosan sérült asszonyhoz magyarul intéztem néhány kérdést, de kevéssé mentem vele, mert magyarul igen gyengén beszélt. Kijelentette, hogy nem tudja, ki bántalmazta. Erre célzatosan azt mondtam, hogy bunyevácúl egy szót sem értek, beszéljessen tehát a fiával bunyevácúl és Dinov Jakab háta mögé léptem. Dinov Jakab az előre történt megállapodásunk szerint mostohájától az őt megtámadó kiléte iránt kérdezősködött. Kérdésére kapott alig hallható, suttogó feleletekből, mert a szerb nyelvet elég jól beszélem, a következőket jegyeztem meg: „Magas fiatal ember . . . nyírott bajuszú. Baltával ütötte a fejemet. Pénzt követelt, 50 pengőt adtam neki, többet követelt, nem adhattam, nem volt. Addig ütötte baltával a fejemet, amíg el nem szédültem, jaó, jaó. Rigya. Rigya . . .” Többet nem tudott mondani, eszméletét elvesztette és még akkor éjjel meg is halt.

A kórházból kijövet Dinov Jakabtól megkérdeztem, hogy vajjon mit jelenthet a „Rigya” szó, mert a szerbek a sárga lovat hívják így? Dinov nem tudta. Útközben ezen gondolkozva, arra a megállapításra jutottam, hogy a „Rigya” valakinek a csúfneve lehet.

Garára visszaérkezvén, a községi szolgálótól érdeklődtem, hogy ismernek-e olyan embereket Garán, akiknek a rendes nevükön kívül csúfnevük is van. A szolgálk igen sok csúfnevet felsoroltak, köztük a „Rigyá”-t is említették. Így megállapítottam, hogy a „Rigya” Orlovics János 27 éves garai napszámosnak a csúfneve.

Orlovics Jánost az egyik járőrömmel a község-házához hívtam és személyadatainak feljegyzése után megvizsgáltam. Az alapos vizsgálat eredményeként, a balkezének középső ujján, a második izületen egy 12 mm hosszú vágástól származó sebhelyet találtam, bársonynadrágjának a térdén beszáradt vérnyomok voltak, a lábáról lehúzott, durva gypjából kötött harisnyájának a talpán pedig száraz véres agyagot találtam.

Orlovics elé tártam ezeket a terhelő bizonyítékokat és felszólítottam, hogy részletesen adja elő, mikor, miért, mivel és miként bántalmazta özvegy Dinov Elekét? Hova tette, vagy mire költötte el a tőle elvett 50 pengőt? Kérdéseimre felelni nem tudott, elsápadt és remegni kezdett. A váratlanul elébe tárt súlyos terhelő bizonyítékok láthatólag igen nagy hatással voltak reá. Úgy láttam, hogy ezek beismerésre fogják kényszeríteni. Hogy lelki egyensúlyát visszanyerje, leültettem és egy órai gondolkozási időt adtam neki.

Az egy órai gondolkozás eltelte után megkérdeztem, hogy beismeri-e cselekményét? Orlovics kijelentette erre, hogy nem tagad, mert látja, hogy céltalan, de engedjem meg, hogy egy szivarkát elszívhasson. Megkínáltam egy szivarkával. A szivarka elfüstölése

után cselekményének végrehajtását a következőkben adta elő:

1932 január hó 12-én 8—9 óra között felkereste a lakásán özv. Dinov Elekét, hogy tőle tengericsutkát vásároljon. A vétel nem sikerült, mert Dinovné 6 pengőt kért, ő pedig csak 5 pengőt ígért a kúpba rakott tengericsutkáért. Igen megneheztelt Dinovnéra, amiért a kimondott árból nem engedett. Tudta, hogy Dinovné vagyonos asszony és azt is tudta, hogy ő szegény ember, tehát könnyen elengedhette volna az 1 pengőt. Dinovné ezért meggyűlölte és elhatározta, hogy alkalomadtán kirabolja, ezért a házatáját alaposan szemügyre vette.

1932 január 14-én reggel 5 órakor felkelt, felöltözött és a még ágyban fekvő feleségétől azzal köszönt el, hogy a nádasokba megy fűtenivalót vágni.

Lakásáról való eltávozása előtt a kamrából egy rövidnyelű baltát, az ágyról pedig az anyósa fekete fejkendőjét magához vette és kerülő utakon özv. Dinovné lakásához ment. Dinovné udvarfelőli szobájának ablakán át világosság szűrődött ki, ebből azt következtette, hogy Dinovné már felkelt. Ekkor az utcafelőli téglakerítésnél papucsait levette, a kabátja zsebébe rakta és gypjúharisnyában a téglakerítésen keresztül a lakás előtti virágoskertbe mászott. Itt fejéről a sapkáját levette és a nyílt folyosó párkányára tette, majd fejét a magával vitt fekete kendővel asszony módra bekötötte és a fal mellett a második bejárati ajtóhoz osont. Hogy zajt ne csináljon, az ajtó kinyitásával nem próbálkozott, hanem az alacsony falon átlépett a nyílt folyosóra és óvatosan a konyhaajtóig ment. A záratlan konyhaajtót csendesén kinyitva zajtalanul a konyhába jutott. A szoba üvegfalán keresztül látta, hogy Dinovné az ágyát már megvetette és a szobából távozni készül. A szoba ajtaját zörej nélkül kinyitotta és gyorsan a szobába ugrott. Baltáját felfelé fordított éllel ütésre emelte és rákiáltott Dinovnéra: „Add

ide a pénzedet, mert különben agyonütlek!" Dinovné erre ijedten azt felelte, hogy: „Nemam novcse, ne mo-zsem dam”. (Nincsen pénzem, nem adhatok!) Ezután a baltájának fokával Dinovné egyszer fejbeütötte és ismételten pénzt követelt tőle. Dinovné könyörgött, hogy ne üsse agyon, mert oda adja a pénzét, majd az egyik ágyhoz ment, a párnát felhajtotta, 4 darab 10 pengős papírpénzt vett elő és neki átadta. Abban a tudatban, hogy Dinovnének több pénze is van, baltájával még egyszer fejbeütötte és agyonütéssel fenyegette, ha a többi pénzét is nem adja át neki. Dinovné ismét könyörgött, de közben valahonnan előkotorászott 1 darab 5 és 2 darab 1 pengőt, valamint 6 darab 50 fillérest és azt is átadta neki.

Ő még ekkor sem hitte, hogy Dinovné az összes pénzét átadta volna, ezért baltáját ismét ütésre emelte és rákiáltott: „Ha az összes pénzedet nem adod ide, azonnal agyonvágok!” Dinovné erre nekiugrott és ütésre emelt baltáját olyan erősen megragadta, hogy azt egy kézzel nem tudta a kezéből kicsavarni, ezért balkezével a baltához kapott. Dinovnéval a baltáért dulakodtak s e közben balkezének a középső ujját a balta megvágta.

Dinovné végre is kimerült és a baltát elengedte. Erre a fejére még egy erősebb ütést mért, amitől az asszony a földön elterült. Ezután rátérdelt a mellére és a baltájának fokával addig ütögette a fejét, amíg mozdulatlan maradt. Ekkor azt hitte, hogy Dinovné meghalt, ezért a lakásból sietve távozott. A folyosó parkányáról sapkáját magához vette, majd a téglakerítésen keresztül az utcára mászott, a kendőt a fejről itt leoldta, zsebre tette és az édesapja lakására ment. Apját felzörgette és kérte az előző napon ott hagyott kaszáját. Apja a kaszát a kerítésen keresztül kiadta neki, mire azzal ment tovább, hogy a györgypusztai határba megy fűtenivaló nádat vágni. Az idő ekkor 7 óra lehetett.

A györgypusztai nádasokba érkezve nyomban tüzet gyújtott, s véresnyelű baltáját a tűzbe dobta, hogy a nyelét elégesse. A baltát a nyele elégetése után kihűtötte és kabátja zsebébe tette. A tervezett nádvágás nem sikerült, mert a jég gyenge volt, szakadozott, ezért hazafelé indult. Ütközben a baltát az egyik mezei kútba dobta, ahonnan az később elő is került.

Körülbelül 9 óra lehetett, amikor haza érkezett. Hazaérkezése után a nála volt fekete fejkendőt azonnal visszatette oda, ahonnan azt cselekményének elkövetése előtt elvette.

Másnap, vagyis január 15-én a rablott pénzből, petróleum és gyufa vásárlására feleségének 50 fillért adott. Január 16-án két ismerősénél levő, összesen 10 pengőt kitevő adósságát fizette ki. A megmaradt 3 darab 10 pengőt a kamrájában levő szekrény felső fiókjának jobboldali belső sarkába, a ruhák alá rejtette el. 5 darab 1 pengőt, 1 darab 50 fillérest, 1 darab 20 fillérest, 5 darab 10 fillérest és 6 darab 2 fillérest pedig az ünneplő kabátjának külső jobbzsebébe tette. A pénzek a mondott helyekről elő is kerültek. (Az elrabolt 50 pengőből még hiányzó 3 pengő 18 fillért január 14—16-ig pálinkára, dohányra és fűzfavessző vásárlására elköltötte.)

Cselekményének elkövetéséről mások nem tudnak, abban más részt nem vett, arra senki fel nem bujtotta, sőt még a felesége azt sem tudja, hogy honnan szerezte azt az 50 fillért, amit neki adott petróleum és gyufa vásárlására.

A sértettet nem volt szándéka megölni, csupán a pénzének átadására akarta kényszeríteni, s azért ütötte a fejét a baltájának a fokával. Cselekményét szegénysége és nyomasztó anyagi gondjai miatt követte el.

A tényvázlatban megjegyzésként a következőket írtam:

„A gyanúsított ama védekező állítása, hogy a sértettet nem volt szándéka megölni, csupán a pénzének

átadására akarta kényszeríteni és a fejét nem a balta élével vágta, hanem csak a fokával ütögette: valótlan, mert a sértett jobbkezének hüvelykujjpárnáján és a fején levő sérüléseket vágás okozta. Ugyancsak vágás nyomai voltak láthatók a sértett fejkendőjén is.

A gyanúsított szándéka a megtámadáskor nem irányult ölésre, hanem a sértett pénzének megszerzésére: ez megállapítható a sértettel történt dulakodásából és a gyanúsított ujjainak megsérüléséből, mert ha meg akarta volna ölni a sértettet, egy csapással is végezhetett volna vele.

A gyanúsítottnak később mégis szándéka volt a sértettet megölni. Ez bizonyítható azzal, hogy amikor már a sértett két ízben is adott neki pénzt, azt baltaütés által leterítette, a mellére térdelt és addig ütötte a fejét, amíg véleménye szerint meg nem halt.

Hogy gyanúsított szándéka gyilkosságra és rablásra irányult, bizonyítható azzal, hogy cselekményének elkövetése előtt 3 nappal csutkavásárlás ürügye alatt terepszemlét tartott és cselekményének végrehajtásához baltát, tehát az emberélet kioltására alkalmas eszközt vitt magával; ezt a baltát úgy és akként is használta, hogy a sértettet megölje. Ezt mutatják a sérülések és a sértett fejkendőjén levő vágások.

A gyanúsítottnak az az állítása, hogy cselekményének elkövetésére szegénysége és nyomasztó anyagi gondjai késztették, valótlan, mert hozzátartozói valomása szerint és láthatólag is elég jó anyagi viszonyok között él. Elég jó lakása van, ruházattal és élelmiszerekkel bőségesen el van látva, sőt egy 100 kg-os hízott sertést el is adott. Kereseti lehetősége is meg volt, mert nádtetőfedéssel állandóan jól keresett.

Orlovics Jánost a bajai kir. törvényszék gyilkosság kísérletével párosult rablás büntetőben mondta ki bűnösnek és ezért 15 évi fegyházra ítélte. Az ítéletet a kir. ítélőtábla, majd a kúria is jóváhagyta.

Az alaposággal megtartott helyszíni szemle adataiból való következtetések helyességét a nyomozás későbbi megállapításai és a tettes beismerése mindenben igazolták. A rejtély kulcsa a haldokló asszony néhány értelmetlennek látszó szavának helyes magyarázatában rejlett. Az adatok helyes értelmezése, jelentőségük felismerése adják kezünkbe a megoldást. Ezt az adatok szellemi vizsgálatával érzük el, amikor azt kérdezzük, hogy mit jelenthet az adat, mire használhatjuk. Ebben az esetben a „rigya” szó helyes értelmezése segítette a nyomozást a sikerhez.

ÁLLATKERESKEDŐK ELLEN ELKÖVETETT RABLÁS.

Beküldte: *Debreczeni Gyula* ny. alhadnagy.

(1937.)

1930 április 21-én 15 óra 15 perckor Kohn Gyula baromfikereskedő megjelent a vajdácskai őrsön és az őrsparancsnoknak fölmutatott egy táviratot, amelylyel igazolta, hogy Schwarz Ferenc budapesti lakos, baromfikereskedő 1930 április 20-án táviratban felkérte, hogy hétfőn, azaz 1930 április 21-én 12 órakor a sátoraljaújhelyi vasútállomásra érkező gyorsvonathoz menjen ki elébe és várja, mert ürűvásárlás céljából Bodroghalom községbe ki fognak menni. Az említett táviratot 1930 április 20-án 17 órakor vette át. A távirat átvétele után Sátoraljaújhelyen, a Kazinczy utcában levő bérautóállomásra ment és Laufer Márton bérautóvezetőt másnapra megfogadta. A bérautóvezetőnek elmondta, hogy Budapestről, a húsnagyvágó részvénytársaságtól Schwarz Ferenc nevű tisztviselő fog lejönni, akivel Bodroghalom községbe is ki fognak szállni.

A vonatnál Laufer a kocsijával pontosan megjelent. Schwarz megérkezett a gyorsvonattal, majd Laufer kocsiján Sátoraljaújhely közelében levő Waldbott-tanyára mentek, ahol 98 ürűt megvásároltak. Innen Sátoraljaújhelyre tértek vissza, ott megebédelték, majd ugyancsak Laufer autóján 13 óra 30 perckor Bodroghalom községbe indultak. Útjukat Alsóberecki községen túl, a 11. és 12-es kilométeroszlop közötti útrészig akadály nélkül folytatták. Itt a gyorsan haladó autó előtt 40—50 méternyi távolságban, a megyei út árkanak töltésén ülő két napszámoskülsejű férfi felugrott és mindketten az úttestre futottak. Egyi-

kük az út bal-, a másik az út jobbszélén állott fel és a feljük haladó autónak megállásra adtak jelt.

Laufer autóvezető a jeladást látva, hármastülköléssel jelezte az autó közeledését. Az autó menetsebességét mérsékelte és teljesen lassú menetben közeledett a két férfi elé. Midőn közvetlen közelükbe ért, az egyik férfi — ittasságot színlelve — az autó felé tántorgott. Laufer ekkor az autót az út közepéről az út szélére vezette és ott megállott ugyan, de a motort nem állította le. A férfiak egyike az autó egyik, a másik a másik ajtajánál foglalt állást. Az autó jobboldalán álló férfi az autó ajtaját kinyitotta, betekintett a kocsiba és a következőket mondta: „Vegyenek fel bennünket is, mert nagyon fáradtak vagyunk”. Schwarz Ferenc, aki a jobboldali ajtó mellett ült, azt válaszolta: „Nem veszünk fel senkit!” Ezután rákiáltott Lauferre, hogy hajtsen és kérdőre vonta, hogy az autóval miért állott meg?

Laufer, bár a motorja működésben volt, nem indította meg a kocsit. Az autó jobboldalán levő férfi ezután Schwarz Ferencnek azt kiáltotta: „Fel a kezeket és ide a pénzt!” Egyidejűleg a nadrágja zsebébe nyúlt, hogy pisztolyát elővegye. Míg a rabló a zsebében megakadt pisztollyal bajlódott, Kohn Gyula a másik oldalon az autóról leugrott és a nála volt 10.000 pengő papírpénzzel az úton visszafelé elfutott. Menekülése közben segítségért kiáltozott és integetett egy kondásnak, aki 250—300 lépés távolságban legeltetett.

A kondás nem mert segítségükre menni, mert attól félt, hogy a rablók lelövik. A rablók Kohn Gyula elmenekülésével egyáltalán nem törődtek. Egyikük Schwarz Ferencre pisztolyt fogott s azzal fenyegette meg, hogy lelövi, ha a nála levő pénzt azonnal át nem adja. Schwarz a fenyegetés hatása alatt nadrágja farszabéba akart nyúlni, de a rabló rákiáltott, hogy feltartott kezeit le ne bocsássa, mert lelövi, csak mondja

meg, hogy a pénze hol van, ő majd személyesen fogja kivenni. Midőn megmondta, hogy nadrágja farzsebében 840 pengője van, a rabló a pénzt onnan kivette.

Laufer Márton a rablók ténykedését tétlenül nézte. Miután a rabló Schwarz Ferenc pénzét magához vette, Laufert felszólította, hogy a pénzt ő is adja át. Laufer vonakodott és csak Schwarz biztatására adta át a birtokában volt 50 pengőt.

A rablás befejezése után a rablók egyike a motorház borítólemezét felnyitotta, a motor négy kábele közül az egyiket kiemelte, a másikat pedig kezével úgy megrángatta, hogy a kábelben levő vékony sodrony a kábeltartó csap fejéből kiszakadt. A kár, amit ezzel okozott, teljesen jelentéktelen ugyan, de a rongálás helyrehozatala körülbelül 10 percig tartott. A kábelek megrongálása után a rabló azt mondta Laufernek: „Most már mehatsz!” A másik rabló a rablásban tevékenyen nem vett részt, csak mint passzív szemlélő volt jelen. A rablók ezután a rablás helyszínétől mintegy félórás távra a Bodrog-holtág töltése mentén eltérülő erdőbe menekültek és nyomtalanul eltűntek.

Kohn Gyula a rablók elmenekülése után visszatért az autóhoz, mikor is Schwarz Ferenc közölte vele, hogy pénzét elrabolták s igen örvend, hogy életben hagyták.

Schwarz Ferencnek Bodroghalom községbe feltétlenül el kellett mennie s minthogy a vajdácskai csendőrőrs a bodroghalmi útvonaltól félreesik, először nem az őrsre, hanem a községbe hajtottak. Miután Bodroghalom községben üzleti dolgaikat elvégezték, Vajdácskára indultak, ahol — a rablás időpontját véve számításba — a csendőrőrsön csupán másfélórai késéssel tehettek feljelentést. Ez a késés éppen elegendő volt ahhoz, hogy az őrsről nyomban kivezényelt járőrök a rablóknak már csak hűlt helyét találják. Az erdő átkutatásával célt elérni nem tudtak, a sötétség

is nemsokára beállt: a rablók nyomtalanul eltűntek.

Ebben az időben én voltam a szakaszparancsnok. A vajdácskai őrs szakaszomhoz tartozott. Az őrs parancsnoka szabadságon volt. Az őrsparancsnokhelyettes távbeszélőn jelentette nekem az esetet azzal, hogy más-hova jelentést nem tett. Felszereltem és kerékpáromon az őrsre kiszálltam. Megérkezésem után az eseményt a nyomozó alosztályparancsnokságnak táviratilag bejelentettem és támogatást kértem. Előljáró szárny-, osztály- és kerületi parancsnokságaimnak írásban tettem jelentést. A rendőrfőkapitányságnak is táviratoztam, ezenkívül a saját s a szomszédos szakasz területén levő őrsparancsnokságokat a rablás nyomozása érdekében táviratilag utasítottam, illetve felhívtam. Szakaszom területéről összpontosítást rendeltem el. A szomszédos szakasz területén levő őrsökről pedig a nyomozás foganatosításához járőröket kértem. A járőröket beérkezésük után eligazítottam.

A feljelentést Kohn Gyula tette meg az őrsön. Schwarz Ferenc a feljelentést azzal egészítette ki, hogy az őt megtámadó rabló kezében hosszúcsövű „Steyer”-pisztoly, a másik rabló kezében „Buldog”-pisztoly volt. A sértettek ugyanakkor a rablók személyéről és ruházatáról leírást is szolgáltattak.

A helyszíni szemlét megtartottuk, de a helyszínen olyan nyomot vagy bűnjelet, amelyből a rablók kilétére következtetni lehetett volna, nem találtunk.

Midőn láttam, hogy a járőrök nyomozása s a magam tevékenysége sem nyújt kilátást arra, hogy a rablókat kézrekeríthessük, két főből álló járőrt vettem magam mellé s vándorútra határoztam el magam. Előnytelen volt a nyomozásnál az is, hogy Laufer Márton autóvezető Sátoraljaújhelyen, Osztrovszki Fedor autótulajdonos a sárospataki szakasz területéhez tartozó Makkoshottya községben laktak, a sértettek a panasztétel után Budapestre, illetve Sátoraljaújhelyre

távoztak, vagyis Makkoshottyá községben egyáltalán nem volt senki a felek közül.

Laufer Márton autóvezetőt elindulásom előtt Vajdácskára rendeltem.

Sokat töprengtem az eseten. Laufer Márton szerepe nem tetszett nekem. Lehet, hogy a rablás alkalmával tanúsított különös magatartása, tétlensége pusztán az ijedség következménye volt, ennek azonban egészen más magyarázatát is el tudtam képzelni. Lassankint az a feltevés alakult ki bennem, hogy Laufernek valamilyen része van a rablásban. Részletesen kikérdeztem, anélkül, hogy gyanúmat vele akárcsak sejtettem is volna. Kikérdezése alkalmával elmondta, hogy ő nem alkalmazott, hanem Osztrovszki Fedorral társtulajdonosa a kocsinak. Arra a kérdésre, hogy a társa tud-e már a rablásról, Laufer azt válaszolta, hogy nem, mert a húsvéti ünnepeket anyjánál, távol tölti. Laufert kikérdezése után elbocsátottam, de elhatároztam, hogy a nyomozást a reá vonatkozó feltevésből kiindulva is lefolytatom. Gyanúmat a következő adatokra alapítottam: Miért állt meg Laufer egyáltalán a kocsival? Schwarz Ferenc felszólítására miért nem hajtott tovább, hisz a motor nem volt megállítva. Honnan vette a két napszámoskülsejű rabló a szakértelmet a motorház kinyitásához és a kábelek megrongálásához? Laufernek bőségesen volt ideje a rablás megtervezéséhez és előkészítéséhez, hisz Kohn a fuvart már előző nap megrendelte.

Laufer anyagi helyzete nem volt fényes, mert bár társtulajdonos volt, a vételár ráeső részét annakidején nem fizette ki, hanem azt a fuvarozással szerzett pénzből törlesztette.

A másik társtulajdonost is szemügyre akartam venni, ezért egy járőrrel Makkoshotyka községbe indultam. Nem akartam ajtóstól a házba törni, ezért először a községben bizalmas puhatolásba kezdtem. Eközben felkerestem az egyik zsidó kocsmáros is. Közöm-

bős dolgok megbeszélése közben érdeklődtem, hogy mikép megy az üzlet? Van-e némi forgalom? Húsvét első napján volt-e sok ivó? Verekedés nem történt-e? stb., stb. A kocsmáros a feltett kérdésekre elmondta, hogy húsvét első napján Osztrovszki Fedoron kívül csak három vendége volt. Erre felfigyeltem. Érdeklődtem a három ember után és feljegyeztem a nevüket. Midőn azt kérdeztem a kocsmárostól, hogy meddig mulattak, mennyi bort fogyasztottak, a kocsmáros elbeszélte, hogy három félliter bort rendeltek, de csak kettőt fogyasztottak el, mert közben autózúgást hallottak, mikor is Osztrovszki csendre intette ivótársait és a következőket mondta: „Fogadjunk, hogy ez az én autóm, megismerem a zúgását”.

A kocsmában húsvét első napján Osztrovszki társaságában Kazár Ferenc és Poka András földműves napszámosok ittak. A negyedik vendég a községi kisbíró volt, aki azonban nem tartozott Osztrovszkiék társaságához.

Mire a jelzett autó a kocsmáig elé ért, Osztrovszki és Kazár a kocsmáig elé kiállottak és Osztrovszki fütyjellel adta tudtára Laufer Mártonnak, hogy felismerte az autót. Laufer akkor a kocsmáig előtt nem állt meg, mert Mezei József földbirtokos és családja ült az autóban, kiket a makkoshotyka határban levő sertéshízlalda közelében vett fel autójára, mivel az ő autójuk útközben elromlott. Mezei arra is felkérte Laufert, hogy az elromlott autót vontassa be. A Mezei-család hazafuvarozása után Laufer az elromlott autó elvontatására indult, de mielőtt a községet elhagyta volna, a zsidó kocsmája előtt megállott, ahol az autóra várakozó Osztrovszki Fedor és Kazár Ferenc az autóra felszállt és az elromlott autó hazavontatásához együtt mentek el. Poka András nem ment velük, hanem visszatértük a községben várta meg. A kocsmából a kisbíróval egyidőben távozott el.

Úgy okoskodtam, hogy az elromlott autó bevon-

tatása alatt Laufernek elég idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy a Kohn-féle ügyet Osztrovszkival és Kazárral letárgyalhassa. Visszatértük után viszont a községben elég alkalmuk volt Pokát beavatni az ügybe.

Midőn a nyomozás során a két gyanús napszamos közül Kazár Ferenc előttem állt, a sértettek által szolgáltatott leírás alapján felismertem az egyik rablót. Csak annyi eltérést fedeztem fel az arcán, hogy nincs bajusza. Megállapítottam, hogy a bajuszát a rablás időpontja után borotválta le. Természetes, hogy ez a gyanút még jobban megerősítette bennem. Midőn azt a kérdést intéztem hozzá, hogy miért borotválta le a bajuszát, azt felelte, hogy ritka volt és szeretné, ha borotválással tömöttebbé növeszthetné. Arra a kérdésre pedig, hogy bajuszát mikor vágta le, válaszul a rablás idejét jóval megelőző időt mondott be. Gyanúmat egyáltalán nem éreztettem vele, sőt a rablásra vonatkozólag egyetlen kérdést sem intéztem hozzá. Sikerült ráderítenem egy falopási ügyet s ebben az ügyben a szolgabírói hivatalhoz való elővezetése céljából vettem őrizetbe.

Midőn Poka András került elé, benne a másik rablóra nem ismertem rá. Mint később kiderült, a sértettek izgalomukban rosszul figyelték meg és rossz szeméyleírást adtak róla. Így pl. fekete hajúnak és bajuszúnak mondták, holott szőke haja és bajusza volt. Én ennek dacára benne gyanítottam a második rablót. Gyanúmat természetesen vele sem közöltem, hanem egy mezőrendőri kihágásban lett ludas és ennek következményeként elővezetés céljából őrizetbe vettem.

A gyanúsítottakra az erdei lopást és a mezőrendőri kihágást kettős okból tereltem:

egyrészt, hogy a gyanúsítottak hozzátartozóinak a még őrizetbe nem vett bűnjelpisztolyokat és az elrabolt pénzt ne legyen okuk megsemmisíteni;

másrészt, hogy félrevezessem őket abban a tekin-

tetben, hogy a már fentebb említett erdei lopás és mezőrendőri kihágás ügyéből folyóan húsvét másnapján a csendőrzárőr kereste őket a faluban és távollétük miatt nem vezethette elő a szolgabírói hivatalhoz. Tettem ezt azért is, hogy gyanúeltés nélkül feltehessem azt a kérdést is, hogy húsvét másodnapján hol tartózkodtak.

E tervemmel eredményt értem el, mert arra a felszólításomra, hogy húsvét másodnapján hol tartózkodtak, aggodalom nélkül válaszoltak. Felszólítottam őket, hogy külön-külön igazolják azt, hogy húsvét másnapján mikor, hol jelentek meg, hol, mennyi ideig tartózkodtak és kikkel érintkeztek? Előadásukat feljegyeztem és állításaikat nyomozással pontról-pontra ellenőriztem. Nyomozás közben rájöttem, hogy előadásukban sok a hazugság.

Megállapítottuk, hogy a két gyanúsított — a rablásból való tértíutja alkalmával — rokonainál és ismerősei körében a hamis alibi biztosítása érdekében igen nagy tevékenységet fejtett ki, többekkel egyenesen összebeszéltek, hogy alibijüket hamis vallomásukkal támogassák. A járőr azonban a felbujtott rokonok és jóbarátok figyelmét felhívta, hogy ne tegyék ki magukat annak, hogy bűnpártolás miatt megbüntessék őket és jól felfogott érdekükben igazat mondjanak. Nem sok rábeszélés kellett és a hamis alibiigazolás helyett mindannyian a valóságot mondták.

A rablás indítóokát is sikerült tisztáznunk. Az autót adósságra vásárolták és az árát váltókra felvett pénzből törlesztették. A fuvarozás sem ment valami jól s így Osztrovszki és Laufer nehéz anyagi viszonyok közé jutott. Úgy gondolták, hogy a rablás révén nagyobb pénzüsszeghez jutnak s így anyagi gondjaik megszűnnek.

Laufer Márton és Osztrovszki Fedor kikérdezésük alkalmával tagadtak. Tagadták azt is, hogy húsvét első napján, azaz 1930 április 20-án, a rablást megelőző

napon Laufer a közös autójukkal Makkoshotyka községben járt, holott erre a nyomozás már bizonyítékokat szerzett be. Ekkor főzték ki a tervet és nyerték meg Kazárt és Pokát a kivitelre.

A bűnjelek (pisztolyok és a pénz) feltalálása céljából a gyanúsítottaknál a házkutatásokra csak az elkövetés után harmadnapra kerülhetett sor. Ez alkalommal Kazár Ferenc gyanúsított lakásán, atyja fényképének keretében 120 pengő, Poka András lakásának padlásán, a fedél folyógerendája alatt, egy horganyból készült cipőkenőcsös dobozban 175 P, özv. Osztrovszki Fedornénál, a szobamennyezet gerendájának pótdesz-kája mellé rejtve 205 pengő, összesen 500 pengő került elő. A hiányzó pénzüsszeggel nem tudtak elszámolni, mert időközben elköltötték. A pisztolyok a házkutatás alkalmával nem kerültek elő. Osztrovszki azt állította, hogy a pisztolyokat a Bodrog-folyóba dobta.

Kazár Ferenc és Poka András a talált bűnjelpénz és tanubizonyítékok súlya alatt cselekményüket beismerték. Ugyanakkor részletesen ismertették azt is, hogy Laufer és Osztrovszki hogyan bujtották fel őket és hogyan oktatták ki őket a legapróbb részletekig a végrehajtás tekintetében. Laufer szerepét is előre pontosan megtervezték. Őt is ki kellett rabolniok, nehogy gyanússá váljon. Védelmükre azt hozták fel, hogy ha őket Laufer és Osztrovszki a rablás elkövetésére nem bujtja fel, nekik soha eszükbe nem jutott volna a rablást elkövetni.

Özv. Osztrovszki Fedorné fia rablási ügyéről nem tudott semmit. A fia által neki átadott 205 pengőről sem tudta, hogy rablásból származik.

Midőn Laufer és Osztrovszki látták, hogy büntár-saik teljes beismerésben vannak és mindenben reájuk vallanak, szintén beismerő vallomást tettek. Kazár Ferencet és Poka Andrást a járőr Kohn Gyula és Schwarz Ferenc sértettekkel — személyazonosságuk felismerése céljából — szembesítette. A sértettek a

gyanúsítottak személyében kétségtelenül felismerték támadóikat.

A bíróság Osztrovszki Fedort, aki hét gimnáziumot végzett, 7 évi, Kazár Ferencet és Poka Andrást 5—5 évi, végül Laufer Mártont 6 évi és 6 hónapi fegyház-büntetésre ítélte.

*

A leírt bűncselekmény elkövetési módja érdekes és megjegyzésre méltó. A nyomozás tervszerű, alapos munka, sok tanulságot nyújt. Különösen ki kell emelni azt, hogy a járőr milyen kitartással végezte munkáját.

Olyan tanuvallomásokat, amelyeknél az alapul szolgáló észrevételt a tanuk izgalmi állapotban tették, mindig óvatosan kell fogadni, mert az izgalmi állapot az észrevétel jóságára, megbízhatóságára hátrányosan hat. Éppen ezért gyakori, hogy erőszakos bűncselekmények sértettjei támadójukról vagy egyáltalán nem, vagy pedig csak téves leírást tudnak adni.

CSAVARGÓK ELLENŐRZÉSÉNEK FONTOSSÁGA.

Beküldte: Székely József törzsmester.

(1937.)

1933 április 2-án Lovas községben az őr járőre, amelynek tagjai e sorok írója és Halmos István törzsmester voltak, özv. Simon Györgyné lovasi lakostól arról értesült, hogy a lakása utcafelőli ablakát 1933 április 1-én 22 óra 45 perckor két ismeretlen egyén betörte és az ablakon át neki beszóltak, hogy a pénzt adja ki, mert különben elbánnak vele. Simonné ahelyett, hogy a pénzt kiadta volna, a lakása hátsó ablakán kiugrott és a szomszédba menekült. Az ismeretlenek ezt észrevették és mivel sejtették, hogy segítségért szaladt, Alsőörs község irányába elmenekültek. A tetteseket nem ismerte fel, csupán annyit tudott róluk mondani, hogy az egyik katonasapkát, a másik tányérsapkát viselt.

Ugyancsak 1933 ápr. 2-án Alsőörs községben özv. Kerekes Sándorné a járőrnek bejelentette, hogy 1933 április 2-án 1 óra tájban megjelent a lakásán két ismeretlen egyén, akik hozzá bezörgettek és bebocsátásukat kérték. Ő abban a tudatban, hogy Sándor nevű fiát jött haza, az ajtót kinyitotta, fia helyett azonban a két idegen lépett a lakásba. Az idegenek azt mondták, hogy ők nyomozó csendőrök és felszólították, hogy a pénzt vegye elő és adja át nekik. Ő a pénzt nem akarta átadni, mire azok kést kértek tőle és azt egyikük a mellének szegezve kényszerítette őt a kb. 3 pengő váltópénzének átadására. A pénz átvétele után még bort és a lakásban lévő gramofont is követelték. Amikor közölte velük, hogy bora nincs, a gramofonnak pedig a belső szerkezete hiányzik, az egyik

tettes a konyhába ment és ott egy papírdobozban elhelyezett húsz tojást, fél kg füstölt sertéshúst és 1 kilogramnyi házikenyeret magához vett. Majd meghagyták neki, hogy a lakása ajtaját eltávozásuk után zárja be és azután eltűntek.

A sértett, kikérdezése alkalmával, a gyanúsítottak személyadataira vonatkozólag csak annyit tudott mondani, hogy mindketten 25—30 év körüliek voltak, egyikük katonasapkát, huszármantét, kopott fekete pantallót és rossz fűzős bakancsot, a másik khaki köpenyt, sujtásos rövid kabátot, ugyanolyan nadrágot, szegestalpú cipőt és barna tányérsapkát viselt.

A járőr a helyszínen 1933 április 2-án megjelent, de ott a leggondosabb kutatás után sem talált olyan tárgyat vagy nyomot, amiből a gyanúsítottak kilétére következtetni tudott volna. Ezután a járőr arra határozta el magát, hogy a környéken lévő összes nyilvános helyiségeket és minden egyéb olyan helyet sorra jár, amelyekről feltehető, hogy ott munkát kereső idegenek megfordulnak és itt mindenütt puhatol a gyanúsítottak kiléte után. A puhatolás eredménnyel járt, mert Felsőörs községben a járőr megállapította, hogy az idegenek Körmös Simon felsőörsi lakosnál 1933 március 31-én megfordultak és ott egy éjjel aludtak. Körmös a gyanúsítottakról a járőrnek pontos személyleírást tudott adni, mert igazolványaikát átvizsgálta és az adatokat feljegyezte.

E megállapítás alapján a Nyomozati Értesítő útján Kis Bálint gyanúsítottat 1933 júl. 28-án a szeghalmi őr, Gerő István gyanúsítottat pedig 1934 január 10-én a rendőrfőkapitányság elfogta.

A veszprémi kir. törvényszék 1934 ápr. 10-én kelt B. 677—1934. számú ítéletével rablás miatt Kist 6 évi szigorított dologházra, Gerőt pedig 2 évi fogházra ítélte.

A siker ennél a nyomozásnál elsősorban Kőrmös Simonnak köszönhető, aki volt annyira óvatos, hogy a nála megháló csavargók igazolványait átvizsgálta és az adatokat feljegyezte. Az őrsőknek a lakosságot tervszerűen nevelni kell az ilyen okos, óvatos, körültekintő eljárásra. A csavargókérdés komoly veszélyt jelent a közbiztonság számára. A falusi bűnözés nagy százaléka a munkakeresés ürügye alatt országszerte vándorló kétes elemek rovására esik. A legszigorúbb ellenőrzésük, ezáltal kiostálásuk és a csavargás általános apasztása elsőrendű közbiztonsági érdek. A csavargók legsebezhetőbb pontja — különösen téli időben — az éjjeli szállás kérdése. Itt kell megfogni őket. Törekedni kell arra, hogy a községi elöljáróságok által kijelölt vándorszállás országszerte mindenütt megvalósuljon és a lakosság ne adjon szállást a csavargóknak. A községi elöljáróság viszont csak annak nyújtson fedezet, akit az illetékes őrs ellenőrzött.

Pusztákon, uradalmakban legalább azt kell elérni, hogy azokat, akiknek szállást nyújtanak, igazoltassák és adataikat jegyezzék fel rendszeresen. Ezek a feljegyzések a portyázó járőröknek sokszor nagyon értékes támpontokat szolgáltatnak.

RABLÁS KIDERÍTÉSE.

Beküldte: *Kövári György* törzsőrmester.

(1935.)

1932 július 26-án 6 óra 30 perckor Landl Ferenc és Zetting Kurt német állampolgárok véres, összevert arccal megjelentek az őrsön és feljelentést tettek, hogy 1932 júl. 25-én 22—23 óra közötti időben Tata és Kocs községeket összekötő megyei úton öt, előttük ismeretlen egyén megtámadta és kirabolta őket. A rablók saját nadrágszíjukkal összekötötték a kezüket, összeverték őket, majd a hátizsákjukat elrabolták. A hátizsák különböző ruhaneműeket, borotválkozó készüléket, fényképező gépet, saját neveikre kiállított útleveleket, 1 pengő 12 fillér magyar, 4—5 pengő értékű német és osztrák váltópénzt tartalmazott, összesen 188 pengő 12 fillér értékben. Az öt ismeretlen egyén a rablás elkövetésének napján a két turistát 25—30 kilométer hosszú útvonalon állandóan 4—500 méter távolságban követte. A sötétség beálltával utólérték és megtámadták őket.

A sértett német állampolgárok magyarul nem tudtak. Őrsparancsnokom beszélt németül és így kikérdezésüket ő foganatosította. A tettesekről csak annyit tudtak mondani, hogy a legidősebb 30, a legfiatalabb pedig 18 éves lehetett.

Őrsparancsnokom a nyomozás azonnali bevezetésére engem, Nagy Lajos II. őrmesterrel és még három, két-két főből álló járőrt vezényelt szolgálatba. A nyomozást a sértettek jelenlétében megejtett helyszíni szemlével kezdtük. A helyszín a Tata és Kocs községeket összekötő útvonalon, a községektől 5—5 km távolságban, lakatlan területen feküdt. Az úton, az út árkában és az útmenti lábönálló zabvetésben dulakodás nyomai látszóttak. A dulakodás színhelyén a győri közkör-

ház főorvosa által hely és kelt feltüntetése nélkül Zala Márton h. intéző névre kiállított orvosi rendelvényt, továbbá Zala Márton h. intéző felírású névjegyét találtunk, mely utóbbi hátlapján a következő kézírású szöveg állott: „Tisztelt gyógyszerész Úr! Kérem részemre a fejfájás elleni porokat megküldeni”. A sértettek kezeinek összekötözésénél használt 1 méter hosszú fekete nadrágszíjat szintén megtaláltuk. Más tárgy vagy olyan nyom, amelyet használni lehetett volna, nem volt a helyszínen.

A helyszíni szemle eredményéről és a tettesek esetleges útirányáról őrsparancsnokomat szolgálati jegyben küldönc útján értesítettem. Őrsparancsnokom a szolgálati jegy vétele után az esetet a Nyomozati Értesítőben való közzététel végett bejelentette, továbbá a tettesek feltételezett menekülési irányába eső őrsöket táviratilag megkereste.

A helyszíni szemle megejtése után a sértettek Tata községbe mentek és ott várták a nyomozás eredményét.

A helyszíni leletnek örültünk. Ha az orvosi vényt és névjegyét a tettesek hagyták a helyszínen, kilétük felderítése nem ígérkezett nehéz feladatnak.

A helyszíni szemle után a négy járőr egymástól elválva, különböző irányokban kezdett a nyomozáshoz.

Én járőrtársammal a névjegy tulajdonosának megállapítását tűztem ki közvetlen célunkul. Zala Márton h. intézőt sikerült is a Mocska község határában fekvő egyik puszta megtalálni. Zala előadta, hogy a névjegy és orvosi rendelvény, melyet a helyszínen találtunk, az ő tulajdona. Július 24-én egyik alkalmazottját a rendelvényvel és névjeggyel beküldte Tatára, hogy a rendelvényen feltüntetett fejfájás elleni porokat megvásárolja. A névjegyét és az orvosi rendelvényt alkalmazottja útközben ismeretlen helyen elvesztette. Zala és az illető alkalmazott kikérdezésével tisztáz-

tam, hogy a talált névjegy és orvosi rendelvény nem állhat kapcsolatban a bűncselekmény elkövetésével, ezért a nyomozást más irányban folytattam, de eredményre nem jutottam. Hasonlóképpen eredménytelen maradt a másik három járőr és a táviratilag megkeresett őrsök nyomozása is. 30—40 órai szolgálatteljesítés után valamennyien bevonultunk anélkül, hogy a tettesekről bármit is meg tudtunk volna állapítani.

Őrsparancsnokom 8 órai pihenés után engem, volt járőrtársammal, a nyomozás továbbfolytatása végett ismét szolgálatba vezényelt. Mivel támpontok nem állottak rendelkezésemre, azzal kíséreltem meg a tettesek személyére bővebb személyadatokat felkutatni, hogy a sértettek társaságában végigjártam azt az útvonalat, amelyen azok a rablás színhelyéig eljutottak. Útközben négy-öt községen mentünk keresztül, mindenütt tanuk után puhatoltunk.

A községekben több olyan egyén is akadt, akik a sértettekben nyomban felismerték azt a két turistát, kik a rablás elkövetésének napján a községen keresztülhaladtak. Találtunk továbbá kilenc-tíz olyan egyént, kik látták a sértettek után 4—500 méterre haladó tetteseket is.

A tettesekről adott személyleírások hiányosak és egymástól teljesen elütők voltak. Puhatolás közben végre Nagyigmádon két 9 éves, értelmes iskolásleánycára találtunk, akik a tettesek egyikéről bámulatosan pontos személyleírást adtak. A gyermekek még arról is részletesen be tudtak számolni, hogy az illető ruházata hol volt hiányos és szakadozott, valamint hogy fekete fűzős cipőjének nem volt sarka, a ballában levő cipőjének fejbőre a talptól teljesen el volt válvá, úgy, hogy ott lábravalója és lába is kilátszott.

Utunkat puhatolozva továbbfolytattuk és egy megyei útkaparóhoz jutottunk, aki a tettesek egyikével beszélt. Az illető elmondta az útkaparónak, hogy az ő atyja is útkaparó a szanki országúton, de neki el

kellett jönnie hazulról, mert mostohaanyja van, aki nem szíveli.

A kapott személyleírások birtokában Budapestre utaztam, mert a tettesek által követett útirány és az eddigi egyéb fogyatékos megállapítások alapján az volt a feltevésem, hogy a tettesek kóborló munkanélküliek lehettek, akik munkakeresés végett Budapestre tartottak. Ezt látszott igazolni az a tény is, hogy a tettesek a wien—budapesti országúton 30—35 km hosszú útvonalon követték a sértetteket.

Budapesten a vármegyházán első sorban az útkaparók iránt akartam érdeklődni. A vármegyházán éppen jelen voltak Pest vármegye összes útmesterei, köztük az is, ki a szanki országutat kezeli. Az útmesterek előadásából megállapítottam, hogy egyiküknek sem volt olyan útkaparó alárendeltje, akinek a nálam feljegyzett személyleíráshoz hasonló korú és külsejű fia volna s aki a kérdéses időben családjától távol is volt.

A kapott részletes személyleírás, a benne foglalt sajátossági pontok birtokában bíztam abban, hogy a tettesek egyikét — ha szemem elé kerülne — fel tudnám ismerni, ezért bejártuk mindazokat a helyeket, ahol feltevésem szerint az ilyen munkanélküli csavargók megfordulhatnak. Ezek után a rendőrfőkapitányságra mentünk, ahol a detektíveknél érdeklődtem, hogy a csavargók zöme hol szokott tartózkodni. Az egyik detektív említette, hogy a nyár folyamán a munkanélküliek nagyszámban a Pestszenterzsébet határában lévő erdőben szoktak gyülekezni és tartózkodni.

Villamossal azonnal Pestszenterzsébetre utaztunk. Útközben állandóan figyeltem a villamoskocsin utazókat, valamint az utcán haladókat és a nálam levő személyleírás alapján, melyet természetesen már kívülről tudtam, kerestem az emberemet. A detektív által megjelölt hely közelébe érve, készülődtünk a villamoskocsiról leszállani, midőn a villamoskocsi perronján a sze-

mélyleíráshoz hasonló egyént pillantottam meg és tüzetesen szemügyre vettem.

Minden feltűnően egyezett. Mellé állva, beszélgetésbe bocsátkoztam vele és érdeklődtem, hogy hova utazik. Kérdéseimre válaszolt ugyan, de nagyon meglepődött és idegesen viselkedett. A következő villamosmegállónál, hol le akart szállni, felszólítottam, hogy kövesse a járőrt. Ekkor már a járőrtársammal közrefogtuk az emberünket. A villamosmegállónál egy ingatlanforgalmi irodába mentünk, amelynek tulajdonosától engedélyt kértem, hogy a gyanúsítottat ott kikérdezhesem.

Kikérdezése alkalmával kabátja zsebében a sértettektől elrabolthoz hasonló fényképező gépet pillantottam meg. A készülék holszerzését nem tudta igazolni. Ekkor már biztos voltam abban, hogy a tettesek egyikével állok szemben, ezért elfogtam és megmotoztam. A motozás alkalmával zsebeiből több olyan tárgy került elő, melyeket a sértettektől raboltak el.

Emberünk — Károly József — erre a cselekmény elkövetését beismerte és négy társát, Timár János, Radó Elek, Radó Barna és Radó József személyében megnevezte. A még szabadlábon levő négy tettest Pestszenterzsébeten és Diósgyőrvasgyárban elfogtam. A bűnjелеk a magyar pénz kivételével megkerültek. Az elfogott egyéneket a bűnjелеkkel együtt a győri kir. ügyészségnek adtam át, ahol ekkor tárgyaik átvétele végett a sértettek is megjelentek.

A győri kir. törvényszék azért, mert a sértettek tovább akartak utazni Németországba, a tárgyalást az átadást követő napon megtartotta. A törvényszék rablás miatt három tettest 8—8 évi, egyet 5 évi fegyházra, a közöttük levő fiatalkorút pedig 3 évi fegyházra ítélte.

*

A leírt nyomozás a rendszeres, fáradságot nem ismerő, buzgó nyomozómunka mintaképe, noha az

eredmény elérésénél a szerencsés véletlen is közrejátszott. A buzgalmat a járőr azáltal tanusította, hogy a kezdet eredménytelensége nem riasztotta el attól, hogy a valóban csekély esélyt ígérő lehetőséget — öt csavargót a milliós Budapesten felkutatni — sem hagyta kihasználatlanul.

A menekülő tettes üldözésénél az üldöző őrsnek — a kézrekerítésre tett általános intézkedéseken felül — (Nyomozati Értesítőbe való felvétel, őrsök, rendőrhatalóságok közreműködésre való felszólítása) aktivitást kell kifejteni. Helytelen tétlenül ülve, az eredményt az általános intézkedésektől várni.

Ki kell emelni a járőrnek azt a helyes eljárását, hogy a rablás színhelyéhez vezető utat a sértettek társaságában bejárta. Ezzel az eljárással, amely tulajdonképpen a helyszíni szemle távolabbi környékre való kiterjesztésével egyértelmű — jutott a járőr olyan tanukhoz, akik a tetteseket megfigyelték és ezekről részletes, használható személyleírást tudtak adni. A tanuk ritkán jelentkeznek önként, rendszerint úgy kell felkutatni őket.

Ez az eset végül a gyermekek tanuvallomásának használhatóságára is rámutat. A gyermekek rendszerint kitűnő megfigyelők és így sokszor jó adatokat szolgáltathatnak.

TARTALOM.

	Oldal
Villába történt betörés nyomozása	1
A pókháló	8
Fürdőjegycsalók leleplezése	14
Csalás nyomozása	28
Egy szélhámos leleplezése	33
Lótolvajbanda elfogása	41
Két lopás kiderítése	52
Lólopás kiderítése	60
Kerékpárlopás kiderítése	67
Sorozatos lopások kiderítése	70
Gabonalopás kiderítése.....	86
Pénzlopás nyomozása	92
Cigányesetek	98
Gyanús egyének igazoltatása	112
A bűnjelek értékelése	119
Kárpátalján történt lopás nyomozása	128
Terménylopás nyomozása	133
Gabonalopás nyomozása	142
A haldokló szavai	150
Állatkereskedők ellen elkövetett rablás	160
Csavargók ellenőrzésének fontossága	170
Rablás kiderítése	173